

Susanna Junttila

Käymme yhdessä ain' vai käymmekö aina rinnakkain

– Keskustanuorten ja Kokoomusnuorten näkemyksiä puolueidensa tulevaisuudesta

Pro gradu – tutkielma

Valtio-oppi

2015

Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työn nimi: Käymme yhdessä ain' vai käymmekö aina rinnakkain –*Keskustanuorten ja Kokoomusnuorten näkemyksiä puolueidensa tulevaisuudesta*

Tekijä: Susanna Junttila

Koulutusohjelma/oppiaine: Valtio-oppi

Työn laji: Pro gradu -työ_x_ Sivulaudaturtyö__ Lisensiaatintyö__

Sivumäärä: 122+19

Vuosi: 2015

Tiivistelmä:

Pro gradussani tutkin Suomen Keskustan ja Kansallisen Kokoomuksen ideologioita tarkoitukseni selvittää, missä määrin ne ovat yhtenäisiä tai erilaisia. Tutkimuksen aihetta tarkastelen puolueiden arvojen ja aatteiden osalta käyttäen aineistona puolueiden periaateohjelmia ja toisaalta puolueiden nuorisjärjestöjen edustajien identiteettiä, jota varten olen kerännyt tutkimusaineistoa kyselylomakkeiden avulla. Tutkimus on laadullinen tapaustutkimus, ja aineiston analysoimisessa menetelmänä on laadullisen tutkimuksen teoriaohjaava sisällönanalyysi. Ideologioiden ja identiteettien analysoinnilla päämääränäni on selvittää, haluaako keskustan ja kokoomuksen nuorisopoliitikot tulevaisuudessa yhdistää puolueensa yhdeksi oikeistolaiseksi voimaksi, vai onko näköpiirissä puolueiden itsenäisyys ja puolueiden välinen yhteistyö.

Analyysin tuloksena sain selville, että keskustalla ja kokoomuksella on periaateohjelmien mukaan samanlaisia arvoja, mutta ne priorisoivat asioita eri tavalla. Analyysi on osoittanut, että niiden ideologiat eroavat toisistaan rakenteen ja sisältöjen osalta. Kokoomukselle ja keskustalle ovat tärkeitä esimerkiksi ihmisyyys, yrittäjyys ja tasa-arvo, mutta käsitteiden sijainti ja prioriteetti ovat erilaisia. Tästä johtuen puolueet painottavat politiikassaan eri asioita ja antavat samoille käsitteille erilaisia merkityksiä. Ideologiset erot ovat puolueiden välillä pieniä, mutta niiden merkitys puolueille on suuri. Analyysin perusteella voidaan todeta, että puolueiden yhdistäminen ei liene mahdollista lähitulevaisuudessa. Analyysi ei kuitenkaan poissulje ajatusta puolueiden yhdistymiselle pitkällä aikavälillä.

Vaikka ideologioiden näkökulmasta puolueiden välinen tiiviimpi yhteistyö tai jopa yhdistyminen olisikin tulevaisuudessa mahdollista, puolueiden nuorisjärjestöjen edustajien asenteet ja identiteet-

tit ovat esteenä puolueiden lähentymiselle. Nuorisojärjestöjen edustajat eivät tunne yhteenkuuluvaisuutta toistensa kanssa, ja asenteet toisiaan kohtaan ovat liian negatiivisia puolueiden yhdistymisen valossa. Asenteet yhteistyön lisäämiseksi ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi ovat kuitenkin positiivisia.

Avainsanat: Ideologiat; identiteettipolitiikka; puolueet; nuorisopolitiikka; puolueohjelmat

Suostun tutkielman luovuttamiseen kirjastossa käytettäväksi

Suostun tutkielman luovuttamiseen Lapin maakuntakirjastossa käytettäväksi

(vain Lappia koskevat)

Sisällys

1 Johdanto	4
2 Tutkimusongelma, tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimuksen sijoittuminen tieteenalalle	7
2.1 Tutkimuksen aihe ja tutkimusongelma	7
2.2 Keskustan ja Kokoomuksen aiempi yhteistyö.....	9
2.3 Puolueiden, poliittisten ideologioiden ja puolueohjelmien tutkimuksesta	13
2.4 Aineisto	24
3 Tutkimuksen teoreettiset ja metodologiset lähtökohdat	27
3.1 Identiteetti politiikan tutkimuksessa.....	27
3.2 Ideologia.....	30
3.3 Tutkimuksen tiedonhankinnan strategia ja aineiston analyysimenetelmä.....	37
4 Puolueideologiat.....	40
4.1 Puolueohjelmien merkitys puolueille.....	40
4.2 Suomen Keskustan periaateohjelma.....	42
4.3 Kansallisen Kokoomuksen periaateohjelma	51
4.4 Keskustanuorten arvot.....	61
4.5 Kokoomusnuorten arvot.....	63
5 Puolueiden aatteelliset erot ja yhtäläisyydet	66
5.1 Puolueiden aatteelliset erot ja yhtäläisyydet periaateohjelmissa.....	66
5.2 Keskustanuorten ja kokoomusnuorten näkemyksiä aatteellisista eroista ja yhtäläisyyksistä	72
5.3 Arvot ja päätöksenteko.....	77
6 Identiteetti	85

6.1 Keskustanuorten identiteetti	85
6.2 Kokoomusnuorten identiteetti	93
6.3 Ulossulkemisen ja sisäänottamisen rajat	98
6.4 Tulevaisuus yhdessä vai erillisinä puolueina?.....	105
7 Lopuksi.....	107
7.1 Tutkimuksen eettisyyden ja luotettavuuden arviointi	107
7.2 Johtopäätökset	110
Lähteet.....	114
Liitteet	122

1 Johdanto

Kansallisella Kokoomuksella (Kansallinen Kokoomus r.p., josta käytän tässä tutkimuksessa lyhennystä kokoomus tai kok.) ja Suomen Keskustalla (Suomen Keskusta r.p., josta käytän lyhennystä keskusta tai kesk.) on pitkä historia puolueiden keskinäisestä yhteistyöstä valtakunnan tasolla aina Suomen itsenäistymisestä tähän päivään saakka. Keskustan ja kokoomuksen välisestä yhteistyöstä on käytetty vaihtelevasti eri yhteyksissä ja eri henkilöiden puheissa nimityksiä keskustaoikeistolainen yhteistyö, porvariyhteistyö ja sinivihreä yhteistyö (Mickelsson, 2007). Kiinnostuin puolueiden välisistä suhteista vuoden 2006 presidentinvaalien alla, koska silloin keskustelu puolueiden välisestä tiiviimmästä yhteistyöstä nousi voimakkaasti esille useiden johtavien poliitikoiden toimesta. Tuolloin toimin itsekin politiikassa ollen Lapin Keskustanuorten puheenjohtaja ja aktiivinen jäsen. Keskustelunavauksia puolueiden tiiviimmästä yhteistyöstä on tehty aiemminkin, mutta keskustelunavaukset ovat usein jääneet vain yksittäisten ihmisten avauksiksi eikä vuoropuhelua ole syntynyt. Itse asiassa yhden yhtenäisen oikeistopuolueen perään on haikailtu jo 1970-luvulta lähtien eteenkin kokoomuslaisten suunnalta (Mickelsson, 1999).

Hallitustasolla yhteistyö oli elänyt hiljaiseloa melkein kymmenen vuotta ennen vuotta 2006. Puolueet tekivät hallitusyhteistyötä Esko Ahon (kesk.) hallituksessa vuoteen 1995 asti vaikean laman jälkimainingeissa. Vuodesta 1995 lähtien keskusta oli oppositiossa ja kokoomus hallituksessa aina vuoteen 2003 asti. Vuonna 2003 oli kokoomuksen vuoro joutua oppositioon ja keskusta eduskuntavaalien voittajana muodosti hallituksen Suomen Sosialidemokraattisen puolueen, SDP:n kanssa. Vaikka keskusta ja kokoomus eivät tehneet hallitusyhteistyötä presidentinvaalien ehdokasasettelun aikoihin hallituksessa, päättivät ne luoda edellytyksiä tulevalle yhteistyölle. Oikeistolaisten puolueiden välistä yhteistyötä on ollut presidentinvaaleissa aiemminkin, muun muassa vuonna 1994, kun

kokoomus ja keskusta asettuivat tukemaan oikeistolaista ehdokasta, Ruotsalaisen Kansanpuolueen Elisabeth Rehniä. (Mickelsson 2007, 407–408).

Presidentinvaaleissa 2006 keskustan oma ehdokas Matti Vanhanen tippui toiselta kierrokselta. Toiselle kierrokselle pääsivät täten istuva presidentti Tarja Halonen ja kokoomuksen ehdokas Sauli Niinistö. Vaalituloksen selvittyä Vanhanen ilmoitti äänestävänsä lupauksensa mukaisesti Niinistöä ja tukijoihin ilmoittautui lukuisia keskustan johtavia poliitikkoja. Vaikka näiden kahden puolueen välillä on ollut lukuisia yhteistyökuvioita ja yhteistyön yrityksiä, presidentinvaalit olivat merkittävä etappi puolueiden välisessä yhteistyössä erityisesti mediassa. Yhteistyö oli ehdokasasettelussa ja vaaleja edeltäneessä uutisoinnissa yksi suosituimmista puheenaiheista, ja erityisesti vaalien toisella kierroksella siitä muodostui ”kuumin puheenaihe” (Isotalus 2007, 26).

Keskustelun puolueiden yhdistämisestä avasi kokoomuksen silloinen europarlamentaarikko, nykyinen valtiovarainministeri Alexander Stubb, jonka mielestä kokoomuksen ja keskustan yhteistyölle löytyy luontainen aatteellinen perusta. Tämän vuoksi Stubb piti mahdollisena puolueiden yhdistämistä. (Iloniemi, 2007.) Kokoomuksen verkkolehti Nykypäivä uutisoi Stubbin keskustelunavauksen jälkeen seminaarista, jossa oli keskusteltu sinivihreästä yhteistyöstä. Yhteistyön esteenä nähtiin ainoastaan asenteellisia eroja. Kynnyskysymyksenä puolueiden yhdistymiselle artikkelissa nostetaan esille ”kannattajien identiteettikysymykset ja jonkin asteiset ideologiset näkemykset”. Ratkaisuna yhteistyön negatiivisiin asenteisiin seminaarissa nähtiin sukupolvenvaihdos, jonka myötä asenteetkin lieventyisivät. (Hara, 2007.) Tämän lisäksi myös Keskipohjanmaa -lehti kirjoitti, että ”Kokoomuksen ja keskustan henkiset perinnöt ovat niin erilaiset, että mahdollinen yhdistäminen vaatii kokonaan uuden poliittikosukupolven. Kieltämättä esimerkiksi nuoremmassa keskustalaispoliitikkojen joukossa juuri porvari yhteistyöllä on suhteellisen laajaa kannatusta.” (Kattilakoski, 2007.) Edellä kuvattu keskustelunavaus herättää lukuisia kysymyksiä ja aihetta tutkimukselle. Mikä olisi se aatteellinen perusta, jolle yhteistyö ja yhdistyminen voitaisiin rakentaa? Millaiset nuoremmen sukupolven

asenteet ovat toisiaan kohtaan? Millaisena nuoret näkevät puolueidensa identiteetin? Tutkimukseni tarkoituksena on pyrkiä löytämään vastaukset näihin kysymyksiin.

Tutkimus rakentuu seitsemästä sisältöluvusta. Seuraavassa, toisessa luvussa avaan tutkimukseen liittyviä taustoittavia tekijöitä osoittaen tutkimuksen sijoittumisen valtiopoliin ja politiikkatieteiden tieteenalalle aiempien tutkimusten ja tähän tutkimukseen liittyvien käsitteiden avulla. Kolmannessa luvussa pyrin esittelemään kattavasti tätä tutkimusta ohjaavat teoreettiset ja metodologiset valinnat perusteluineen. Luvussa neljä tarkastellaan puolueohjelmien merkitystä puolueille sekä keskustan, kokoomuksen ja niiden nuorisjärjestöjen aatteita ja arvoja.

Tutkimuksen viides luku koostuu keskustan ja kokoomuksen aatteellisista eroista ja yhtäläisyyksistä. Luvun lopussa tarkastelen, miten aatteelliset erot ja samankaltaisuudet ilmenevät mielipiteissä päätöksenteossa. Luvussa kuusi käsittelen keskustan ja kokoomuksen nuorisjärjestöjen identiteettiä pyrkien tuomaan esille ne erityispiirteet, joilla ne määrittelevät itsensä ja toisensa. Luvun lopussa pohdin, voisivatko keskustan ja kokoomuksen identiteetit johtaa yhteisen identiteetin kehittymiseen, vai tulevatko ne mahdollisesti kehittymään toisistaan erillisinä. Viimeisessä, seitsemännessä luvussa arvioin tutkimuksen luotettavuutta ja esitän yhteenvedon tutkimuksen tuloksista pohdintoineen.

2 Tutkimusongelma, tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimuksen sijoittuminen tieteenalalle

2.1 Tutkimuksen aihe ja tutkimusongelma

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaiset ovat keskustan ja kokoomuksen ideologiat sekä mitä yhteistä tai mitä eroavaisuuksia niissä on. Aihetta tarkastelen yhtäältä puolueiden ideologioiden – arvojen ja aatteiden – kautta ja toisaalta puolueiden nuorisojärjestöjen identiteettien kannalta. Ideologioiden tarkastelemiseksi aineistona käytän puolueiden periaateohjelmia, ja aineiston analysoimisessa menetelmänä toimii laadullisen tutkimuksen teoriaohjaava sisällönanalyysi. Keskustanuorten ja kokoomusnuorten identiteetin tutkimista varten olen kerännyt tutkimusaineistoa kyselylomakkeiden avulla, ja analysoin niitä niin ikään teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla. Ideologioita ja identiteettejä analysoimalla tavoitteena on selvittää, haluaisivatko keskustan ja kokoomuksen nuoren sukupolven edustajat yhdistää puolueensa yhdeksi suureksi oikeistolaiseksi puolueeksi, vai nähdäänkö erillään pysyminen tai puolueiden välinen yhteistyö parempana vaihtoehtona.

Olen valinnut puolueiden nuorisojärjestöjen identiteetit tutkimuksen kohteeksi siksi, että tulevaisuudessa useat heistä saattavat olla määrittämässä puolueensa suuntaa puolueen johtotehtävissä tai päätöksentekijöinä. Puolueiden nuorisojärjestöt ovat merkittäviä kasvatus- ja koulutusjärjestöjä sekä vaikuttamis- ja rekrytointikanavia emopuolueensa suuntaan. Ne kasvattavat uusia poliitikkosukupolvia, ja suuri osa puolueiden johtohahmoista on aloittanut poliitikkouransa juuri nuorisojärjestöissä. Esimerkiksi Mickelssonin (2007, 202) tarkastelussa keskustanuorten järjestötausta on ollut 57–87 prosentilla puoluehallituksen jäsenistä, 59–64 prosentilla kansanedustajista ja 67–100 prosentilla

ministereistä. Kokoomuksen osalta trendi on samansuuntainen, tosin kokoomuksen puoluejohtajien ura on alkanut nopeammin ja nuorempina nuorisopolitiikasta siirryttäessä emopuolueeseen (Mickelsson 2007, 206). Kokoomusnuorten aiempia puheenjohtajia ovat olleet esimerkiksi entinen ministeri ja kansanedustaja Ilkka Kanerva ja eduskunnan puhemiehenä toiminut Ilkka Suominen. Lisäksi kokoomusnuorissa aktiivisesti toimineita tunnettuja poliitikkoja ovat muun muassa kokoomuksen entinen puheenjohtaja, nykyisin Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsenenä toimiva Ville Itälä, entinen ministeri Harri Holkeri, Euroopan parlamentin jäsen Sirpa Pietikäinen ja kansanedustaja Ben Zyskowicz. Keskustanuorten aiempia puheenjohtajia ovat olleet muun muassa entiset pääministerit Johannes Virolainen, Esko Aho ja Matti Vanhanen, ministerit Olli Rehn ja Anu Vehviläinen, sekä kansanedustajat Antti Kaikkonen ja Tuomo Puumala.

Tutkimusongelmani on:

Miten keskustanuoret ja kokoomusnuoret näkevät puolueidensa tulevaisuuden?

Aihetta rajaavia ja taustoittavia apukysymyksiä ovat:

Millä tavalla kokoomus- ja keskustanuoret tuntevat yhteenkuuluvaisuutta?

Mitkä ovat keskustan ja kokoomuksen identiteetit?

Millaiset ideologiat ovat puolueiden taustalla?

Mitä yhteisiä ja erottavia piirteitä niistä on löydettävissä?

2.2 Keskustan ja Kokoomuksen aiempi yhteistyö

Keskustan ja kokoomuksen yhteistyö on ollut aiemmin hyvin vaihtelevaa. Tutkimuksessani en keskity niinkään puolueiden historiaan, mutta nykytilanteen ymmärtämiseksi katsaus muutamiin aiempiin yhteistyökuvioihin ja niiden seurauksiin sekä ennen vuoden 2006 presidentinvaaleja taustalla tapahtuneisiin asioihin on paikallaan. Jo 1970-luvulla vastaavanlaisia merkkejä oli ilmassa. Tuomo Yli-Huttulan (2006, 262) mukaan vuonna 1972 keskusta ja kokoomus ryhtyivät pohjustamaan puolueiden välistä yhteistyötä vasemmistolaisen liikehdinnän vastapainoksi. Toiminnan synnyttäjinä olivat kokoomuksesta kansanedustaja Juha Vikatmaa ja Keskustapuolueesta puoluesihteeriksi Mikko Immonen, ja kantavina voimina heidän lisäksi Ilkka Kanerva, Pertti Salolainen ja Pekka Kivelä kokoomuksesta, sekä Ahti Karjalainen, Paavo Väyrynen ja Seppo Kääriäinen keskustasta. Mukana oli myös Liberaalisen Kansanpuolueen edustajia. Yhteistyökuvios- ta käytettiin nimeä K-80. Keskustalle tämä toimi eräänlaisena Ahti Karjalaisen presi- denttipelin avauksena, kun taas kokoomuksella ajatus oli jo pidemmällä. Pekka Kivelä luonnehtii kokoomuksen suunnitelmia seuraavasti: ”Meidän visiossamme oli saattaa koko porvarillinen puoluekenttä yhteen. Samalla tähdättiin siihen, että kokoomuksen on päästävä hallitukseen” (Yli-Huttula 2006, 262). Yhteistyökuvio ja suunnitelmat uudesta puolueesta tai puolueiden yhteisestä kattojärjestöstä lopahtivat, kun presidentti Urho Kekkosen jatkokausi vahvistettiin poikkeuslailla. Tämän lisäksi säröä yhteistyöhön ai- heuttivat yhden kantavan voiman, Juha Vikatmaan kuolema ja Vikatmaan lesken, Eeva Kuuskoski-Vikatmaan loikkaaminen kokoomuksesta keskustaan vuonna 1978. (Yli- Huttula 2006, 262–263.)

Keskusta ja kokoomus ovat tehneet hallitusyhteistyötä Suomen itsenäisyyden aika lu- kuisia kertoja, joista tähän päivään saakka mainittakoon Ahti Karjalaisen hallitus 1962– 1963, Johannes Virolaisen hallitus 1964–1966, Esko Ahon hallitus 1991–1995, Matti Vanhasen 2. hallitus 2007–2010, Mari Kiviniemen hallitus 2010–2011 ja Juha Sipilän hallitus vuodesta 2015 eteenpäin (Valtioneuvosto 2015). Ahon hallitus lienee näistä tutkimukseni kannalta mielenkiintoisin, sillä ”Keskustalaiset eivät kutsuneet 1990-luvun hallitusta ’porvarihallitukseksi’, vaikka se oli julkisessa sanassa yleisesti käytössä. He

kutsuivat sitä sitkeästi 'sinivihreäksi hallitukseksi'. Keskusta halusi välttää leimautumista liiaksi oikealle.” (Yli-Huttula 2006, 281.) Puolueiden välisestä yhteistyöstä hallituksesta kertoo ansiokkaasti myös keskustan pää-äänenkannattajan, Suomenmaa – lehden päätoimittaja Pekka Perttulan haastattelu.

”Porvarillinen hallitusyhteistyö onnistuu, mikäli sinne menevät sekä itseään että toisiaan kunnioittavat, vaalit voittaneet puolueet. Kummatkaan puolueet eivät kunnioittaneet vuonna 1991 itseään eivätkä toisiaan, ja toinen vain oli voittanut. Vuoden 1999 vaaleissa porvaririntama voitti selvästi, mutta kokoomus teki lopulta valinnan. Porvarillisen yhteistyön ongelmana ovat monta kertaa enemmän henkilöt kuin aatteet. Vahvat henkilöt ja heidän taustansa ovat vaikuttaneet merkittävästi puolueiden väleihin.”

(Yli-Huttula 2006, 277.)

Sanan porvari käyttö lisääntyi kuitenkin merkittävästi Esko Ahon presidentinvaalikampanjoinnissa vuonna 2000, kun keskustan ehdokas Aho ylsi toiselle kierrokselle vastaehdokkaanaan sosialidemokraattien Tarja Halonen. Kokoomuksen oma ehdokas Riitta Uosukainen ei pärjännyt vaaleissa odotetulla tavalla, vaan jäi kauas kärkikaksikosta. Keskustan lisääntyneillä porvarillisilla korostuksilla lienee siis ollut tarkoituksena saada kokoomuksen äänestäjiä oman ehdokkaansa taakse.

Yhteistyötä puolueiden välillä ryhtyikin virittelemään aiemmin Ilkka-lehden päätoimittajana ja keskustan työvaliokunnan jäsenenä silloin toiminut Kari Hokkanen. Hokkanen lähestyi porvaririntaman kannattajaa, kokoomuksen pää-äänenkannattajana silloin toiminutta Jarmo Virnavirtaa kirjelmällä, joka sisälsi ehdotuksia puolueiden yhdistämisestä porvarilliseksi ”kansanpuolueeksi” sekä fuusiokeskustelujen aloittamisesta. Tarkoituksena oli myös keskustan Alkio-opiston ja kokoomuksen Paasikivi-opiston lähentyminen järjestämällä porvariyhteistyötä koskeva yhteinen luentosarja. Esitykset eivät kuitenkaan saaneet vastakaikua kokoomuksen suunnalta. (Yli-Huttula 2006, 279 – 280.) Presidentinvaalit 2000 olivat lopulta pettymys kokoomuksen lisäksi myös keskustalle. Esko Aho ja keskusta hävisivät toisen kierroksen vaalikamppailun, ja Tarja Halonen valittiin presidentiksi. Jälkikäteen useissa puheenvuoroissa keskustan suunnalta harmi-

teltiin sitä, etteivät kokoomuksen johtavat poliitikot, muun muassa Sauli Niinistö, Harri Holkeri ja Riitta Uosukainen, ilmoittautuneet julkisesti tukemaan keskustan ehdokasta.

Edellä mainitut yhteistyöpyrkimykset ovat osaltaan jättäneet jokseenkin huonoja kokemuksia sekä keskustalle että kokoomukselle. Ehkäpä juuri näistä johtuen yhteistyötä presidentinvaaleissa 2006 ryhdyttiin suunnittelemaan toden teolla jo hyvissä ajoin. Presidentinvaaleissa 2006 merkille pantavaa oli myös se, että molempien puolueiden johtohahmot olivat vaihtuneet, ja vallassa oleva sukupolvi näytti olevan valmis uudelle yhteistyölle. Vaaleissa eivät täten siis painaneet liioin aiemmat, vaikeahkot henkilösuhteet eivätkä historian kaunat. Tilanne oli erinomainen yhteistyösuhteiden edistymiselle.

Yhteistyökuvioita presidentinvaaleihin 2006 ryhtyivät valmistelemaan Jyrki Katainen, Jyri Häkämies ja Ilkka Oksala kokoomuksesta sekä Timo Kalli, Mika Lintilä ja Pekka Perttula keskustasta jo vuoden 2004 lopulla. Tarkoituksena oli saada aikaan uudenlainen vaaliasetus, vaikka Halosen uudelleenvalinta oli todennäköistä. ”Keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja Timo Kalli esittää, että keskusta ja kokoomus ilmoittaisivat jo ennen ehdokkaiden asettamista tekevänsä yhteistyötä yhteisen ehdokkaan hyväksi vaalien toisella kierroksella. Kalli pohdiskelee, että yhteistyö voisi olla ideologinen, strateginen ja valtapoliittinen. Ajatuksena on, että yhteistyö ei olisi vain ajassa tapahtuvaa henkilösitoutumista, vaan sillä olisi kauaskantoisempaa merkitystä.” (Yli-Huttula 2006, 256, 258.) Ajatuksena lienee ollut hyvissä ajoin ennen vaaleja turvata oman ehdokkaan mahdollisuudet tulla valituksi. Timo Kallin aloitteellisuuden taustalla oli varmasti usko keskustan oman ehdokkaan pääsemisestä vaalien toiselle kierrokselle, sekä lopulta valituksi tulemisesta kokoomuslaisten tuella. Keskusta joutui nielemään pettymyksensä Vanhasen tippuessa toiselta kierrokselta, mutta puolue kokosi joukkonsa lupaustensa mukaisesti suhteellisen nopeasti.

Yhteistyö osoittautuikin pitäväksi, ja vaalien toisella kierroksella keskusta aloitti kampanjoinnin Niinistön puolesta. Puolueet sopivat yhteisistä pelisäännöistä ja suunnittelivat yhteistyön käytännön toteutuksesta seuraavasti.

”Maanantai-iltapäivällä Niinistön kampanjajohto tapaa keskustan väkeä hotelli Presidentin kabinetissa. Palaverissa sovitaan tarkemmin käytännön järjestelyistä, miten yhteistyötä toisella kierroksella tehdään. Henki tilaisuudessa on niin hyvä, että eräs Niinistön kampanjan ydinryhmän jäsen myöntää jälkikäteen häpeävänsä, miten tuli toimittua vuoden 2000 vaaleissa. Keskustalaiset pyytävät, että toisella kierroksella ei käytetä sanaa porvari. Suuri osa keskustalaista ei perinteisesti miellä itseään porvareiksi. Entiset maalaisliittolaiset muistavat, että useat heidän esi-isänsä olivat torppareita. Kokoomuksen johto alkaa puhua keskustaoikeistolaisesta yhteistyöstä.”

(Yli-Huttula 2006, 331–332.)

Huomionarvoista on jälleen keskustalaisten haluttomuus käyttää porvari-sanaa ja edelleen kehoitus kokoomukselle välttää sanan käyttöä. Tämän lisäksi lukuisat keskustalaiset Niinistön kampanjatilaisuuksissa käyttivät oman ehdokkaansa Vanhasen kampanjatunnuksia. Keskustalaiset ikään kuin halusivat säilyttää oman identiteettinsä ja tunnuksensa sulautumatta kokoomusjoukkoihin. Yhteistyöstä käytettiin nimitystä keskustaoikeistolainen yhteistyö, ja kokoomus näytti kunnioittavan keskustan pyyntöä. ”Tuesta kiitollinen Kokoomus näytti tyytyvän termin käytössä tähän järjestykseen.” (Borg 2007, 33).

Lyhyehkö katsaus puolueiden välisestä muutamista yhteistyön ja lähentymisen pyrkimyksistä osoittaa, että henkilökemiat ja poliittinen ilmapiiri vaikuttavat merkittävästi joko suhteiden lähenemiseen tai viilenemiseen. Usein tilanteissa, joissa puolueet tarvitsevat toistensa tukea omille pyrkimyksillensä, on yhteistyö tiiviimpää ainakin näennäisesti ja toista pyritään miellyttämään omien tavoitteiden saavuttamiseksi. Kun keskustaa on kaivannut kokoomuksen tukea, ovat keskustalaiset puhuneet porvariyhteistyöstä koskemaan kokoomuslaisia tuekseen, ja päinvastoin, kun kokoomus on tarvinnut tukea, on se pyrkinyt välttämään porvariyhteistyö – nimitystä.

Vaikka yhteistyö vuoden 2006 presidentinvaaleissa ei sujunut täysin toivotulla tavalla, kun Niinistö ei tullut valituksi, puolueiden välille saatiin aikaiseksi hyvä ja luottamuksellinen pohja ja mahdollisista vanhoista kaunoista päästiin yli. Puolueissa huomattiin, että samanlainen saumaton yhteistyö kuin esimerkiksi Vasemmistoliitolla ja SDP:llä vuoden 2006 presidentinvaaleissa oli mahdollista. Lukuisat keskustan ja kokoomuksen

poliitikot kiittelivätkin yhteistyöstä. Esimerkiksi kokoomuksen puheenjohtaja Jyrki Katainen ja keskustan varapuheenjohtaja Antti Rantakangas asettivat tavoitteekseen puolueiden välisen tiiviimmän yhteistyön myös hallitustasolla (Yli-Huttula 2006, 350–351). Puolueet jatkoivatkin yhteistyötään vuoden 2007 eduskuntavaalien jälkeen muodostaen hallituksen yhdessä Ruotsalaisen Kansanpuolueen ja Vihreän Liiton kanssa. Vuoden 2011 eduskuntavaalien jälkeen keskustan kannatus romahti ja puolue menetti eduskuntapaikkoja. Hallitusneuvottelujen tuloksena hallituksen pääpuolueiksi tulivat kokoomus ja SDP, ja keskusta siirtyi oppositioon. Vuoden 2015 eduskuntavaaleissa keskusta nousi suurimmaksi puolueeksi kokoomuksen ollessa toiseksi suosituin. Vaalituloksen ja hallitusneuvottelujen seurauksena hallituksen muodostivat näin ollen keskusta ja kokoomus yhdessä perussuomalaisten kanssa.

2.3 Puolueiden, poliittisten ideologioiden ja puolueohjelmien tutkimuksesta

Tutkimuksessa on kyse keskustan ja kokoomuksen arvoista, aatteista ja identiteetistä sekä puolueiden tulevaisuudesta suomalaisten puolueiden kartalla. Puoluetutkimusta Suomessa on tehty paljon, mutta puolueohjelmista tehtyä tutkimusta on verrattain vähän (ks. Borg 1965a, Aarnio 1998, Mickelsson 2007, Sundberg 1996, Paastela & Paloheimo 2006). Puolueohjelmien voidaan katsoa olevan laajasti puolueen jäsenistön keskuudessa hyväksytyjä arvoja ja ideologisia sitoumuksia. Väite puolueiden samankaltaisuudesta esiintyy niin tutkimuksissa (ks. Rantala 1981, Sundberg 1996, Mickelsson 2007) kuin ajankohtaisissa keskusteluissakin. Puolueiden samankaltaisuutta puolueohjelmien valossa on tutkittu myös lingvistisin perustein (esim. Karlsson & Wiberg, 2010). Puolueista on siis paljon tutkimusta yleisellä tasolla Suomessa, mutta juuri keskustasta ja kokoomuksesta sekä niiden arvoista ja identiteeteistä ei ole vielä tehty tutkimusta. Tutkimukseni tuo täten lisäarvoa ja uutta tietoa myös politiikan tutkimukseen, ja jopa mahdollisesti ennustettavuutta Kansallisen Kokoomuksen ja Suomen Keskustan suhteisiin tulevaisuudessa keskenään.

Puolue – sanan taustalla ovat englannin kielen party ja ruotsin kielen parti – sanat, jotka ovat alun perin latinan kielen sanasta pars tarkoittaen osaa jostakin. Sana on alun perin suomen kielessä syntynyt sanasta puoli ja käsite otettiin käyttöön 1800 – luvun puolivälissä. Puolue on alkuperänsä mukaisesti osa jostakin, esimerkiksi kansasta tai parlamentista. (Mickelsson 2007, 26.) 1900- luvulle tultaessa puolueiden tarkoitus muuttui, ja niiden tehtävänä oli intressiryhmien etujen ajaminen ja poliittisen vallan saaminen. Samalla kansalaisten parissa puolueiden hyväksyttävyyks kasvoi ja niiden vaikutusmahdollisuudet olivat varsin suuret. (Rantala 1981, 2; 23.) Puolueet ovat syntyneet edustamaan osaa jostain kokonaisuudesta, osaa kansalaisista. Väestön jakaantumisen myötä puolueet ovat siis edustaneet eri ryhmittymien etuja ja arvoja.

Puoluetutkimuksen klassikoita ovat muun muassa Maurice Duvergerin (1955), Otto Kirchheimerin (1966), Klaus von Beymen (1985) ja Angelo Panebiancon (1988) tutkimukset. Tutkimuksissa käsitellään puolueiden syntymistä, muutosta, tehtäviä, roolia yhteiskunnassa sekä puolueiden ja kansalaisten suhdetta. Maurice Duverger on luokitellut puolueet kaaderi- ja joukkopuolueiksi. Hänen mukaansa kaaderipuolueet ovat syntyneet parlamentin sisällä, kun äänioikeus ja osallistuminen ovat olleet rajoitettua. Joukkopuolueet puolestaan olivat alun perin äänioikeudettomien organisaatioita, jotka syntyivät parlamentin ulkopuolelle. Duvergerin mukaan suurin ero kaaderi- ja joukkopuolueilla on niiden organisaatorakenteessa. Kaaderipuolueilta puuttuu organisaatio muutoin kuin ennen vaaleja ja joukkopuolueilla puolestaan se on erittäin kiinteä. (Duverger 1967, 61–71.)

Panebianco (1988) jatkaa Duvergerin puoluejaottelua edelleen väittäen sekä kaaderiettä joukkopuolueiden muuttuvan enemmänkin vaalipuolueiksi, *electoral-professional parties*. Muutokselle ominaista on asiantuntijoiden lisääntyminen puolueiden päätöksenteossa, jäsenistön ja järjestötyön vähentyminen ja samalla puoluejohdon ja jäsenistön vuorovaikutuksen pieneneminen. Kehityksen myötä puolueet ovat etäänntyneet kansalaisista ja puolueiden väliset aatteelliset erot ovat vähentyneet. Hans-Jürgen Puhle (2002, 63) on jakanut edellä mainitut Duvergerin ja Panebiancon puoluetypologiat kolmeen

vaiheeseen. Aluksi puolueet sopeutuivat yhteiskunnan muutoksiin 1800-luvun lopusta ensimmäiseen maailmansotaan organisoidummiksi, kaaderipuolueista joukkopuolueiksi. Toisen maailmansodan jälkeen puolueet ryhtyivät tavoittelemaan äänestäjiä ja jäseniä peruskannattajakuntansa ulkopuolelta siirtyen enemmänkin yleispuolueiksi. 1970-luvulta lähtien puolueet ovat siirtyneet kohti heikompaa organisoitumista ja useita uusia muotoja, ja lähentyneet vaalipuolue- ja kartellipuolueen käsitettä. (Puhle 2002, 63.)

Otto Kirchheimer (1966,190) väittää teoriassaan yleispuolueistumisesta (*catch-all party*), että puolueet säilyttävät keskeisen osan identiteetistään, vaikka tavoittelevatkin uusia kannattajia oman luokkansa ulkopuolelta. Kirchheimerin teoriaa jatkaa Klaus von Beyme (1985) nimeten nykyajan puolueet yleispuolue plus -nimellä (*catch-all party plus*). Ominaista edellä mainituille puolueille on entistä pienempi organisaatorakenne ja ohjelmien pienen aikavälin tavoitteet. Suomessa puolueet ovat jo jonkin aikaa pyrkineet yleispuolueiksi tavoitellen eri väestöryhmien kannatusta. Tutkimuksessani mielenkiintoista on tarkastella, kuinka voimakkaasti kokoomus ja keskusta haluavat lisätä yhteistyötä tai jopa yhdistyä suureksi yleispuolueeksi, tai vastaavasti, kuinka voimakkaasti ne ovat valmiita, Kirchheimeriä mukaillen, säilyttämään keskeiset osat identiteetistään omana puolueena tai uutena yhteisenä puolueena.

Richard Katz ja Peter Mair ovat edelleen jatkaneet keskustelua puolueiden kehityksestä ja muutoksesta. Heidän näkemyksiensä mukaisesti puolueet ovat muuttuneet kartellipuolueiksi, jotka eivät ensisijaisesti edusta kansaa, vaan pyrkiessään vaikuttamaan valtion päätöksentekoon ne ovat yhtä aikaa sidottuina valtioon. Ominaista kartellipuolueille on valtion taloudellinen ja lainsäädännöllinen tuki sekä kansalaisten palvelujen tuottaminen valtiollisten laitosten avulla. Kartellipuolueet ovat riippuvaisia valtiosta, eivät niinkään äänestäjistä. (Katz & Mair 1995, 5-28; ks. myös Sundberg 1996, 244–245.)

Tämän tutkimuksen kohteena olevien puolueiden kehitys mukaillee pitkälti aiemmin mainittua Puhlen näkökulmaa puolueiden muutoksesta ja vaiheista. Toisen maailman-

sodan jälkeen kokoomuksen sisäinen rakenne muutettiin, ja puolue siirtyi aiemmasta kaaderipuolueelle ominaisesta parlamentti- ja johtajavetoisesta puolueesta täyden palvelun joukkopuolueeksi. (Mickelsson 2007, 204–205). Kokoomus tarjoaa täten jäsenilleen vaalitoiminnan lisäksi koulutusta ja järjestötyötä. Myös keskustan voidaan katsoa olevan vahvasti joukkopuoluemainen organisaatorakenteen ja toiminnan osalta. Samalla silloinen Maalaisliitto siirtyi 1960-luvulla yleispuolueiden joukkoon yhteiskuntarakenteen muutoksen myötä muuttaen nimensä aluksi Keskustapuolueeksi ja myöhemmin Suomen Keskustaksi. Molemmilla puolueilla on joukkopuolueille ominainen kiinteä organisaatiomalli, mutta valtion taloudellisen ja lainsäädännöllisen tuen myötä puolueissa on myös kartellipuolueen ominaisuuksia. Yleispuolueistumisen myötä molemmat puolueet ovat ryhtyneet tavoittelemaan kannattajia myös alkuperäisen kannattajakunnan ulkopuolelta pyrkiessään vaikuttamaan valtiolliseen päätöksentekoon.

Pohjoismaisessa keskustelussa puolueet on useimmiten jaettu luokka- ja aatepuolueisiin. Luokkapuolueiden identiteetissä on kyse jonkin tietyn väestöryhmän etujen ajamisesta, kun taas aatepuolueiden identiteettiä määrittelevät erilaiset arvot ja aatteelliset tavoitteet. (Paloheimo 2008, 32–33.) Edellä mainittujen määritelmien mukaisesti keskusta on aiemmin ollut vahvasti luokkapuolue, mutta siirtynyt maatalouden rakenteellisen muutoksen seurauksena aatepuolueeksi, vaikka edelleen se luokkapuolueen tapaisesti ajaa maanviljelijäväestön etuja. Kokoomus puolestaan on nähty esimerkiksi toimihenkilöiden kannattamana puolueena, jolloin sillä on luokkapuolueille ominaisia piirteitä. Kuitenkin ohjelmansa perusteella se voidaan lukea aatepuolueeksi, koska se ei erittele itseään yhdenkään yhteiskunnan ryhmän etujen puolustajaksi. (Paloheimo 2008, 34; 36.) Kokoomus ja keskusta sijoittuvat täten aate- ja luokkapuolueen välimaastoon sisältäen piirteitä molemmista määritelmistä.

Suomalaisen puoluetutkimuksen perusteokset useimmiten keskittyvät puolueiden historian, muutoksen ja ennen kaikkea puolueorganisaatioiden sekä järjestelmien tarkasteluun (ks. esim. Rantala 1981; Sundberg 1994; 1996; Djupsund 1997; Mickelsson 2007). Rantala (1981) on kuvannut suomalaisten puolueiden muuttumista vuodesta 1945 vuo-

teen 1980 tullen siihen loppupäätelmään, että yhteiskunnan suurista muutoksista huolimatta puolueet ovat pystyneet säilyttämään perusolemuksensa, vaikka puolueiden asema, tehtävät ja luonne ovatkin muuttuneet yhteiskunnan muuttuessa. Samalla puolueista on tullut enemmänkin valtiollisia toimijoita, jolloin puolueiden päämäärät, rakenteet ja toimintatavat ovat monipuolistuneet. Rantala huomauttaa myös: ”Entiseen tapaan ne edustavat politiikassa kannattajiensa ja jäsentensä intressejä, mutta yhteydet joukkoihin ovat heikentyneet siinä määrin, että voidaan puhua kriisitilasta.” (Rantala 1981, 324–325).

Poliittiset voimat, joista yksi ilmentymä on puolueet, ovat ihmisjoukkojen muodostamia yhteenliittymiä, jotka toteuttavat kyseisen ihmisryhmittymän poliittisia tavoitteita. Heidän välillään on yhteenkuuluvaisuuden ja yhteisvastuun tunne, ja ne ovat usein organisoituneet poliittisiksi puolueiksi. Poliittisten puolueiden tavoitteena on saada valtiollista valtaa itselleen, ja pyrkiä käyttämään sitä omien etujensa ajamiseksi. Erilaiset poliittiset tavoitteet muodostavat omalaatuisen puolueideologian, jonka pohjalta tavoitteita pyritään toteuttamaan. (Paloheimo & Wiberg 2005, 215.)

”Käsitteet liikkeessä Suomen poliittisen kulttuurin käsitehistoria” – teoksessa kirjoittajat esittelevät Suomen poliittista kulttuuria tärkeimpien käsitteiden kautta. Artikkelissaan Aarnio (2003) tuo esille puolue – sanan synnyn ja käsitteellisen muutoksen tarkastellen yksittäisen puolueen tai sen järjestelmän sijasta suomalaisia puoluetyyppejä suhteessa eurooppalaisiin ja pohjoisamerikkalaisiin puoluejärjestelmiin. Artikkelia jäsentää jaoteltu puolueista kiista-, mielipide-, parlamentti-, vaali- ja järjestöpuolueisin sekä virallistetuihin rekisteröityihin puolueisiin. Puolue -sanon merkitysten muutokset on kiteytetty kahteen ulottuvuuteen: ” toisen yksikön vastakohtaan ja tiettyyn päämieheen liittymiseen tietyn tavoitteen puolesta toimimiseksi.” (Aarnio 2003, 419). Puolue – käsitteen muutos on täten lopulta kiteytynyt yhtäältä identiteettipoliittisesti siihen, mitä emme ole tai mitä olemme ja toisaalta vahvan johtajuuden tukemiseen yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Suomessa puolueet olivat aluksi kiistapuolueita, mitä seurasi mielipidepuolueen, ja vähitellen parlamenttipuolueen käsite. Kun vaalien merkitys korostui eduskuntauudistuksen jälkeen, puolueet omaksuivat vaalipuolue -termin. Kun puolueinstituutio vakinaistui, puolueista tuli rekisteröityjä instituutioita. (Mickelsson 2007, 27.) Suomen puolueilla oli toimintansa alussa tehtävinä poliittisen vaihtoehdon esittäminen äänestäjille ohjelmien kautta, kannattajien organisoiminen siten, että kannattajilla oli mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa politiikkaan, sekä toimiminen yhdyssiteenä yhteiskunnan, valitsijoiden ja poliittisen päätöksentekofoorumin välillä. (Rantala 1981, 23–24.) Matti Wiberg (2006, 63) tuo esille joukkopuolueiden muuttumisen verkostopuolueiksi, koska rahoitus jäsenmaksujen kautta on muuttunut julkisen puoluetuen tuomaksi rahoitukseksi. Vapaaehtoinen talkootyö on samalla muuttunut palkattujen toimihenkilöiden tekemäksi vaalityöksi.

Ideologinen ajattelu on ollut läsnä jo vuosituhansien ajan, mutta käsitteenä ideologia on suhteellisen uusi politiikan ja sen tutkimuksen vakiosanastossa (Borg 1965b, 1). Ensimmäisen kerran sitä käytti todennäköisesti ranskalainen filosofi Destutt de Tracy vuonna 1801 teoksessaan, vastustaessaan koulukuntansa kanssa keisari Napoleonin eräänlaisesta oppositiosta käsin. Ideologialla oli alkujaan negatiivinen konnotaatio, sillä Napoleon nimitti vastustajiaan ideologisteiksi vähätellen heidän ajatuksiaan. Yhteys marxilaiseen aatejärjestelmään lisäsi myöhemmin entisestään ideologian negatiivista merkitystä. Negatiivisesta vivahteesta huolimatta Napoleonin aikaiseen ideologian käsitteeseen liittyi poliittiselle ideologialle ominaisia piirteitä, kuten omien ajatusten oikeaksi ja vastustajan ajattelun vääräksi osoittaminen. Ideologian ymmärtäminen arvolähtökohtiin perustuvana kokonaisten aatteiden järjestelmänä seurasi viitisenkymmentä vuotta myöhemmin marxismin johdosta. Karl Marx ei kuitenkaan keskittynyt juurikaan ideologiasta kirjoittamiseen, vaan toi esille näkemyksensä ideologiasta yhdessä Friedrich Engelsin kanssa yhteiskunnan taloudellista perustaa vastaavana, luokkaetuja puolustavana ja vallankäyttöä legitimoivana voimana. Kommunistisessa manifestissa 1848 hän tyytyy toteamaan ideologian tarkoittavan ”perintönä saatuja aatteita”. (Borg 1965b, 1 – 2.)

Karl Marxin yhtenä perintönä ideologian painotuksista on se, että poliittisiin ideoihin vaikuttavat erilaiset olosuhteet ja erilaiset ihmiset, jolloin ideologiat voidaan ymmärtää ryhmien ja aikakausien tuotteina. Vaikka Marx saattoi nähdä ideologian haitallisena tai illuusiona, on todettava, että ideologiat eivät ole ainoastaan retorisia. Ideologiat pitää ottaa todesta mikäli ne ohjaavat toimintaa totuuksina tai kehotusten kautta ja niille on annettava suurempi tunnustus kuin Marx antoi. Samalla, ideologiat ohjaavat sosiaalista maailmaa tietynlaiseen toimintaan antaen kehyksen, jossa päätöksiä tehdään ja perustellaan. Ideologioiden ymmärtämiseksi on otettava huomioon, että ne sisältävät piilotettuja merkitystasoja niiden käyttäjiltä ja tuottajilta. (Freeden 2003, 10–11.)

Engels puolestaan jatkoi ideologian käsittelyä tarkemmin kirjoittaen niiden välisistä suhteista ja eri muodoista. Poiketen ja laajentaen aiemmasta, kyseessä oli vastustajan näkemyksen vääräksi osoittamisen sijasta koko ajattelun rakenteen todistaminen virheelliseksi ja tietyn luokka-asetelman värittämäksi. Hänen mukaansa ideologian ylätasolla ovat filosofia ja uskonto, ja ne ovat ideologian muodoista eniten etäännyneitä taloudellisuudesta ja aineellisuudesta. Alatasolla puolestaan ovat oikeudelliset ja poliittiset käsitykset. Ideologialla viitataan tiettyihin ajatteluprosesseihin, ei ainoastaan henkisen toiminnan seurauksena syntyneisiin oppeihin ja teorioihin. (Borg 1965b, 2–3.)

Poliittiset aatteet ja ideologiat ovat valtio-opin perinteisiä tutkimuskohteita, joskin niidenomaan puolueideologioita on tutkittu verrattain vähän. Suurpiirteittäin jaoteltuna, aate- ja ideologiatutkimuksessa voidaan erottaa kaksi päälinjaa, aatehistoriallinen ja ideologia-analyttinen. Edelliselle on ollut ominaista kuvata poliittisen ajattelun kehitystä ja sisältöä historiallisesta näkökulmasta, jolloin kiinnostuksen kohteina ovat poliittisen filosofian klassikot ja erityisesti suuret ajattelijat sekä henkilöt filosofioiden takana. Historialliset yleiskatsaukset ja elämäkerrat sävyttävät aatehistoriallista tutkimuskirjallisuutta. Ero aatehistoriallisen ja ideologia-analyysin välillä on häilyvä, mutta ideologia-analyysin erottaa selvimmin aatehistoriallisesta tutkimuksesta se, että historiallisen kuvauksen sijasta tarkoituksena on tapahtumien synnyn, vaikutusten ja tavoitteiden erittelyn systematisointi. (Borg 1965b, 7;9.) Aatehistorioitsijoiden ja ideologia-

analytikkojen käyttämien teoreettisten ja filosofisten klassisen kirjallisuuden sekä ihmisten mielipiteiden väliin jää esimerkiksi poliittinen ohjelmakirjallisuus. Poliittinen ohjelmakirjallisuus laajasti käsitettynä kattaa puolueiden virallisten, yleisesti hyväksytyjen ohjelmien ja kannanottojen lisäksi kaiken puolueen ideologisesti tuottaman materiaalin. Materiaali voi koostua periaateohjelmista, julkilausumista, vaaliohjelmista ja muusta kollektiivisesta materiaalista sen eri muodoissa. (Borg 1965b, 13.)

Ideologian käsitteen historiaa on kuvannut Olavi Borg (1965b) teoksessaan Suomen puolueideologiat. Puolueideologiat ovat poliittisten ideologioiden käsitettä suppeampia kokonaisuuksia. Poliittiset ideologiat voivat olla useammankin puolueideologian taustalla, ja edelleen, useat puolueideologiat voivat sisältää vaikutteita eri poliittisista ideologioista. (Borg 1965b, 6.) Rantala (1981) kuvaa suomalaisten puolueiden ideologista luonnekuvaa ja muuttumista kolmesta näkökulmasta: ideologisuuden yleinen aste puolueessa, puolueen poliittinen luonne ja puolueohjelmien muuttuminen. Samalla, kun aatteet ja puolueideologiat ovat muuttuneet, aatteet menettävät merkitystään ja ne lähenevät toisiaan. Hän väittää, että puolueet ovat 1950-luvulta lähtien deideologisoituneet ja samanaikaisesti tulleet lähemmäksi toisiaan ohjelmallisesti ja poliittisesti. Hän tosin mainitsee, että puolueet ovat säilyttäneet omaleimaisuutensa, eivätkä ne voi luopua aatehistoriallisista perinteistään. (Rantala 1981, 65–97.)

Heikki Paloheimo (2008) käsittelee artikkelissaan yksittäisten puolueiden, erityisesti eduskunnassa edustettuina olevien puolueiden ideologioita. Paloheimo jakaa Rantalan kanssa saman johtopäätöksen, että puolueiden väliset ideologiset erot ovat pienentyneet, mutta erot eivät ole kokonaan hävinneet. Puolueilla on edelleenkin toisistaan poikkeavia arvoja ja tavoitteita, joiden avulla ne luovat omaa identiteettiään. (Paloheimo 2008, 55–56.) Poliittiseen elämään kuuluvat ideologiset erimielisyydet sekä aatteelliset ristiriitaulottuvuudet, jotka määrittelevät puolueiden suuremman halukkuuden harjoittaa yhteistyötä jonkin tietyn puolueen kanssa (Paloheimo ja Wiberg 2005, 80). Ristiriitaulottuvuus tarkoittaa jakokriteeriä, jonka perusteella yhteiskunnan jäsenet jakaantuvat eri ryhmiin. Kaikki yhteiskunnan ristiriitaulottuvuudet eivät välttämättä ole poliittisesti

merkittäviä, ja ne voivatkin vaihdella aikakausien, voimakkuuden ja tärkeytensä mukaan. Ne poikkeavat toisistaan kestoaltaan, voimakkuudeltaan ja kattavuudeltaan. (Wiberg 2006, 33; 40.) Suomessa merkityksellisimmät poliittiset vedenjakajat ovat olleet Wibergin (2006, 41) mukaan jaot vasemmiston ja oikeiston välillä, keskusta- periferia- ja maaseutu-kaupunki – asetelmat, suomen kieli vastaan ruotsin kieli ja uskonnon ja maallisen suhde. Poliittisen toiminnan kautta puolueet korostavat eri ristiriitailottuvuuksia, ja niihin sisältyviä vastakkainasetteluja nostetaan esille poliittiseen keskusteluun. Jos jokin tietty ristiriitailottuvuus hallitsee poliittista keskustelua, tällä ulottuvuudella toisiaan lähellä olevat puolueet voivat helposti löytää toisensa. (Paloheimo ja Wiberg 2005, 223–224.)

Michael Freeden toimii politiikan tutkimuksen emeritusprofessorina Oxfordin yliopistossa ja tarkastelee poliittista ideologiaa historian klassikoista poiketen uudenlaisesta näkökulmasta ja tutkimuksen kannalta hyödyllisellä tavalla. Teoksessaan *Ideologies and Political Theory* (1996) hän tuo esille ideologian käsitettä poliittisen ajattelun kautta, joka on perustana poliittisille argumenteille. Kun poliittinen ideologia on perinteisesti nähty joko suurten poliittisten ajattelijoiden ja teoretikkojen ilmaisuina tai ryhmittymien mielipiteiden ja arvojen yhteenliittymänä, Freeden (1996, 5) näkee poliittisten manifestien syvimpänä olemuksena niiden muodon, tarkoituksen ja ajattelun prosessinomaisuuden nostaen etusijalle niiden tulkinnan, historialliset kontekstit ja kulttuurin vaikutukset.

Ideologiat järjestävät sosiaalista ja historiallista aikaa. Historiallinen aika ei koostu ainoastaan siitä, mitä on tapahtunut, vaan se muodostaa ideologisen narratiivin valikoiden ja kaavamaisesti listaten erilaisia tapahtumia. (Freeden 2003, 42.) Suurten ismien, kuten liberalismien, konservatismien ja sosialismien aikakaudella ideologiat houkuttelivat niin yksittäiset ihmiset kuin sosiaaliset ryhmittymätkin mukaan poliittiseen toimintaan, mikä puolestaan vaikutti suuresti julkisen politiikan muodostumiseen poliittisten puolueiden avulla (Freeden 2003, 31). Käytännöllisellä tasolla poliittinen ideologia on helpompi ymmärtää, kun se konkretisoidaan poliittiseen elämään erilaisten ryhmittymien viiteke-

hyksenä. Poliittinen ideologia on ideoiden, arvojen, uskomusten ja mielipiteiden joukko, joilla on tietynlainen toistuva kaava. Ne ovat ryhmittymien sosiaalisia tuotteita, ja yksilöiden ja ryhmien välillä käydään kilpailua arvoista sekä julkisen politiikan suunnitelmien tuottamisesta ja hallinnasta. Samalla tavoitteena on oikeuttaa, tavoitella tai muuttaa sosiaalista ja poliittista järjestystä sekä politiikan prosesseja. (Freeden 2003, 32.)

Freedenin tarkoituksena on haastaa vallitsevia asenteita ideologiasta. Ideologiat ovat poliittisen ajattelun muotoja, joiden kautta on mahdollista päästä sisään poliittisen teorian muodostukseen sekä ymmärtää niiden luonnetta, monimuotoisuutta ja runsautta. (Freeden 1996, 1.) Ideologian tutkimuksessa ja alan kirjallisuudessa usein keskitytään näkökulmaan siitä, mitä ideologiat tekevät, kun huomiota pitäisi suunnata enemmän sen rakenteisiin, muotoon ja merkityksiin (Freeden 1996, 47). Ideologiat ovat poliittisen ajattelun muoto, ja tuloksellisimmillaan sen katsotaan olevan todellista poliittisen tutkimusta. Tämän lisäksi ideologiat ovat vaikutusvaltaista poliittista ajattelua. (Freeden 2003, 123;126–127.) Ideologiat ovat yksi yleisimmistä poliittisista ilmiöistä ja ne eroavat muista poliittisten ajatusten ryhmistä kahden luonnehdinnan myötä. Ideologiat pitävät peittelemättömästi sisällään sekä toimintaorientaation, jolloin ne kehottavat poliittiseen toimintaan että ryhmäorientaation, ollen kollektiivisia ja suunnattu jonkun tietyn ryhmän eduksi edistäen yhteisöllisiä tavoitteita (Freeden 1996, 105; 551). Ideologiat ilmentävät ryhmän käyttäytymistä, sosiaalisia rakenteita ja instituutioita (Freeden 1996, 106).

Heikki Paloheimo (2008) on tutkinut Suomen puoluejärjestelmässä esiintyviä ristiriitautuvuuksia, siis poliittisia vedenjakajia, jotka erottavat puolueita toisistaan. Ristiriitautuvuudet muodostuvat puolueita erottavista arvoista ja identiteeteistä ja vastakohtaisuuksista. Suomen kaltaisessa monipuoluejärjestelmässä on seitsemän vedenjakajaa: vasemmisto vastaan oikeisto, kasvukeskukset vastaan syrjäseudut, kansallinen vastaan kansainvälinen suuntautuminen, suomenkieliset vastaan ruotsinkieliset, yhtenäiskulttuuri vastaan moniarvoisuus, ekologiset arvot vastaan kasvu ja kulutus, sekä eliitti vastaan kansa. (Paloheimo 2008, 37–38.)

Vasemmisto-oikeisto – jaottelu koskee puolueiden suhtautumista julkisen sektorin vastaisiin ja markkinatalouden sääntelyyn. Puolueet voidaan jakaa myös sillä perusteella, painottavatko ne alueiden kehittämistä vai kasvukeskusten vahvistamista. Kansalliset painotukset puolestaan ovat vähentyneet puolueiden käyttämästä retoriikasta kansainvälistymisen myötä, mutta edelleen vedenjakajia on puolueiden välillä kansainvälisyyden ja kansallisuuden välillä esimerkiksi suhtautumisessa Euroopan unionin toimintaan. Suomenkieliset vastaan ruotsinkieliset puolestaan koskee enemmänkin Ruotsalaisen Kansanpuolueen ja muiden puolueiden välistä ristiriitaisuutta. (Paloheimo 2008, 38–45.) Perinteisten moraaliarvojen ja yhtenäiskulttuurin kannattaminen on ollut tyypillistä kokoomuksen ja perussuomalaisten kannattajille (Paloheimo 2008, 51). Ekologisia arvoja ja luonnonsuojelua edustaa selkeimmin Vihreä liitto, mutta esimerkiksi keskustan kannattajat suhtautuvat kielteisimmin luonnonsuojeluun puolustaen yksityisten maanomistajien oikeuksia (Paloheimo 2008, 52). Eliitin ja kansan välinen suhde erottaa myös puolueita toisistaan. Perussuomalaiset, ja edeltäjänsä Suomen Maaseudun puolue ovat syntyneet tyytymättömyydestä siihen, että valta ja eliitti ovat etääntyneet liian paljon kansasta. Suurin luottamus poliitikkoihin on puolestaan esimerkiksi kokoomuksen ja keskustan kannattajilla. (Paloheimo 2008, 53.)

Puolueohjelma ja ideologia perustuvat puolueen jäseniä yhdistäviin arvoihin ja uskomuksiin eli tavoitteisiin (Noponen 1992, 179). Puolueiden muodostuminen, niiden omat identiteettinsä, juurensa, aatteelliset lähtökohtansa, puolueiden väliset erot ja vastakohtaisuudet perustuvat yhteiskunnan jakautumiseen erilaisiin ryhmiin. Ryhmien väliset jaot perustuvat poliittisiin vedenjakajiin, ristiriitaisuuksiin ja lohkeamiin. (Paloheimo ja Wiberg 2005, 218.) Wiberg (2006, 33) näkee lohkeamat syvinä ja pitkäkestoisina eroina, jotka voivat perustua joko objektiivisiin yhteiskunnallisiin eroihin, kuten esimerkiksi luokkaan tai alueeseen tai subjektiiviseen tietoisuuteen näistä eroista. Subjektiiviseen tietoisuuteen eroista liittyvät esimerkiksi ideologiat ja suuntautumiset. Yhteiskunnalliset erot ja ristiriitaisuudet ovat siis puolueiden synnyn, vahvistumisen ja poliittisten voimien elinehto, joilla puolueet perustelevat olemassaoloaan.

2.4 Aineisto

Tutkimusaineiston keräämisessä olen käyttänyt kyselylomaketutkimusta. Lomakekysely on useimmiten kvantitatiivisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmä, mutta sitä on mahdollista käyttää myös laadullisessa tutkimuksessa (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 74–75). Osa vastauksista voidaan siis analysoida joko osittain tai kokonaan kvantitatiivisin menetelmin tai vaihtoehtoisesti kvalitatiivisen analyysin avulla. Selkälä (2008, 220) tuo esille lomaketutkimuksen eli surveyn yhteyden yhteiskuntatutkimukseen mielipidekyselyiden ja selvitysten muotona. Lomaketutkimus voidaan jakaa kahteen menetelmään: tiedonkeruumenetelmään, jossa selvitetään faktoja, jotka pystytään todentamaan, sekä menetelmään, jossa tutkitaan merkitystenantoja asenneväittämien ja mielipiteiden kautta (Selkälä 2008, 220). Tässä tutkimuksessa kyselylomakkeiden kautta saatuja vastauksia käsitellään kvalitatiivisen analyysin avulla teemoitellen, ja tarkoituksena on tutkia merkityksiä ja vastaajien asenteita. Vastaukset, jotka ilmentävät fakta- tai taustatietoja, on luokiteltu tilastollisin menetelmin. Avointen kysymyksen ja asenneväittämien osalta vastauksia analysoidaan laadullisin menetelmin. Kyselylomakkeen etuna on esittää yhdenmukaisia kysymyksiä jokaiselle vastaajalle. Kyselylomakkeiden avulla on mahdollista tavoittaa vastaajat, mutta kysymisen mahdollisuus on rajoitetumpi kuin haastattelussa. Kyselyiden avulla selvitetään keskustan ja kokoomuksen nuorisojärjestöjen edustajien näkemyksiä puolueidensa identiteeteistä ja puolueohjelmien sekä asiaky symysten sisältöjä.

Tutkimukseni aineisto koostuu Suomen Keskustanuorten ja Suomen Kokoomusnuorten liittohallituksen jäsenille tekemistäni Webropol – kyselyistä sekä Suomen Keskustan ja Kansallisen Kokoomuksen periaateohjelmista. Tutkimuksen primääriaineistona toimivat keskustan ja kokoomuksen periaateohjelmien lisäksi kyselylomakkeet, jotka on tehty kokoomusnuorten liittohallituksen yhdelletoista ja keskustanuorten liittohallituksen viidelletoista jäsenelle ja varajäsenelle vuonna 2013. Liittohallituksen jäsenten määrään on laskettuna myös molempien järjestöjen puheenjohtajat ja kaksi varapuheenjohtajaa. Kyselylomakkeen laatimiseen ja kyselyn toteuttamisen apuna on käytetty sähköisesti Webropol – ohjelmistoa. Molempien nuorisojärjestöjen liittohallituksen jäsenet ja puheen-

johtajisto asuvat eri puolilla Suomea, joten sähköisesti toteutettu kysely on tässä tapauksessa taloudellisin keino aineistonkeruumenetelmänä. Tietokoneen avulla verkossa tehty kysely on tehokas myös siinä mielessä, että sen avulla voi seurata vastanneiden määrää, ja lähettää muistutuskyselyn niille, jotka eivät ole vastanneet.

Kysely on toteutettu ajankohtana, jolloin kokoomus oli pääministeri Jyrki Kataisen johdolla hallitusvastuussa, ja keskusta oli oppositiopuolue. Kyselyn suorittamishetkellä poliittinen tilanne oli tutkimukseni puolueilla hyvin erilainen. Keskusta oli aiemmin vuonna 2011 kokenut historiallisen vaalitappionsa eduskuntavaaleissa. Vuonna 2012 puoluekokouksessa keskusta valitsi puheenjohtajakseen Juha Sipilän, ja puolue sai sen jälkeen kannatuksensa jälleen nousuun. Vuonna 2013, kun kysely toteutettiin, keskustan suosio oli jo ohittanut kokoomuksen gallupien puoluekannatusarvioissa ja puolue oli suosituin puolue. (Kinnunen 2013). Kokoomuksella puolestaan oli kyselyn suorittamishetkellä takana kaksi vuotta päähallituspuolueena. Hallituskauden puolivälissä hallituspuolueiden (kokoomus, SDP, Vihreät, Vasemmistoliitto, Kristillisdemokraatit ja RKP) suosio oli pudonnut siihen mennessä alimmilleen ja kokoomus oli juuri menettänyt paikkansa suosituimpana puolueena (Kinnunen 2013). Hallituksen rivit alkoivat rakoilemaan, josta myöhemmin seurasi lukuisia ministerivaihdoksia ja kahden puolueen, Vasemmistoliiton ja Vihreiden lähtö hallituksesta.

Valli (2010, 104) huomauttaa, että kyselylomaketutkimuksessa kysymysten sanamuotoihin ja sisältöihin on kiinnitettävä erityistä huomiota, jotta ne olisivat mahdollisimman selkeitä ja tutkimuksen tavoitteiden sekä tutkimusongelman mukaisia. Epämääräisyyden ja epäselvyyksien välttämiseksi olen tehnyt testikyselyitä ennen kyselyn suorittamista. Kyselylomake koostuu alun taustoittavista kysymyksistä, kuten vastaajan syntymävuosi, ikä ja kotikunta sekä elämäntilanteen kuvaus ja taustoittavat kysymykset puolueen jäseneksi liittymisessä ja jäsenyyden pituudessa. Taustoittavien kysymysten jälkeen vastaajilta on kysytty tutkimusongelman mukaisia kysymyksiä, jotka oleellisesti liittyvät vastaajien edustamien puolueiden identiteettiin ja ideologiaan sekä siihen, miten nuorisjärjestöt eroavat toisistaan, ja mitä yhteistä niillä on. Kyselylomakkeen viimeiset kysy-

mykset koskevat puolueiden tulevaisuutta, ja miten vastaajat näkevät puolueiden yhteistyön, yhdistämisen ja kehittymisen lähitulevaisuudessa. Kyselylomakkeessa on monen tyyppisiä kysymyksiä, joista osassa on valmiiksi annetut vastausvaihtoehdot, osassa vastausten intensiivisyyttä on kysytty järjestys- ja mitta-asteikon kautta ja osa kysymyksistä mahdollistaa avoimen vastauksen.

Tutkimukseni tiedonhankintaa varten kysely saatekirjeineen on toimitettu sähköpostitse yhteensä 26 kokoomus- ja keskustanuorelle, joista vastanneita on kaiken kaikkiaan 12. Kyselyyn vastaamisesta on lähetetty kaksi muistutusviestiä sähköpostitse. Kyselyyn vastanneita on 46 prosenttia (12 henkilöä), mitä voidaan pitää hyvänä ja varsin edustavana määränä. Kokoomusnuorten vastausprosentti on 45 % (vastaajia 5 henkilöä) ja keskustanuorten 47 % (vastaajia 7 henkilöä). Vastaajien anonymiteetin suojaamiseksi, olen nimennyt heidät edustamansa järjestön mukaan lisäten numeron 1-7 vastausjärjestyksen mukaan. Tällöin vastaajia ovat esimerkiksi Keskustanuori 4 tai Kokoomusnuori 2. Kyselyyn vastanneet, molempien nuorisojärjestöjen jäsenet edustavat kattavasti koko Suomea maantieteellisesti ja asuvat erikokoisissa kunnissa. Kaikista vastanneista 40 % on naisia ja 60 % miehiä. Jokainen kyselyyn vastannut opiskelee, ja enemmistö työskentelee opiskelujensa ohella. Sekä kokoomus- että keskustanuorten vastaajilla on vuosien kokemusta politiikassa, ja kaikki ovat olleet puolueensa jäsenenä yli neljän vuoden ajan. Vastaajat ovat iältään nuorisojärjestöjensä sääntöjen mukaisesti 15–29 –vuotiaita.

3 Tutkimuksen teoreettiset ja metodologiset lähtökohdat

3.1 Identiteetti politiikan tutkimuksessa

Kun politiikka nähdään aspektina ja toimintana, voidaan Vilho Harlen (1993, 11) mukaan sanoa, että ”*muukalaisuus, erilaisuus, toiseus, jne. muodostavat 'poliittisen' keskeisen elementin*”. Hän perustelee väittämänsä kulttuurien kohtaamisella, josta seuraa vastakohtaisuuksien vahvistaminen ja heikentäminen poliittisessa keskustelussa. Harle samalla hylkää toiseuden ilmenemisen sektorina ymmärrettyyn politiikkaan, koska poliittiset päätöksentekojärjestelmät, poliittisuus ja politiikka ovat muutoksessa. Näin ollen ”keskeinen osa politiikkaa ja poliittista on siirtynyt kansalaisyhteiskunnan suuntaan, valtiosta henkilökohtaiselle tasolle.” (Harle 1993, 11.)

Yksinkertaisimmillaan identiteettipolitiikan käsitteellinen viitekehys muodostuu toisiinsa liittyvistä käsitteistä ”identiteetti”, ”politiikka”, ”toinen” ja ”vihollinen”. Kysymys on näiden avainkäsitteiden suhteista ja näin ollen teorian muodostumisesta käsitteiden avulla. Identiteetin selvittämisen peruslähtökohtana ovat kysymykset siitä, kuka ”minä” olen, keitä ”me” olemme ja kuka tai keitä ”toinen” tai ”toiset” ovat. Oleellista ovat myös kysymykset siitä, kuka ”minä” tai keitä ”me” emme ole. Identiteetillä tarkoitetaan siis jonkin ihmisen, asian tai esineen erityisominaisuutta, joka erottaa ”minän” muista, ”toisista”. (Harle 2004, 104–106.) Identiteetti voi olla kulttuurista, kielellistä tai kansallista identiteetin kokemista, mutta sen määrittely tapahtuu ”toisen” määrittelemisen kautta. Puolueet tuovat julki oman identiteettinsä muun muassa erilaisten ohjelmien ja artikulaation kautta. Samalla ne määrittelevät itsensä puoluekartalla aatteidensa kautta.

Harlen mukaan ”identiteetti voi syntyä vain ”toisen” havaitsemisen kautta”. Jotta voidaan määritellä oma identiteetti, kuka ”minä” olen tai keitä ”me” ollaan, tulee myös määritellä se, kuka ”minä” en ole tai ”keitä ”me” emme ole. (Harle 2004, 106.) Samalla kun ”toinen” ja ”toiset” määritellään erilaiseksi suhteessa ”minuun” tai ”meihin”, määritellään myös sitä, millä tavalla oma identiteetti on erilainen suhteessa toiseen. Tutkimuksessani pyrin selvittämään, miten kokoomus- ja keskustanuoret näkevät itsensä, millaisia ideologioita, mielipiteitä sekä muita ominaisuuksia he kokevat omaavansa ja toisaalta, miten he näkevät toisensa. Identiteettiä tutkimalla voin siis selvittää, kuinka suurta yhteenkuuluvaisuutta nuoret kokevat tai vastaavasti, missä asioissa erontekoa ”toisiin” tehdään. Ideologian määrittelyssä tehdään myös raja toisiin puolueisiin.

Harle (1991) täydentää toiseutta vihollisen ja viholliskuvan käsitteillä. Vaikka vihollinen yleensä viittaa taisteluihin, konflikteihin tai jopa pahuuteen, liittyy se myös oleellisesti identiteettipolitiikan käsitteistöön. Viholliskuvalla tarkoitetaan oman ryhmän luomaa, yhteisesti jaettua käsitettä toisesta siten, että toisen ryhmän inhimillisiä piirteitä häivytetään usein stereotypisestikin. Viholliskuvan ymmärtämiseksi on keskityttävä ystävän ja vihollisen suhteeseen sen sijaan, että nähtäisiin ainoastaan tarpeelliseksi kuvata vihollista. (Harle 1991, 15.) Samalla, kun määritellään vihollinen, voidaan määritellä myös ”me hyvät”. Viholliskuvalla on ominaista myös sen muuttuminen. Kuten sodissakin, vihollisista saattaa tulla liittolaisia, jolloin uusia viholliskuvia muodostuu. Harle (1991, 47) huomauttaa tosin, että viholliskuvan käsite voidaan ymmärtää laajasti varauksellisena tai negatiivisena suhtautumisena toisesta, ja suppeammin vihamielisyyden, vaarallisuuden tai uhan korostamisena toisessa. Tässä tutkimuksessa tarkoituksena on selvittää, millainen mahdollinen viholliskuva kokoomusnuorilla on keskustasta, ja puolestaan mikä on keskustanuorten viholliskuva kokoomuksesta. Kysymys on siitä, näkevätkö he toisensa ystävänä, liittolaisena vai uhkana viholliskuvan laajassa merkityksessä.

Vilho Harle ja Sami Moisio (2000) tarkastelevat Suomen kansallisen identiteettipolitiikan historiaa ja nykypäivää. Heidän mukaansa kansallinen identiteetti on sosiaalinen

rakennelma, joka perustuu ”toisen poissulkemiseen sekä Suomen ja suomalaisten sijoittamiseen ’oikealle’ paikalleen perinjuurin eurooppalaisten kansojen, sisariemme ja veljämme joukossa” (Harle ja Moisio 2000, 281). Pääajatuksena on kollektiivisen identiteetin rakentuminen sisäänottamisen ja ulossulkemisen diskurssien avulla. (Harle ja Moisio 2000, 45). Identiteetti siis rakentuu merkitysten ja rajantekojen kautta, mutta uusia identiteettejä omaksuttaessa toisen poissulkemisen sijasta on siirryttävä elämään yhdessä toisen kanssa (Harle ja Moisio 2000, 284). Vaikka Harle ja Moisio (2000) keskittyvätkin kansallisen identiteetin näkökulmaan, voidaan ulossulkemisen ja sisäänottamisen merkityksenantoja soveltaa myös keskustan ja kokoomuksen tekemiin merkityksiin rajoista. Tällöin onkin oleellista kysyä, missä määrin kokoomus- ja keskustanuooret ovat valmiita ottamaan toisensa sisään, osaksi ”meitä”, tai vastaavasti, kuinka he määrittelevät ulossulkemisen rajat?

Stuart Hallin (1999) teos *Identiteetti* keskittyy lähinnä kulttuuri-identiteettien olemukseen ja pysymättömyyteen. Vaikka subjekti, yksilö, sekä kulttuuri kuvitteellisena yhteisönä ovat Hallin identiteettinäkökulman tarkastelun kohteena, on hänen näkemyksiään mahdollista peilata myös poliittisten instituutioiden, tutkimuksessani kahden puolueen, identiteetteihin. Teoksen hyödyllisyys tutkimukseni kannalta onkin juuri Hallin näkökulma identiteetin muuttumisesta. ”Minusta näyttää näet mahdolliselta ajatella luonteeltaan uusia poliittisia identiteettejä, jotka eivät perustuisi käsitykseen jostain absoluuttisesta ja kiinteän kokonaisuuden muodostavasta minästä ja jotka eivät selvästikään voi kohota jostain täysin suljetusta minää koskevasta narratiivista.” (Hall 1999, 19). Ajatus uuden poliittisen identiteetin muodostumisesta vanhan tilalle mahdollistaa tarkastelun keskustalaisten ja kokoomuslaisten identiteettien mahdollisesta muuttumisesta yhteiseksi tai vaihtoehtoisesti kokonaan erillisiksi, toisin sanoen identiteetin kehittymisestä. Hallia (1999, 39) mukaillen, identiteetit muotoutuvat kaiken aikaa tiedostamatta ja prosessinomaisesti, eivätkä ne koskaan ole kokonaisia tai lopullisia. Myös Harle (1993, 2–3) kiinnittää huomiota prosessin poliittisuuteen ja kysyykin, ”mitä politiikalle ja poliittiselle tapahtuu tässä kohtaamisessa?”. Kun historiallisesti, ajassa ja paikassa tapahtuvissa prosessissa määritellään ryhmän sisäisen ja ulkoisen raja, tapahtuu poliittinen kohtaaminen, ja samalla valinta meidän ja muiden välillä.

3.2 Ideologia

Freedenin (2003, 2, 4) mukaan mikään toiminta ja ymmärrys maailmasta eivät onnistu ilman ideologioita, ja hän näkee poliittiset ideologiat keinoina tai laitteina, joiden avulla poliittinen ja sosiaalinen maailma rakentuvat. Hän käyttää vertauskuvana ideologisia karttoja, jotka voivat olla samasta sosiaalisesta todellisuudesta, mutta joihin on tehty erilaisia reittejä niiden havaitsemien sosiaalisten periaatteiden ja toimintojen kautta (Freeden 2003, 42). Jokainen ihminen, kuten myös kukin ideologiakin, käyttää karttaa omien tarpeidensa mukaisesti. Joku saattaa olla kiinnostunut nopeimmasta mahdollisesta reitistä, kun taas toinen voi haluta hitaamman maisemareitin. Kartan käyttäjillä voi olla sama päämäärä, mutta keinot perille pääsemiseksi voivat vaihdella paljon. Päämäärä voi myös vaihdella matkan varrella, tai kukin voi valita oman matkakohteensa. Puolueiden taustalla on erilaiset ideologiat ja puolueohjelmissa poliittiset visiot sekä arvot voivat yhtäältä olla samansuuntaisia, mutta keinot ja tavoitteet voivat vaihdella.

Freeden on ottanut vaikutteita ajatteluun ja ideologian tutkimiseen muun muassa filosofi Ludvig Wittgensteinilta, Ricoeur'ltä, lingvistien kieliopin ja merkitysten osalta sekä hermeneuttisen koulukunnan tulkinnallisesta tutkimuksesta. Wittgensteinin ajattelu on vaikuttanut kahdella tapaa. Ensimmäinen, ideologiat ovat yksi kielellisen pelin muoto. Pelissä ovat tietyt säännöt, jotka joko sallivat tai rajoittavat yleisellä tai yksityiskohtaisella tasolla. Näin ollen ideologioiden välitön merkitys voidaan johtaa kieliopista – sen rakenteista, kaavoista ja komponenteista. Toiseksi, ideologian ominaisuudet voivat olla laajasti samanlaisia olematta kuitenkaan identtisiä. Esimerkkinä tästä on vertauskuva perheeseen: perheenjäsenillä voi olla samoja piirteitä, vaikkapa hiusten tai silmien väri, mutta kaikilla jäsenillä ei välttämättä ole samoja piirteitä vaikka jakavatkin paljon yhteistä jo geeniperimältänsä myötä. (Freeden 2003, 43.) Tämän lisäksi, perheillä on omat historiansa, traditionsa ja toimintakulttuurinsa (Freeden 1996, 89). Ideologiat, kuten myös poliittiset puolueet ja niiden puolueideologiat ohjelmineen, voivat jakaa samanlaisen arvopohjan tai yksittäisiä arvoja ja samanlaisia ominaisuuksia, mutta niillä voi olla samaan aikaan erillisiä elementtejä. Samalla puolueiden synnyn olosuhteet ja historialliset juuret vaikuttavat vahvasti puolueen nykyhetkeen.

Ranskalainen filosofi Paul Ricœur on lanseerannut termin *surplus meaning* tarkoittaen sillä ideologian tiedostamatonta aspektia. Ideologiat täten pitävät sisällään enemmän tietoa kuin niiden tekijät olivat alun perin tarkoittaneet. (Freeden 2003, 46–47.) Ideologioita voidaan siis tulkita hyvinkin eri tavoin kuin mitä niiden kirjoittajat ja lukijat ovat alkujaan ajatelleet. Tärkeä havainto ideologioista on myös se, että niiden tiedostamaton aspekti ulottuu myös niiden käyttäjille, jotka tulkitsevat ja ymmärtävät niitä eri tavoin, eivät suinkaan identtisesti samalla tavalla. Tällöin ideologioita hyödyntävät eivät välttämättä tiedosta piilotettuja viestejä tai seurauksia ideologioissa. (Freeden 2003, 47.) Erilaisten tulkintojen ja ymmärrysten myötä puolueiden jäsenten tai kannattajien mielipiteet voivat täten erota toisistaan, mutta ideologioiden keskeiset asiat ovat yhteisesti hyväksytyjä, vaikkakin osittain eri tavalla tulkittuja.

Hermeneuttisen koulukunnan tuomat hyödyt ideologian ymmärtämiseksi liittyvät kirjoituksiin itsessään. Ideologiat ovat sekä suullisia että kirjallisia tekstejä ja argumentteja, vaikkakin sisältävät paljon erilaisia ulottuvuuksia. Kirjoituksia on mahdollista tutkia, kun avataan ne kontekstit, joissa ideologiat on kirjoitettu. Kirjoituksiin liittyy monia merkityksiä, erilaisine sanoineen, lauseineen ja kokonaisine ideologioineen, ja niiden moninaisuus aiheuttaa jatkuvaa epämääräisyyttä. Nämä vaikeasti määriteltävät merkitykset avaavat kuitenkin monia mahdollisuuksia niiden ymmärtämiseksi. Samalla se aiheuttaa ongelmia, mikäli monet eri merkitykset viedään liian pitkälle, tai jos emme voi saada kaikkia merkityksiä selville teksteistä erottamatta mitkä ovat tärkeitä tai merkityksettömiä muunnelmia. Mikäli kaikki muunnelmat ja merkitykset ovat yhtä päteviä, on ideologioiden ymmärtäminen melkein mahdotonta. (Freeden 2003, 48–49.)

Edellä mainitusta seurasi näkemys ideologioista välineinä. (Freeden 2003, 50.) Siinä missä lauseet koostuvat erilaisista sanoista tietyn kieliopillisen kaavan mukaisesti, ja sanoilla ja lauseilla on keskinäinen riippuvuussuhde, on ideologioillakin erityisiä sanoja kuten oikeus, tasa-arvo ja vapaus. Näistä muodostuu poliittisen ajattelun peruskäsitteistö ja poliittiset ideologiat kokoavat nämä käsitteet tietyiksi kaavoiksi. (Freeden 2003, 51.) Poikkeuksena aiemmille teorioille, ideologiat nähdään joustavina. Ideologioiden lopusta

tai olemassaolosta keskustelemisesta pitäisi Freedenin (2003, 66) mukaan siirtyä keskustelemaan niiden sijainnista ja morfologiasta. Ideologioiden näkeminen joustavana soveltuu hyvin myös tähän tutkimukseen – ovathan sekä keskusta että kokoomus muuttuneet viime vuosikymmeninä: keskusta maalaisliitosta keskustalaiseksi yleispuolueeksi sekä kokoomus oikeistolaisesta ja konservatiivisesta puolueesta keskusta-oikeistolaiseksi puolueeksi.

Freeden käyttää ideologian näkökulmastaan nimitystä morfologinen lähestymistapa, (*morphological approach*). Ideologian analyysissä merkityksellistä on sen sisäinen rakenne, joka pitää sisällään monimutkaisia poliittisten käsitteiden yhdistelmiä ja joukkoja, joista muodostuu erilaisia kaavoja. (Freeden 2003, 51.) Havainnollistaakseen morfologista lähestymistapaa, hän käyttää esimerkkiä ideologioista eräänlaisina huonekaluina. Ne voidaan järjestellä ja asetella eri tavoin, ja erilaisilla järjestelyillä voidaan luoda erilaisia huoneita vaikka käytössä olisi samat huonekalut. Yhdessä huoneessa pöytä voi toimia ruokailupöytänä, toisessa taas kirjoituspöytänä. Ideologiaan suhteutettuna, voidaan ajatella, että identtiset poliittiset käsitteet voivat olla eri roolissa tai tarkoittaa eri asioita kahdessa eri ideologiassa. (Freeden 2003, 52.) Yhdessä ideologiassa ympäristöarvot voivat tarkoittaa luonnonsuojelua ja ympäristön säilyttämistä, kun taas toisessa ideologiassa ympäristöarvot nähdään ihmisen toimeentulon lähteenä hyödyntäen luonnonvaroja esimerkiksi metsätalouden kautta.

Lähestymistavan voi ymmärtää myös toisella tavalla, rinnastamalla ideologiat käsitteidensä osalta. Tästä käytetään nimitystä tärkeiden ja välttämättömien käsitteiden kilpailutettavuus (*the essential contestability of concepts*). Se pitää sisällään kaksi eri väitettä. Ensinnäkin, poliittisten käsitteiden arvioinnista ei voida päästä yksimielisyyteen, koska mikään arvo ei lähtökohtaisesti ole toistaan parempi. Arvoja ei siis voi asettaa mihinkään hierarkiaan eikä niitä voi objektiivisesti laittaa paremmuusjärjestykseen. Toiseksi, yksi poliittinen käsite sisältää lukuisia erilaisia mielikuvia ja komponentteja käsitteen määritelmän tai sijainnin lisäksi. Esimerkkinä tästä hän käyttää tasa-arvon käsitettä. Siitä voidaan käyttää määritelmää mahdollisuuksien tasa-arvo, tai sukupuolten

välinen tasa-arvo, mutta tasa-arvon käyttäminen ilman etuliitteitä ei välttämättä sisällä aiempia määritelmiä ja niiden merkityksiä. Kielen moninaisuudesta johtuen tasa-arvoa on mahdoton käyttää yhdessä kaikkien hyväksymässä merkityksessä. (Freeden 2003, 52–53.)

Ideologioiden kautta on mahdollista saada lisätietoa poliittisen teorian muodostumisesta, runsaudesta, ominaispiirteistä ja monimuotoisuudesta, ja lopulta lisätä ymmärrystä niistä. (Freeden 1996, 1). Ideologian tutkimuksessa ja kirjallisuudessa usein keskitytään siihen, mitä ideologiat tekevät, mutta huomionarvoisempaa on keskittyä niiden muotoon, rakenteisiin sekä merkityksiin (Freeden 1996, 47). Pohdittaessa morfologisesta näkökulmasta mitä ideologia on, täytyy ideologian muodostavat rakennuspalikat identifioida, kuvata ja analysoida, sekä hahmottaa niiden väliset suhteet. (Freeden 1996, 48.) Ideologioita ei voi pelkistää tai yksinkertaisesti esittää, eikä niiden sisältämiä arvoja voi osoittaa oikeiksi tai vääriksi. Kun huomio kiinnitetään niiden sisältämiin käsitteellisiin yhdistelmiin, vaihtoehtojen priorisointiin ja merkitysten kamppailuun, on mahdollista saavuttaa suurempaa ymmärrystä. (Freeden 1996, 551.)

Ideologioiden analysoinnissa keskeistä on morfologia, joka nostaa esille ydin-, viereiset ja periferiset käsitteet (Freeden 1996, 77). Ideologiat sisältävät poliittisia pääkäsitteitä, joita ovat esimerkiksi vapaus, demokratia, valta ja tasa-arvo, jotka toistuvat niin akateemisessa diskurssissa kuin arkipäivän poliittisessä päätöksenteossa ja toiminnassa. Uusia poliittisia pääkäsitteitä syntyy kulttuuristen ja sosiaalisten olosuhteiden muuttumisen myötä. (Freeden 1996, 61.) Keskeisimmät poliittiset pääkäsitteet sisältävät täydentäviä kategorioita, jotka tuovat sisältöä ja merkitystä. (Freeden 1996, 66.) Käsitteille on ominaista muutos ja se, että ne voivat olla yhteydessä toisiinsa (Freeden 1996, 67).

Poliittisissa käsitteissä muodostuvat klustereita, ja klustereissa puolestaan on ytimiä (*core*). Ytimillä on kahdenlaisia ominaisuuksia: eliminoimattomia ominaisuuksia (*uneliminable features*), joita ei voi ottaa pois käsitteen menettämättä merkitystään sekä nä-

ennäisesti muuttuvia ominaisuuksia (*quasi-contigent features*). Poliittiset käsitteet ovat löydettävissä ideologisissa diskursseissa tai teorian muodostuksessa, ja ne ovat johdonmukaisesti tarpeellisia sanojen merkitykselle (Freeden 1996, 61–62). Ideologioiden morfologiassa ytimen sijasta käytetään tarkoituksella yleensä sanaa eliminoimaton (*uneliminable*), jolloin tarkoituksena on kyseenalaistaa ytimen selkeys tai pysyvyys (Freeden 1996, 63). Esimerkiksi vastuu käsitteenä ei välttämättä kieliopillisesti ole tarpeellinen tai olennainen määrittämään sanaa ympäristö, ja sen täsmällistä sisältöä voi olla vaikea hahmottaa. Sanat yhdistämällä, vastuu ympäristöstä sisältääkin aivan eri merkityksen ja merkitys kärsii, mikäli toinen komponentti otetaan pois.

Ydinkäsitteet eivät ole täsmällisiä, vaan läheiset ja perifeeriset käsitteet määrittelevät ja täsmentävät niitä. Ytimet voivat olla joko muuttumattomia tai muuttaa sijaintiaan, tai toiset voivat olla tärkeämpiä kuin toiset. (Freeden 1996, 84–85.) Ydinkäsitteet toimivat ideologian identiteettiä määrittävinä tekijöinä, mutta ideologioista on lähes mahdotonta tehdä täsmällisiä määritelmiä ja tulkintoja (Freeden 1996, 86). Muuttumattomuudella tarkoitetaan sitä, että jos jotain oleellista otettaisiin pois, ideologia ei olisi enää sama. Puolueisiin suhteutettuna, Vihreä liitto ei olisi enää sama puolue jos siltä otettaisiin pois ympäristöarvot, tai Suomen Kristillisdemokraatit olisivat luultavasti täysin eri puolue ilman uskonnollisia korostuksia.

Ydinkäsitteitä elävöittävät vierekkäiset ja reunalla olevat käsitteet. Vierekkäisten käsitteiden tehtävänä on rajoittaa niiden moninaista tulkintaa sekä tehdä ydinkäsitteistä täsmällisempiä. Reunalla olevat, perifeeriset käsitteet ovat yksityiskohtaisempia ja ne voivat joko olla tärkeitä ydinkäsitteelle tai marginaalisia toimien konkreettisen toiminnan ja abstraktimman ajattelun välimaastossa. (Freeden 2003, 62.) Olennaista ideologiselle morfologialle on se, että se ei ole vakiintunut eikä muodoton, vaan sen ydinkäsitteet sekä niiden vierekkäiset ja reunalla olevat käsitteet voivat muuttua ja vaihtaa paikkaansa (Freeden 2003, 63).

Poliittiset käsitteet ovat sosio-kulttuurisia tuotteita. (Freeden 1996, 69.) Kulttuurin läheisyys ja läsnäolo viittaavat historiallisiin tai sosio-maantieteellisiin ilmiöihin, jotka edistävät erilaisten poliittisten käsitteiden tai niiden sisältämien pienempien ajatusyksiköiden (*idea-units*) yhteistoimintaa. Ideologiat ovat useimmiten universaaleja ja abstrakteja, mutta ne liittyvät aina johonkin tiettyyn yhteiskuntaan tietyssä historiallisessa ajassa ja ovat aina jossain tietyssä kontekstissa (Freeden 2003, 60).

Monimutkaisen käsitteellisen rakenteen lisäksi ideologian rakenteeseen ja muodostumiseen Freeden (2003, 60–61) lisää vielä neljä ominaisuutta: läheisyys (*proximity*), etusija (*priority*), läpäisevyys (*permeability*) ja verrannollisuus (*proportionality*). Läheisyydellä tarkoitetaan sitä, että poliittiset käsitteet eivät ole yksinään järkeviä, vaan ne tarvitsevat ympärillä olevia käsitteitä ja tiettyä ajatusympäristöä, mikä estää tutkimasta niitä objektiivisesti. Etusijalla viitataan siihen, että poliittisten käsitteiden tarkoitus ja niiden yleiset argumentit ovat riippuvaisia siitä, millä käsitteillä on ydinmerkityksen (*core significance*), ja millä perifeerisen merkityksen rooli. Nämä sijainnit ovat muuttuvia, ja jokainen ideologia ja aikakausi määrittelevät, mitä milloinkin korostetaan, jotta julkinen yleisö voi ennakoida, miten päätöksiä tehdään. (Freeden 2003, 61.) Poliittisessa prosessissa päätöksenteon myötä käsitteiden prioriteetti punnitaan. (Freeden 1996,76).

Läpäisevyys ideologiassa tarkoittaa sitä, etteivät sen sisältämät ajatukset, käsitteet tai käsitteenmuodostus ole poissulkevia tai rajattuja. Esimerkiksi demokratia voi sisältää oikeudenmukaisuuden, mutta oikeudenmukaisuus voi olla oma ydinkäsitekin. Samalla eri ideologiat voivat jakaa saman ymmärryksen tietystä käsitteestä. (Freeden 2003, 63–64.) Verrannollisuus puolestaan viittaa suhteellisuuden tilaan jokaisen ideologian sisällä, jota määrittävät tietyt teemat, ryhmät tai käsitteet. Koska ideologioiden yksi tehtävä on hankkia kannatusta, ne saattavat määritellä itsensä tietyllä tapaa, mutta samalla (yli)korostaa joitain piirteitä ja häivyttää toisia piirteitään. (Freeden 2003, 64.) Ominaisista on esimerkiksi yksinkertaistaa viestejä ja vähentää informaatiota politiikasta vieraantuneille tai nukkuville äänestäjille. Yksityiskohtaisemmat viestit puolestaan suunnataan

kannattajille tai vaikkapa politiikan tutkijoille välttämättä liiallista yleistämistä. (Freeden 2003, 65.)

Morfologiassa ominaista on pätemättömien seuraussuhteiden tunnistaminen ja uudelleenarviointi (*essential contestability*) (Freeden 1996, 55). Tämä yksinkertaisemmin tarkoittaa, että poliittiset käsitteet luovat todellisuutta, jonka kautta merkityksellisyyttä kuvataan ja aiheutetaan. Poliittiset käsitteet voivat siis yhtäältä sisältää valikoiman eri komponentteja tai toisaalta potentiaalisia mutta väistämättömiä komponenttien epämääräisyyksiä, jotka sallivat erilaisia tulkintoja. (Freeden 1996, 57.) Ensiksi mainittua havainnollistaakseni, mahdollisuuksien tasa-arvo poliittisena käsitteenä sisältää lukuisia eri komponentteja, joita on mahdollista tulkita eri tavoin. Komponenttien epämääräisyydestä kertoo esimerkiksi pyrkimys sosiaaliseen ja taloudelliseen tasa-arvoon, joka itsessään on erittäin tulkinnanvarainen. Käsitteitä onkin mahdollista empiirisesti tulkita, kuvata tai arvioida, kun niiden voimakkuuteen sosiaalisina, historiallisina ja kulttuurin vaikuttamina tuotteina sekä kielellisessä käytössä ilmenevinä ajattelukaavioina kiinnitetään huomiota. (Freeden 1996, 57–58.) Ne voivat olla kiistanalaisia kilpailijoidensa kanssa tiedostamattakin, tai rajallisessa tietoisuudessa. Poliittiset käsitteet voivat täten köyhtyä, hävitä tai niistä saatetaan luopua kilpailun seurauksena. (Freeden 1996, 60.) Käsitteet eivät siis ainoastaan kilpaile keskenään, vaan niiden sisältämät arvot, normit ja komponentit käyvät myös kilpailua (Freeden 1996, 57).

Ideologioiden joustavuus, toisin sanoen pääkäsitteiden mahdollisuus muuttua ja vaihtaa paikkaa rinnakkaisten tai läheisten käsitteiden kanssa antaa toimivan viitekehyksen tutkimuksen tavoitteen ja tutkimusongelman ratkaisemiseksi. Tutkimisen arvoista on niminomaan se, onko keskustalla tai kokoomuksella sellaisia poliittisia pääkäsitteitä, jotka ovat yhteisiä, vai seuraisiko niiden pois ottamisesta puolueiden muuttuminen toiseksi kuin ne ovat. Luvussa 4 tarkastelen molempien puolueiden ohjelmien ideologista morfologiaa, ja sitä, onko puolueilla jaettu yhteisymmärrys tietyistä ydinasioista vai vaihtelevatko puolueiden keinot ja käsitteiden määritelmät toisistaan. Kun ideologia ajatellaan sosiaalisen toiminnan ja kulttuurin tuotteena, voidaan tässä yhteiskunnallisessa ajassa

verrata kahden eri puolueen sosio-kulttuurisia tuotteita, puolueohjelmia toisiinsa niiden sisältämien käsitteiden merkitysten kautta.

3.3 Tutkimuksen tiedonhankinnan strategia ja aineiston analyysimenetelmä

Tutkimukseni on laadullinen tutkimus, jossa ilmiöstä ja tutkimuksen kohteesta pyritään lisäämään ymmärrystä. Tiedonhankinnan strategiana on laadullisen tutkimuksen tapaus-tutkimus eli case study, jolloin tutkittavasta ilmiöstä pyritään kokoamaan tietoa eri tavoin ja monipuolisesti (Metsämuuronen 2006, 90–91). Tapaustutkimuksen ominaispiirre on intensiivisen tiedon tuottaminen joko yksittäisestä tapauksesta, tai toisiinsa suhteessa olevasta tapausten joukosta niin, että aineistosta muodostuu kokonaisuus, tapaus. (Saarela-Kinnunen ja Eskola 2010, 190). Tämän lisäksi tapaus voi sisältää useita eri tutkimusyksiköitä ja se voidaan määritellä yksittäisen käsitteen tai käsitteiden välisten suhteiden kautta (Laitinen 1998, 20; 33–34). Tässä tutkimuksessa tavoitteena on tuottaa tietoa toisiinsa suhteessa olevista tapauksista – kahden puolueen identiteeteistä ja ideo-
logioista. Aineiston, puolueiden periaateohjelmien ja kyselyistä saatujen vastausten avulla aineistosta muodostuu kokonaisuus, ja tietoa on koottu eri tavoin ja monipuolisesti.

Tutkimusmenetelmänä käytän laadullisen tutkimuksen sisällönanalyysia, jolla tarkoitetaan tekstianalyysia, jossa ilmiö tiivistetään kaikki tarvittava informaatio säilyttäen ja ilmiöstä annetaan kuvaus. Kuvauksen pohjalta tulokset liitetään laajempaan kontekstiin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108.) Sisällönanalyysi voidaan Eskolan (2007, 162) mukaan jakaa aineistolähtöiseen, teoriasidonnaiseen ja teorialähtöiseen analyysiin. Aineistolähtöisessä analyysissa teoriaa pyritään luomaan aineiston pohjalta, ja teoriasidonnainen analyysi nimensä mukaisesti on kytketty jollain tapaa teoriaan. Teoriasidonnainen analyysi ei kuitenkaan ole tiukasti teoriajohtoinen, eikä se pohjautu tai nouse suoraan

teoriasta. Teorialähtöinen analyysi puolestaan toteutetaan teorian mukaisesti siten, että aluksi teoria esitellään, jonka jälkeen kerätään empiirinen aineisto, johon teoriaa testataan. (Eskola 2007, 162–163.)

Tuomi ja Sarajärvi (2009, 95–97) mukailevat edellä mainittua Eskolan (2007) jaottelua sillä erotuksella, että he käyttävät teoriasidonnaisesta analyysistä nimitystä teoriaohjaava, jotta ero teorialähtöiseen analyysiin olisi selkeämpi. Sekä teoriaohjaavaa että teoriasidonnaista analyysia on mahdollista käyttää analogisesti (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 96). Tässä tutkimuksessa käytän analyysimenetelmänä juuri teoriaohjaavaa sisällönanalyysia, jolloin teoria on Tuomin ja Sarajärven (2009, 96) esittämällä tavalla apuna aineiston analyysissa ohjaten analyysin etenemistä. Tällöin aineiston keruu on vapaata suhteessa teoriaan, ja analyysissa edetään aluksi aineistolähtöisesti. Analyysiyksiköt nousevat aineistosta, ja analyysin loppuvaiheessa teoria tuodaan analyysia ohjaavaksi tekijäksi. Aineiston analyysista on havaittavissa aikaisemman tiedon, teorian vaikutus, ja lopputulos voi olla teoriassa määritelty, mutta tarkoituksena ei ole testata aiempia teorioita, kuten teorialähtöisessä sisällönanalyysissa. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 96–97.)

Teoriaohjaava sisällönanalyysi etenee aineistolähtöisesti niin, että aineiston alkuperäiset asiat tiivistetään, pelkistetään tai jaotellaan osiin informaatiota kadottamatta. Tämän jälkeen samankaltaiset tai eroavuuksia kuvaavat käsitteet ryhmitellään alaluokiksi, jotka kuvaavat empiiristä tietoa. Alaluokat yhdistellään lopulta yläluokiksi, joita aiempi teollinen tieto määrittelee. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 109–110; 118.) Ero aineistolähtöiseen sisällönanalyysiin on siinä, miten empiirinen aineisto kytketään teoreettisiin käsitteisiin. Alaluokkien muodostaminen tapahtuu aineistolähtöisesti, mutta yläluokat muodostetaan aiempaan teoriaan pohjautuvien käsitteiden avulla. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 117.)

Aineiston analyysi etenee tutkimuksessani menetelmällisesti siis teoriaohjaavaan sisällönanalyysiin perustuen. Puolueiden periaateohjelmien analyysissa olen aluksi pelkistä-

nyt ohjelmat niin, että oleellinen tieto välittyy. Periaateohjelmien pelkistämistä on tiiviisti ohjannut tutkimustehtävä, jolloin periaateohjelmia on yksinkertaistettu ja niistä on nostettu tutkimustehtävän kannalta olennaisimmat ilmaukset, kuten Tuomi ja Sarajärvi (2009, 108–109) kehottavat. Tutkimustehtävän toteuttamiseksi periaateohjelmista ilmenevät puolueiden arvot on pelkistetty teoriaohjaavan menetelmän avulla aineistolähtöisesti. Empiirinen aineisto on kytketty teoriaan jo alaluokkien muodostamisessa niin, että alaluokat muodostavat yhdessä klusterin. Alaluokat täsmentävät ja rajaavat yläluokiksi muodostuvia poliittisia, puolueen eliminoimattomia pääkäsitteitä. Ryhmittelyssä alaluokkien muodostamista on ohjannut Freedenin ideologioiden morfologian mukaisesti vierekkäiset ja reunalla olevat käsitteet, ja yläluokat on muodostettu alaluokat yhdistelemällä teoriaohjaavasti poliittisiksi pääkäsitteiksi.

Aineiston analyysi kyselylomakkeista saatujen vastausten osalta noudattelee teoriaohjaavan sisällönanalyysin menetelmää. Kyselyn vastaukset on pelkistetty ja luokiteltu teorian mukaisesti niin, että ne vastaavat kysymyksiin ”keitä me olemme?” ja ”keitä me emme ole?” molempien puolueiden oman identiteetin selvittämiseksi. Samalla ryhmittelyn kautta voidaan saada selville, miten oma identiteetti eroaa ”toisista”. Edellä mainitut alaluokat muodostavat yhdessä yläluokan – puolueiden kokeman identiteetin. Toinen yläluokka muodostuu identiteettipolitiikan mukaisesti ulossulkemisen rajoista, johon kuuluvat alaluokkina puolueiden viholliskuvan ja kollektiivisen identiteetin määrittely. Kolmas yläluokka on muodostettu sisäänottamisen rajoista eli siitä, missä määrin nuorisjärjestöjen edustajat olisivat valmiita ottamaan ”toiset” osaksi ”meitä”. Yläluokka on muodostettu alaluokista, joita ovat puolueita yhdistävät tekijät, yhteistyön harjoittaminen, yhdistymisen edellytykset ja puolueiden tulevaisuus.

4 Puolueideologiat

4.1 Puolueohjelmien merkitys puolueille

Poliittinen ohjelmakirjallisuus laajasti ymmärrettynä koostuu – ei ainoastaan puolueiden virallisista periaateohjelmista, vaan myös yleis-, toiminta- ja tavoiteohjelmista sekä puolueiden virallisista julkilausumista. Edellä mainitulle materiaalille on ominaista yleinen ja laaja hyväksyntä puolueiden jäsenten keskuudessa. Puolueohjelmien lukemisessa ja analysoinnissa on otettava huomioon ohjelmien taustatekijät ja poliittisen toiminnan ominaispiirteet sekä ohjelman syntyyn vaikuttaneet poliittis-historiallinen kehitys ja ohjelman tavoitteet. Koska poliittiset ohjelmat ovat nykypäivään tultaessa lähentyneet toisiaan aatteellisesti, on myös osattava tulkita ohjelmien sisällön osalta esittämistapaa sekä korostuksia ja tärkeysjärjestystä sekä pyrittävä löytämään merkityssuhteet. (Borg1965a, 1–3.) Merkityssuhteiden löytämisen avuksi käytän tässä sisältökappaleessa ideologioiden morfologiaa teoreettisena viitekehystenä ja analyysimenetelmänä laadullisen tutkimuksen teoriaohjaavaa sisällönanalyysia. Niiden avulla pyrin löytämään periaateohjelmista erilaisia painotuksia, tärkeysjärjestyksiä ja merkityksiä, joita kokoomus ja keskusta antavat erilaisille arvoille politiikassaan. Vaikka Freedon (2003, 78–79) ei suoranaisesti käsittele poliittisia puolueita suhteessa ideologiaan ja sen morfologiaan, hän tuo esille, että puolueiden tehtävä on levittää ideologiaansa mahdollisimman tehokkaasti ja esittää se sellaisessa muodossa, että sen hyödyntäminen on mahdollista niin puolueen sisällä kuin sen ulkopuolellakin.

Poliittisen ohjelmakirjallisuuden rungon muodostavat puolueiden varsinaiset ohjelmat, joista merkittävimpänä lienevät periaateohjelmat. Periaateohjelmien rinnalla toimivat useimmiten periaateohjelmia lyhyemmälle ajalle tehdyt yksityiskohtaisemmat toimintaohjelmat. Edellä mainittujen ohjelmien välimaastoon sijoittuvat yleisohjelmat, jotka koostuvat sekä yleisimmistä periaatteista että yksityiskohtaisemmista tavoitteista. Osa

puolueista antaa yleisohjelmille periaateohjelmien aseman, ja yleisohjelmien rinnalle on hyväksytty erityisohjelmia tavoitteineen. Erityisohjelmat sisältävät yleensä jonkin tietyn politiikan osa-alueen, ja ne voivat olla esimerkiksi tasa-arvo-ohjelmia, nuorisopoliittisia ohjelmia tai ympäristöohjelmia. Puolueohjelmien kirjoa värittävät omalta osaltaan myös erinäiset uudistusohjelmat reformeineen ja tilannekohtaiset kampanja- ja vaaliohjelmat. (Borg 1965b, 17–18)

Periaateohjelmien asema on suuri puolueiden toiminnassa. Sen tehtävänä on antaa suunta ja keinot poliittiseen toimintaan ja päätöksenteon taustaksi. Koska ohjelmat yleisesti ovat hyvin teoreettisia, ne luovat puolueen toiminnasta pitkäjänteisempää ja tavoitteista yleismaailmallisempia (Borg 1965, 25; 27). Puolueiden periaateohjelmat ovat voimassa useiden vuosien ajan, toisin kuin esimerkiksi vaaliohjelmat, jotka päivittyvät vaalien myötä. Periaateohjelmien yleismaailmallisuus ja pitkä voimassaolo tuovat puolueiden politiikkaan pitkäjänteisyyttä ja jatkuvuutta päätöksentekoon. Perusarvojen ja tavoitteiden pysyessä samansuuntaisina pitkällä aikavälillä voidaan siis olettaa, että myös puolueen aatteellinen politiikka pysyy tasaisena ja ennakoitavana. Vaikka ydinkäsitteet ovat voineet muuttua, ne silti muistuttavat toisiaan ja historia vaikuttaa nykyhetkeen (Freeden 1996, 99).

Puolueiden toimintaa Suomessa säätelee puoluelaki (10/1969), jonka mukaan puolueen säännöissä on määriteltävä puolueen tarkoitus, ja tarkoituksen toteuttamiseksi puolueen on laadittava yleisohjelma periaatteineen ja tavoitteineen. Luvuissa 4.2 ja 4.3 käsittelen tarkemmin sekä keskustan että kokoomuksen voimassa olevia, vuonna 2006 hyväksytyjä periaateohjelmia. Molemmilla puolueilla on lukuisia eri ohjelmia liittyen politiikan eri lohkoihin ja sisältöihin sekä vaaleihin, mutta tutkimuksen aiheen rajaamiseksi ja puolueiden perusarvojen ja tarkoituksen selvittämiseksi periaateohjelmat ovat oleellisia. Tarkoituksena ei ole tehdä kaikenkattavaa katsausta puolueiden historiaan tai analysoida periaateohjelmien muutosta vuosien saatossa. Kuitenkin, jotta periaateohjelmia olisi mahdollista ymmärtää syvemmin, ja koska puolueiden historialliset olosuhteet vaikuttavat puolueen nykyhetkeen, esittelen aluksi lyhyesti puolueiden syntyä ja

historiaa siirtyen periaateohjelmien tarkasteluun niiden sisältämien käsitteiden, merkitysten, rakenteiden ja kaavojen osalta.

Huomionarvoista on, että molemmilla puolueilla on nuoriso-, nais- ja opiskelijajärjestönsä omine ohjelmineen, mutta tutkimusaiheen kannalta merkityksellisimpiä ovat juuri koko puolueen laajasti hyväksytyt periaateohjelmat, jotka antavat politiikkaan keinoja, tavoitteita ja rajoja. Tämän lisäksi nuorisojärjestöjen edustajat toimivat myös emopuolueissaan, ja lopulta täyttäessään kolmekymmentä vuotta, siirtyvät he nuorisojärjestöjen jäsenyydestä puolueensa jäseniksi. Koska tutkimuksessa tarkastellaan kahden puolueen, eikä kahden nuorisojärjestön yhdistämistä, jätän vähemmälle analysoinnille nuorisojärjestöjen periaateohjelmat. Luvussa 4.3 esittelen kuitenkin nuorisojärjestöjen keskeisiä periaatteita, jotka mukailevat pitkälti emopuolueidensa arvoja.

4.2 Suomen Keskustan periaateohjelma

Maalaisliitto, myöhemmin Keskustapuolue ja nykyiseltä nimeltään Suomen Keskusta rp, sai alkunsa kun vuonna 1906 perustetut Etelä-Pohjanmaan Nuorsuomalainen Maalaisliitto ja Suomen Maalaisväestön Liitto yhdistyivät vuonna 1908. Tarkoituksena oli puolustaa maaseudun ja itsenäisten, huonommassa asemassa olevien talonpoikien etuja. Mickelssonin (2007, 81) mukaan maalaisliiton kantava ideologinen voima oli maahenki, joka sisälsi viittauksen niin maanviljelyyn kuin maaseutumaiseen elämäntapaan. Seppo Kääriäinen (2002, 53–57) puolestaan lanseerasi käsitteen maalaisliittolainen ja keskustalainen syväidentiteetti, jonka taustalla ovat suomalaiset, alueelliset ja maaseutuhenkiset juuret, ja johon ovat vaikuttaneet neljä aatteellista kulttuuria – alkiolaisuus, kalliolaisuus, pykäläisyys ja sunilaisuus. Syväidentiteetti heijastelee puolueen syntyä ja historiaa, mikä vaikuttaa edelleen alueellisuutena ja maakunnallisena ajatteluna.

Kansanedustaja Santeri Alkiota pidetään yleisesti Maalaisliiton perustamisen keskeisimpänä henkilönä ja tärkeimpänä aatteellisena vaikuttajana. Alkiolaisuus korosti yksilön kehitystarvetta uudistettaessa yhteiskuntaa ja puolestaan yksilön eettisiä velvollisuuksia yhteiskunnassa. Kalliolaisuus puolestaan on saanut nimensä Maalaisliiton kansanedustajan presidentti Kyösti Kallion mukaan. Kalliolaisuuteen kuului kunnallinen ja maakunnallinen itsehallintoajattelu sekä luottamushenkisyyden perinne asiainhoitaja-puolueena ja vastuunkantajana. Maalaisliiton kansanedustaja Kalle Kustaa Pykälä antoi nimensä pykäläisyydelle, johon liittyy maalaisliiton populistinen suuntaus ja ”maalaisliittolainen herraviha”, jossa poliitikkojen ja virkamiesten epäileminen oli oleellista. Sunilaisuus oli kansanedustaja Johan Emil Sunilan mukaan nimetty suuntaus koskien maaseudun, talonpoikien ja maatalouden edunvalvontaa. (Mickelsson 2007, 82; Kääriäinen 2002, 56–57.)

Vuonna 1962 Maalaisliitto koki suuria muutoksia yhteiskuntarakenteen muutoksen ja teollistumisen myötä. Maalaisliitto uudisti ohjelmansa ja muuttui maakuntien yleispuolueeksi luopuen täten agraarisuudestaan. Tätä seurasi toinen merkittävä muutos, kun puolueen nimi vaihtui Keskustapuolueeksi vuonna 1965. (Mickelsson 2007, 147; 203.) Vaikka puolueen synnyn yhtenä syynä oli luoda vaihtoehto sosialismille sekä vanha- ja nuorsuomalaisille, vasta vuoden 1962 ohjelmaudistuksen myötä Maalaisliitto siirtyi yleispuolueiden joukkoon (Borg 1965b, 56). Keskustassa on ollut erilaisia poliittisia linjajakoja kautta aikojen. Osaltaan puolueen sisäinen jakaantuminen on liittynyt oikeisto-vasemmisto – painotuksiin tai henkilövalintoihin liittyvään sisäiseen jakautumiseen. Linjajaoista merkittävimpiä lienevät olleen tuottajahenkisen sunilaisuus ja maalaisagrarismin mukaileva kalliolaisuus vuonna 1922, Sukselaisen oikeistolaisten tukema S-linja ja Kekkosen hajanaisempi K-linja vuonna 1958 sekä Veikko Vennamon häviö puolueen puheenjohtajavaalissa Sukselaiselle, mikä johti Vennamon ympärille perustettuun uuteen puolueeseen 1950-luvulla. (Mickelsson 2007, 110–111; 148–149.) Suuremmat linjajaot jäivät historiaan Ahti Karjalaisen hävittyä presidenttiehdokkuuden Johannes Virolaiselle (Mickelsson 2007, 304). Nykyään puolue nauttii gallupsuosioistaan uuden puheenjohtajansa Juha Sipilän myötä, mutta viime vuosina puolueen sisällä on ollut jakoja esimerkiksi syrjäseutujen ja kaupunkien välillä, sekä konservatiivisempien kannattajien

ja vapaamielisempien liberaalien välillä. Mickelsson (2007, 304) käyttää jaosta nimitystä aatteelliset fraktiot, ja jakaa ne konservatiivisiin oikeistolaisiin, vasemmistosuuntauneisiin ja liberaaleihin, mainiten myös EU-kriittisen siiven, joka usein henkilöityy puolueen kunniapuheenjohtaja Paavo Väyryseen.

Keskustan voimassaoleva periaateohjelma *Kohti tasa-arvoista, luonnonmukaista sivistysyhteiskuntaa* on hyväksytty Oulun puoluekokouksessa vuonna 2006. Kolmetoistasivuinen ohjelma sisältää seitsemän sisältöluokkaa, joita ovat Aatepuolue ja sivistysliike, Ihmisyys ja vastuullinen vapaus, Sivistyksen ja kulttuurin voimalla, Ehyeen yrittäjyyden yhteiskuntaan, Ekologinen edelläkävijä, Rauhan ja yhteistyön rakentaja, sekä Keskusta – yhteistyön ja sovinnon liike. Periaateohjelmaa elävöittävät jokaisella aukeamalla esitetyt lainaukset esimerkiksi Santeri Alkiolta, Urho Kekkoselta sekä Johan Vilhelm Snellmanilta. Keskusta määrittelee itsensä aatteelliseksi, suomalaiseksi yleispuolueeksi sekä kansansivistysliikkeeksi, joka on muodostunut kristillisten arvojen, talonpoikaisuuden ja sivistysaatteen pohjalta. Se sijoittaa itsensä sosialismin ja kapitalismin vastapainoksi tavoitteenaan ihmisyyden edistäminen, tasa-arvon puolustaminen sekä kansainvältaisen yhteiskuntajärjestyksen ylläpito. Perusarvoikseen puolue määrittelee ihmisyyden, yhteisvastuun, oikeudenmukaisuuden ja kumppanuuden. (Suomen Keskusta 2006, 1; 12.) Entisaikojen suurmiesten ja keskustan poliittisten isähahmojen sitaatit sekä talonpoikaisuuden esille nostaminen huokuvat historian ja puolueen synnyn vaikutteita. Samalla kun puolue määrittelee itsensä yleispuolueeksi ja kansansivistysliikkeeksi, se pyrkii osaltaan häivyttämään taustaansa pelkästään maaseudun puolueena ja hankkimaan lisää kannatusta muista yhteiskuntaluokista. Keskusta asemoi itsensä sosialismin ja kapitalismin vastavoimaksi, jolloin se pyrkii erottautumaan vasemmisto- ja oikeistopuolueista.

Keskustan puolueideologian keskiössä ovat ihmisuus, luonnonmukaisuus, sivistys ja tasa-arvo, jotka kaikki ilmentävät puolueen ideologian identiteettiä. Edellä mainitut keskustan ideologiset ydinkäsitteet ovat tulkinnanvaraisia, kun niitä tarkastellaan yksittäisinä arvoina. Viereisten ja reunalla olevien käsitteiden muodostamien klustereiden avulla niitä on mahdollista tulkita, ja ymmärtää paremmin puolueen aatteellista perus-

taa. Viereiset käsitteet yhtäältä rajoittavat ja toisaalta täsmentävät ydinkäsitteitä, ja reunalla olevat perifeeriset käsitteet ovat ideologian morfologian mukaisesti tärkeitä, yksityiskohtaisia tai vastaavasti marginaalisia tuoden esille historian ja kulttuurin vaikutteita.

Keskustan ensimmäinen ydinkäsite ihmisyyden määrittelyä kolmen viereisten käsitteiden kautta, joita ovat ihmisarvo, vastuullinen vapaus ja niihin läheisesti liittyvä yhteisöllisyys. Ihmisarvoon kuuluu ajatus ihmisistä samanarvoisina. Keskusta korostaa suvaitsevaisuutta ja moniarvoisuutta, jossa jokaisen ihmisarvo tunnustetaan, ihmisten erilaisuus hyväksytään ja ihmisten välistä yhteistyötä vaalitaan. Vastuulliseen vapauteen kuuluu jokaisen halu kasvaa henkisesti, vapaus toteuttaa itseään sekä vastuu itsestä ja muista. Samalla vastuullinen vapaus pitää sisällään ihmisen kyvyn tehdä eettisesti harkittuja valintoja. Vastuullisuus koskee myös luonnon kunnioittamista niin, että se säilytetään elinvoimaisena myös tuleville sukupolville. Keskusta korostaa vastuulliseen vapauteen kasvamisessa yhteisöllisyyttä ja siihen kasvatetaan lapsuuden kodissa ja perheissä. Jokaisen henkinen kasvu, kehitys sekä vastuunkanto itsestä ja muista ihmisistä tapahtuu läheisten ja yhteisöjen hyväksi. Ihmisyyteen kuuluu siis ihmisen henkisen, sosiaalisen ja fyysisen hyvinvoinnin lisäksi yhteisöllisyyden vahvistaminen. (Suomen Keskusta 2006, 2–3.)

Ihmisarvon, vastuullisen vapauden ja yhteisöllisyyden turvaamiseksi yhteiskunnalle on asetettu välillinen arvo. Reunalla olevat käsitteet, julkisen vallan rooli ja vähäosaisista huolehtiminen, ovat marginaalisia, mutta erittäin tärkeitä keskustalaisessa ihmisyydessä. Julkisen vallan roolina on mahdollistaa ihmisten valintojen tekeminen esimerkiksi koulutuksen ja asumisen suhteen niin, että jokaisella on edellytykset tehdä valintoja ja menestyä vastuullisen vapauden mukaisesti koko elämänsä ajan (Suomen Keskusta 2006, 3). Yhteiskunnan tehtävänä on myös tukea vähäosaisia ja kansalaisten oikeuksien toteutumista, mikä toimii mittarina yhteiskunnan sivistyksen tasolle (Suomen Keskusta 2006, 3). Keskusta samalla määrittelee ihmisyyden kautta selkeän eron muihin puolueisiin.

Periaateohjelman mukaisesti se on syntynyt sosialismin ja kapitalismin vaihtoehdoksi juuri ihmisyyssaatteen pohjalta (Suomen Keskusta 2006, 1).

Ihmisyyden korostaminen on hyvin tunnusomainen keskustan puolueideologian piirre, ja sen sisältämistä käsitteistä yhteisöllisyys ja vastuullinen vapaus ovat keskustalaisuuden eliminoimattomia ominaisuuksia ihmisyyden merkityksessä. Ihmisarvo ja heikompien puolustaminen liittyvät olennaisesti ihmisyyden merkitykseen ja niiden tehtävänä on tuoda lisämerkitystä eliminoimattomien ominaisuuksien ohella ihmisyyden käsitteeseen. Ihmisyys nousi myös kyselylomakkeen vastauksissa kiistattomasti keskustan tärkeimmäksi arvoksi. Kysyttäessä puolueensa tärkeimpiä arvoja, kyselylomakkeen vastaajista jokainen nosti keskiöön ihmisyyden ja osa vastaajista myös sen sisältämät merkitykset kuten vastuullinen vapaus, yhteisöllisyys ja yhdenvertaisuus.

Keskustan käsitys luonnonmukaisuudesta rakentuu kolmesta viereisestä käsitteestä ja niiden muodostamista klustereista: terve luontosuhde, uusiutuvat luonnonvarat ja maaseutu. Ensiksi, keskusta korostaa periaateohjelmassaan ihmisen ja luonnon välistä riippuvuussuhdetta. Siihen kuuluvat talouden ja turvallisuuden näkökulmat, ja tavoitteena on tasapainon löytyminen ihmisen ja luonnon välillä. Luonto toimii myös rajoitteena ihmiskunnan taloudelle. Keskusta käyttää määritelmää terve luontosuhde, joka vaikuttaa ihmisen henkiseen, fyysiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Keskustan luontokäsitys korostaa kestävästä elämäntapaa ja kehitystä sekä vastuullista asennetta käytännön elämässä. (Suomen Keskusta 2006, 2;9.) Toiseksi, Suomen rikkaiden ja uusiutuvien luonnonvarojen käyttö, jalostaminen ja hoito ovat paitsi vastuullisen ympäristöpolitiikan perusta, mutta myös taloudellista ja kestävästä toimintaa. Ihmisen elämä on uusiutuvien luonnonvarojen varassa, joten luonnontaloudellisesti, sosiaalisesti, inhimillisesti ja taloudellisesti kestävästä toimintaa on vaalittava. Keskusta tukee uusiutuvan energian lisäämistä tavoitteenaan mahdollisimman suuri omavaraisuus energian tuotannossa. Uusiutuvien luonnonvarojen hyödyntämisessä ja luonnontaloudellisesti kestävässä yhteiskunnassa alueellinen tasapaino nähdään välttämättömänä. (Suomen Keskusta 2006, 9–10.) Luonnonmukaisuuteen kuuluu kolmanneksi myös maaseutu kansallisena voimava-

rana. Se pitää sisällään ruokaomavaraisuuden, jonka ainoastaan tarpeeksi vahva ja kannattava maatalous kykenee tarjoamaan. Elintarviketalouden perustana on nimenomaan suomalaisten viljelijöiden tuottama ruoka, ja maaseudun yrittäjyyttä ja monimuotoista elinkeinotoimintaa on tuettava ekologisesti kestävästä elämäntavasta mukaisesti. (Suomen Keskusta 2006, 10.)

Luonnonmukaisuutta määrittelevät neljä reunalla olevaa käsitettä: yhteistyö, asennemuutos ja jokamiehen oikeudet. Keskusta tavoittelee periaateohjelmansa otsikkoa mukaillen luonnonmukaista ja vihreää yhteiskuntaa, johon kuuluvat ekologinen tasapaino, turvallisuus sekä ihmisen vastuu luonnosta. Tavoitteen toteutumiseksi avainasemassa ovat ihmisten yhteistoiminta ja kansainvälinen yhteistyö. (Suomen Keskusta 2006, 1–3.) Kansainvälisessä yhteistyössä korostuvat arktiset alueet ja Itämeri, joiden ympäristönsuojelu ja luonnonvarojen hyödyntäminen on erikseen mainittu sekä Euroopan unioni, jonka päätöksenteon kautta voidaan vaikuttaa ympäristöön ylikansallisella tasolla. Myös kehitysmaiden olosuhteita parantaessa luonnon tasapaino on turvattava. (Suomen Keskusta 2006, 12.) Keskustan periaateohjelmassa nostetaan esille uhkakuvia luonnon ja ympäristön tuhoutumisesta ja muista ympäristöongelmista esittäen myös keinonsa niiden välttämiseksi. Uhkia ovat esimerkiksi ihmisten asenteet kulutusta kohtaan ja materialistinen elämäntapa, sekä uusiutumattomien luonnonvarojen loppuminen, ilmastonmuutos ja puhtaan veden puute (Suomen Keskusta 2006, 2). Ratkaisuna nähdään uusiutuvien energiamuotojen käyttö, niiden saatavuuden turvaaminen ja kasvukyvyn parantaminen, sekä uusiutumattomien varojen kierrättäminen säästävällä tavalla, sekä teknologian kehittäminen ympäristöongelmiin. Kansainvälisen yhteistyön lisäksi asennemuutos eri kansojen elämäntavoissa, arvoissa ja taloudessa esitetään keinona kestävästä kehityksen turvaamiseksi. (Suomen Keskusta 2006, 9.) Reunalla olevat käsitteet, yhteistyö ja asennemuutos, sijaitsevat abstraktin ajattelun ja toiminnan välimaastossa ohjaten ideologian kuluttajia ja päätöksentekijöitä tietyn tyyppiseen toimintaan. Reunalla olevista käsitteistä jokamiehen oikeudet puolestaan sisältävät kulttuurin ja historian vaikutteita. Jokamiehen oikeudet on tuotu esille siksi, että ne tuovat esille suomalaisuutta ja suomalaisten suhdetta ympäristöön, ja niiden mukaisesti mahdollisuus nauttia luonnosta kuuluu jokaiselle (Suomen Keskusta 2006, 10).

Luonnonmukaisuuden eliminoimattomia ominaisuuksia ovat ihmisen ja luonnon välinen suhde, alueellisuuden korostaminen uusiutumattomien luonnonvarojen hyödyntämisessä sekä viittaukset maaseudun tärkeyteen. Puolet kyselyyn vastanneista nosti keskustan yhdeksi tärkeimmäksi arvoksi jollain tapaa ympäristöarvot ja kestävä kehityksen. Eräs vastanneista määritteli luonnonmukaisuuden määritelmällä ”realistinen luontosuhde”, joka osuvasti ilmentää keskustalaista luontokäsitystä niin, että luonto on yhtäältä hyvinvoinnin takaaja ja toisaalta turvallisuuden ja taloudellisuuden mahdollistaja. Samalla luonto myös asettaa rajat ihmisyyden ja taloudellisuuden mittakaavassa. Maaseudun ja maataloustuotannon korostaminen on edelleenkin puolueelle tärkeässä roolissa heijastellen historian vaikutteita. Vanhasta Maalaisliitosta ja puolueen syntyyn vaikuttavista tekijöistä on siis säilynyt maaseudun korostaminen, ja se on edelleen osa keskustan keskeistä identiteettiä. Kyselyyn vastanneet eivät kuitenkaan korostaneet sitä yksittäisenä, tärkeimpänä arvona. Tähän lienee vaikuttaneen se, ettei vastaajista kukaan ilmoittanut toimivansa maatalousalalla, jolloin maaseudun asiat eivät välttämättä tunnu heille itselleen tärkeimmältä arvolta.

Keskustan puolueideologian kolmantena ydinkäsitteenä on sivistys, jota viereiset käsitteet valinnanvapaus, elinikäinen oppiminen ja yhteisöllisyys määrittelevät. Valinnanvapauden hengessä jokaisella ihmisellä on oikeus itsensä kehittämiseen omien kykyjensä mukaisesti koko elämän ajan ihmisen taloudellisesta tilanteesta tai asuinpaikasta riippumatta, eikä ketään saa jättää koulutuksen ja sivistyksen ulkopuolelle. Koulun tehtävänä on kasvattaa lapsia ja nuoria vastuulliseen aikuisuuteen ja auttaa heitä omaksuma tarvittavat tiedot ja taidot elämässä. Valinnanvapaus yleissivistyksessä, peruskoulutuksessa kuten myös ammatillisessa osaamisessa ja työelämän taidoissa jatkuu koko elinikä. (Suomen Keskusta 2006, 4; 8.) Yhteisöllisyyden merkitys sivistyksessä määritellään ihmisten kulttuurin, uskonnollisten yhteisöjen, työn ja lähiyhteisöjen kautta. Kulttuurin myötä ihminen kiinnittyy yhteisöön ja kasvaa kansalaisuuteen. Uskonnolliset yhteisöt sekä kristillinen kulttuuri edistävät puolestaan ihmisten kykyä eettiseen toimintaan. Työnteon kautta ihminen jäsentyy yhteisöönsä. Keskusta korostaa lähiyhteisöjen merkitystä ihmiselle turvallisuuden luojana ja vaikuttamisen mahdollistajana. Yhteisöllisyyden myötä ihmisten osaaminen ja kokemustieto välittyvät sukupolvelta toiselle, ja

juuri elämäkokemuksen hyödyntäminen lisää yhteiskunnan henkistä hyvinvointia ja sosiaalista kiinteyttä. (Suomen Keskusta 2006, 5–7.)

Sivistyksen ydinkäsitteeseen tuovat lisämerkitystä reunalla olevat käsitteet perinteet, taide, tiede ja teknologia. Perinteet pitävät sisällään paikalliset erityispiirteet, kristillisen perinteen ja alueiden omaleimaisen historian ja kulttuurin, joiden elinvoimaisuudesta keskusta haluaa huolehtia. Suomalaisen taiteen kansainväliseen asemaan liittyvät oleellisesti koulu- ja kulttuurilaitokset, kansalaisjärjestöt, kieli, kirkot ja luontosuhde, jotka ovat kansallisen kulttuurin vahvuuksia. Tieteen ja teknologian tehtävänä puolestaan on lisätä valinnanmahdollisuuksia ja palvella esimerkiksi työllisyyttä. Tieteen ja teknologian tutkimuksesta ja kehityksestä saavutettava hyöty puolestaan palvelee ihmisyyttä ja yhteiskuntaa. (Suomen Keskusta 2006, 4–5.)

Vahva yhteisöllisyyden korostaminen ilmenee keskustan periaateohjelmassa ihmisyyden käsitteen lisäksi sivistyksen käsitettä määriteltäessä. Yhteisöllisyys yhdessä valinnanvapauden kanssa muodostaakin sivistyksen ydinkäsitteen eliminoimattomat ominaisuudet. Kyselylomakkeessa sivistys oli vastaajien kesken kolmanneksi suosituin arvo. Yhteisöllisyyttä käsitellään eri alueiden kulttuurin, perinteiden, uskonnon, tieteen ja taiteen kautta. Samalla keskusta huomioi sukupolvien välisen yhteisöllisyyden kokemustiedon, osaamisen ja elämäkokemuksen siirtämisessä vanhemmilta nuoremmille. Uskonto ja kristillinen perinne toimivat yhteisöllisyyden perustana ohjaten ihmisiä toimimaan eettisesti oikein. Valinnanvapaus eliminoimattomana ominaisuutena sivistyksessä koostuu kahdesta puolueelle tärkeästä näkökulmasta. Ihmisillä pitää yhtäältä olla mahdollisuus tehdä valintansa omien kykyjensä mukaisesti ja toisaalta yhteiskunnan ja yhteisöjen pitää myös huolehtia yhtäläisten lähtökohtien luomisesta niin, että asuinpaikka tai varallisuus ei saa olla esteenä. Reunalla olevista käsitteistä erityisesti perinteet ja perinnetiedon välittäminen näyttäisivät olevan keskustalle tärkeässä asemassa niin sivistyksen käsitettä määriteltäessä kuin koko periaateohjelman osalta.

Keskustan neljäs ydinkäsite on tasa-arvo, johon vaikuttavat viereiset käsitteet sosiaalinen ja alueellinen. Keskustan tavoitteena on ”sosiaalisesti ja alueellisesti tasa-arvoinen, ehyt yhteiskunta” (Suomen Keskusta 2006, 6). Sosiaaliseen tasa-arvoon kuuluvat esimerkiksi sukupuolten välinen tasa-arvo, samaa työtä tekevien tasa-arvo palkan suhteen, riippumaton oikeuslaitos, luotettavasti toimiva oikeusvaltio sekä työnteon ja yrittämisen mahdollistava kansantalous (Suomen Keskusta 2006, 6;8). Alueellinen tasa-arvo tarkoittaa eri alueiden tasapainoista kehitystä ja Suomen kehittämistä maakuntien ja alueiden maana. Se edellyttää eri toimijoiden, kuten yritysten ja viranomaisten sekä koulujen yhteistyötä uusien työpaikkojen luomiseksi. (Suomen Keskusta 2006, 7–8.) Sosiaalinen ja alueellinen tasa-arvo vaikuttavat myös toisiinsa: ihmisillä on mahdollista valita oma asuinpaikkansa, opiskella ja tehdä työtä, jolloin myös sosiaalinen tasa-arvo voi toteutua.

Alueellista ja sosiaalista tasa-arvoa määrittelevät lisäksi reunalla olevat käsitteet yrittäjyys ja yhteiskunnan rooli. Yrittäjyys luo perustan sosiaaliselle ja alueelliselle tasa-arvolle työllisyyden ja talouden myötä. Keskusta kannattaa yksityistä omistusoikeutta ja kestäväää markkinataloutta tuoden esiin myös osuustoiminnan, valtionyritysten sekä kotimaisten yritysten tarpeellisuuden koko maan alueella. (Suomen Keskusta 2006, 6.) Yhteiskunnan rooli on turvata alueellinen ja sosiaalinen tasa-arvo niin, että se luo puitteet työllistymiselle, yritystoiminnalle, perusturvalle ja hyvinvoinnille oikeudenmukaisesti. Nämä puitteet mahdollistavat ihmisten asumisen ja elämisen koko maassa. Sosiaalisen tasa-arvon turvaamiseksi yhteiskunnan pitää yhdessä elinkeinoelämän toimijoiden ja eri järjestöjen kanssa mahdollistaa työllistyminen myös niille, jotka eivät ole yksityisen yritystoiminnan tai julkisen talouden piirissä. Alueellisen tasa-arvon edistämiseksi yhteiskunnan vastuulla on huolehtia toimivasta infrastruktuurista ja energian saatavuudesta eri olosuhteissa koko maan alueella sekä mahdollistaa asumisen ja työnteon edellytykset koko maassa. Alueelliseen tasa-arvoon kuuluvat niin kaupunkien kuin maaseudunkin elinvoimaisuus ja turvallisuus. (Suomen Keskusta 2006, 7–8.)

Kyselyyn vastanneista yhtä lukuun ottamatta kaikki nimesivät tasa-arvon tai mahdollisuuksien tasa-arvon yhdeksi puolueen tärkeimmistä arvoista. Periaateohjelmassa tasa-

arvoa käytetään ilman etuliitteitä, mutta sitä siihen liittyvät läheiset käsitteet alueellinen ja sosiaalinen määrittävät tasa-arvon käsitettä niin vahvasti, ettei niitä voisi ottaa pois tasa-arvon merkityksen kärsimättä. Alueellisuus toistuu ohjelmassa ja tuo merkitystä lukuisille eri käsitteille, mutta erityisesti tasa-arvoa määriteltäessä aluepolitiikka on elintärkeä keskustan ideologiassa. Yhteiskunnan roolina on mahdollistaa alueellisen tasa-arvon toteutuminen ja luoda aktiivisesti edellytyksiä työnteolle, yrittämiselle, opiskelulle ja asumiselle koko maassa. Sosiaaliseen tasa-arvoon kuuluu palveluiden saatavuus ja hyvinvointi tasapainoisesti eri alueilla, ja voidaankin ajatella, että alueellinen tasa-arvo toimii myös sosiaalisen tasa-arvon mahdollistajana.

4.3 Kansallisen Kokoomuksen periaateohjelma

Kansallinen Kokoomuspuolue, vuodesta 1951 lähtien Kansallinen Kokoomus rp. perustettiin vuonna 1918. Perustamiskokouksen osallistujista suuri osa oli vanhasuomalaisia, mutta myös nuorsuomalaisia oli jonkin verran. Kaksi vuotta myöhemmin puolueen periaatteet hyväksyttiin ja puolueohjelma sai uuden muotonsa. (Borg 1965b, 88–89.) Puolueohjelma sisälsi voimakkaan konservatiivisen ideologian: se korosti yrittäjyyttä sekä kaupan ja teollisuuden kehittämistä, ja tavoitteena oli varallisuuden ja taloudellisen itsenäisyyden parantaminen. (Borg 1965b, 90–91.) Vuoden 1922 periaateohjelma sisälsi painotuksia isänmaallisuudesta, kristillisyydestä, itsenäisyyden säilyttämisestä sekä kansalaisten vastuuntunnosta, ja se vastusti voimakkaasti sosialisointipyrkimyksiä. (Mickelsson 2007, 110; 153–154.)

Hannu Salokorpi (1989, 23) on luonnehtinut kokoomuslaista aatetta neljällä aatekehityksen kaudella, joita ovat vanhasuomalaisten aloittama sosiaalireformistinen kausi, 1920-luvulle tultaessa konservatismien kausi, aseveljien ja sosiaalisten kokoomusnuorten johtama uuskonservatismien kausi 1950-luvulla ja 1960-luvulla eettisen individualismin kausi. Alkuaikoina kokoomuksen arvoissa korostuivat sosiaalireformismi, sivi-

tys ja isänmaallisuus. Periaatteet säilyivät 1920-luvulta aina vuoteen 1957 asti samoina, ja sekä kielikysymys että talouspoliittiset teemat pysyivät keskiössä. 1950-luvun lopun ohjelmauudistus nosti yksilön aseman ja oikeudet keskiöön ja 1960-luvulle tultaessa puolue oli sosialismin vastavoimana puolustaen yksilön vapauksia ja markkinataloutta. Kokoomus oli pitkään oppositiossa, ja vasta vuonna 1987 se nousi pääministeripuolueeksi, ja hallitustaivalta kesti yhtäjaksoisesti vuoteen 2003 saakka. 1990-luvun hallitusvuosina kokoomus suuntautui vahvasti aktiiviseksi eurooppalaiseksi puolueeksi kannattaen myös Suomen jäsenyyttä Euroopan Unionissa. Vuoden 2003 vaalitappion myötä kokoomus uudisti itseään valiten uuden puheenjohtajan ja hyväksyessään uuden periaateohjelman. (Kansallinen Kokoomus 2014.) Viime vuosina kokoomus on ollut suosituin puolue, ja vuonna 2012 se oli jo toistamiseen suurin kuntapuolue kunnallisvaaleissa. Kokoomus oli myös suurin eduskuntapuolue nousten puheenjohtajansa Jyrki Kataisen johdolla pääministeripuolueeksi vuoden 2011 eduskuntavaalien jälkeen. Tämän lisäksi kokoomuksen ehdokas Sauli Niinistö valittiin presidentiksi vuonna 2012. Vuoden 2015 eduskuntavaaleissa puolueen kannatus oli toiseksi suurinta koko maassa. Edellä mainitut vaalimenestykset kertovat kokoomuksen nauttimasta suuresta suosiosta.

Kokoomuksen sisällä on ollut erilaisia aatteellisia fraktioita, jotka ovat muuttuneet, kuten puolueen periaateohjelmien painotuksetkin. Vuonna 1993 periaateohjelmaa valmistellut työryhmä katsoi kokoomusaatteen sisältävän painotuksia konservatismista, liberalismista ja sosiaalireformismista. 1990-luvulla kokoomuksen opiskelijaliitto Tuhatkunnan puheenjohtajana toiminut Max Mickelsson on jakanut kokoomuksen sisällä olevat fraktiot viiteen kategoriaan: ”maltillisiin kokoomuslaisiin, markkinaliberaaleihin, sinivihreisiin, arvokonservatiiveihin sekä näiden fraktioiden välillä surffaileviin takinkääntäjiin”. (Mickelsson 2007, 307.) Väite sinänsä on jokseenkin kärjistävä, mutta aatteelliset fraktiot ilmentävät Freedenin (2003, 47) esille nostamaa ideologioiden tulkinnallisuutta ja erilaista ymmärrystä niiden kuluttajien keskuudessa.

Kansallisen Kokoomuksen periaateohjelma on hyväksytty Joensuun puoluekokouksessa vuonna 2006. Kymmenensivuinen ohjelma muodostuu kolmesta osasta, joita ovat ”Yk-

silön vahvuuksien ja olosuhteiden kehittäminen rakentaa ja uudistaa koko yhteiskuntaa”, ”Kokoomuksella on arvolähtöinen tapa tarkastella yhteiskunnallisia kysymyksiä” ja ”Arvolähtöinen politiikka käytännössä”. Kokoomus määrittelee itsensä keskustaoikeistolaiseksi kansanpuolueeksi, jonka tavoitteena on periaatteidensa mukaisesti kehittää yhteiskuntaa ja jokaisen ihmisen asemaa ja hyvinvointia. (Kansallinen Kokoomus 2006, 1.) Ensimmäisessä osassa kokoomus nostaa yksilön yhteiskunnan kehittämisen ja rakentamisen keskiöön, ja yksilön vapauksien ja vastuiden kautta määrittellään useita eri arvoja. Periaateohjelma sisältää lisäksi kuusi sitaattia, jotka havainnollistavat puolueen perusarvoja. Sitaatteja käytetään ikään kuin vahvistamaan eri arvoja ja säväyttämään muuta tekstiä. Puolue asettaa itsensä keskustaoikeistolaisten puolueiden joukkoon tavoitteenaan parantaa ihmisten asemaa ja kehittää yhteiskuntaa periaatteidensa pohjalta (Kokoomus 2006, 1). Kokoomus määrittelee olevansa vahvasti uudistusmielinen ja aktiivinen tulevaisuuden rakentaja ja luettelee arvoikseen ”vapaus, vastuu, demokratia, mahdollisuuksien tasa-arvo, sivistys, kannustavuus, suvaitsevaisuus ja välittäminen”, ja ”keskeistä on vapauden ja vastuun tasapainon tavoittelu sekä yksilöllisyyden ja yritteliäisyyden korostaminen” (Kansallinen Kokoomus 2006, 2). Aiemmin enemmänkin konservatiivisten ja perinteisten arvojen puolustajaksi ajateltu puolue näyttäytyy periaateohjelmassaan uudistusmielisenä ja sosiaalireformistisena, mikä kertoo sen halusta lisätä suosiota myös peruskannattajajoukon ulkopuolelta. Kokoomus pyrkii samalla lisäämään kannatusta keskiluokista, mistä kertoo puolueen itsensä asemointi keskustaoikeistolaisten puolueiden joukkoon.

Kokoomuksen puolueideologia koostuu neljästä ydinkäsitteestä, jotka ovat ihmisyyden, mahdollisuuksien tasa-arvo, kannustavuus ja sivistys. Edellä mainitut neljä ydinkäsitettä eivät yksittäisinä sanoina ole tulkittavissa aatetta muodostaviksi arvoiksi niiden tulkinanvaraisuuden vuoksi, mutta niitä määrittävien viereisten ja reunalla olevien käsitteiden kautta on mahdollista tuoda merkitystä ja määrittellä niiden tarkoitus kokoomuksen puolueideologian keskeisinä arvoina. Samalla niihin kytkeytyy sosiaalisen toiminnan, historian ja kulttuurin tuomat vaikutteet.

Kokoomuksen ydinkäsitteellä ihmisyyden vahva yksilöllisyyden korostus, mutta yksilöllisyydestä käytetään periaateohjelmassa lähes järjestelmällisesti sanaa ihmisyyden. Ihmisyyttä määrittelevät viereiset käsitteet vastuu, vapaus ja yhteisvastuu. Kokoomusaatteessa vastuu koskee paitsi ihmistä itseään ja omaa elämää, mutta myös vastuunkantamista muista ihmisistä (Kansallinen Kokoomus 2006, 1). Vapaus ja vastuu kytkeytyvät läheisesti toisiinsa. Kokoomukselle on tärkeää, että jokaisella ihmisellä on vapaus ja vastuu toimia haluamallaan tavalla elämässään (Kansallinen Kokoomus 2006, 1). Keskeisessä asemassa on tavoite vastuun ja vapauden tasapainosta yksilöllisyyttä ja yritteliäisyyttä korostaen (Kansallinen kokoomus 2006, 2). Vapaus tarkoittaa kokoomukselle nimenomaan yksilön vapautta. Lähtökohtana on ihminen, joka on ”vapaa, vastuullinen ja välittävä”. Tällöin tavoitteena on yhteiskunnan kehittäminen yksittäisiä ihmisiä palvelevaksi. (Kansallinen Kokoomus 2006, 7.) Ainoastaan vapaa ihminen voi kehittyä täysipainoisesti ja kehittää itseään. Hyvinvoinnin perustana on sivistyksellisesti ja taloudellisesti toimelias ihminen, joka voi toteuttaa itseään vapaasti huomioiden toiset ihmiset ja luonnon. (Kansallinen Kokoomus 2006, 3.)

Yhteisvastuuseen kuuluvat suvaitsevaisuus, moniarvoisuus ja monikulttuurisuus sekä yhteisöllisyys. Yhteisvastuun vaatimus ulottuu myös ympäristöön ja luontoon. Kokoomusaatteessa (Kansallinen Kokoomus 2006, 3) vastuu koskee jokaista ihmistä yhdessä ja erikseen, ja vapaus on yksilön lisäksi yhteisöllistä. Vastuullinen ja vapaa ihminen kykenee ottamaan vastuuta oman toimintansa lisäksi myös läheisistä ja koko yhteiskunnasta. Yhteiskuntaa ja yleistä hyvinvointia puolestaan rakennetaan, kun jokainen ottaa vastuun itsestään sekä toisistaan (Kansallinen Kokoomus 2006, 3.) Yhteisöllisyys ja yhteisvastuu kumpuavat täten yksilöistä. Työn ja toimeentulon kautta jokainen parantaa sekä omaa että koko yhteiskunnan hyvinvointia (Kansallinen Kokoomus 2006, 7). Suvaitsevaisuus on jokaisen ihmisen arvostamista yksilöinä, ja erilaisten mielipiteiden suvaitsemista. Tähän kuuluu myös perus- ja ihmisoikeuksien tunnustaminen. Moniarvoisuus lähtee omien arvojen tiedostamisesta ja muiden arvojen ja erilaisuuden suvaitsemisesta. Monikulttuurisuuden kautta eri kulttuurien vuorovaikutusta halutaan edistää syrjintää ja rasismia ehkäisten. (Kansallinen Kokoomus 2006, 6.)

Kokoomuslainen yhteisöllisyys syntyy ihmisestä, joka on luonnostaan yhteisöllinen. Lähiyhteisön roolina on luoda turvallisuutta ja huolehtia yhteisön jäsenistä niin, ettei kukaan jää yksin. (Kansallinen Kokoomus 2006, 7.) Välittävä ilmapiiri ja yhteisöllisyys luovat turvallisuuden tunnetta. Yhteisöllisyydessä erilaiset perheet ja vanhemmuus ovat turvallisuuden ja välittämisen takeena, jolloin perheiden vastuu ja vapaus tehdä omaa elämäänsä koskevia valintoja ovat tärkeitä. (Kansallinen Kokoomus 2006, 8.) Yhteisvastuuseen kuuluu oikeuksien lisäksi vastuullisuuden velvollisuus. Näin ollen jokaisen on otettava vastuu itsestään, lähiyhteisöstään sekä erityisesti luonnosta. (Kansallinen Kokoomus 2006, 7.) Kokoomuksen tavoitteena onkin edistää ihmisten, yritysten ja yhteiskunnan vastuuta ympäristöstä maailmanlaajuisesti niin, että tulevat sukupolvet saavat nauttia siitä paremmassa kunnossa kuin se tällä hetkellä on (Kansallinen Kokoomus 2006, 2). Ympäristönsuojelun perustana ovat yksilöiden asenteet, kunnioitus luontoa kohtaan sekä yksilöiden valinnat käyttäytymis- ja kulutustottumuksissa (Kansallinen Kokoomus 2006, 7).

Ihmisyyden käsitteeseen tuovat lisämerkitystä reunalla olevat käsitteet julkisen vallan rooli, kristillinen etiikka ja isänmaanrakkaus. Yhteiskunnan tehtäväksi on asetettu välillinen rooli. Yhteiskunnan on järjestettävä palvelut ja taattava ihmisten oikeus perustuloon, turvallisuuteen ja koulutukseen. Samalla sen roolina on huolehtia heikommassa asemassa olevista ja yhteisvastuun toteuttamisesta yhteisöissä. Vastuu ympäristönsuojelusta ja luonnonvarojen käytöstä on asetettu yksilön ohella yhteiskunnalle siten, että sen tulee ohjata yksilöiden toimintaa kestäväällä tavalla. (Kansallinen Kokoomus 2006, 7.) Yhteiskunnan turvallisuuden takeena pidetään toimivaa demokratiaa, jossa kaikilla on yhtäläiset mahdollisuudet osallistua ja tehdä päätöksiä (Kansallinen Kokoomus 2006, 4). Yhteiskunnassa yksilöt tekevät valintoja ja päätöksiä, ja yksilöiden vapauden toimia itsenäisesti nähdään olevan etusijalla. Kokoomuksen ihmisyyden merkitystä syventää osaltaan kristillinen etiikka. Kristilliset arvot ja perinteet edistävät vuorovaikutusta, kun ne ymmärretään tärkeänä osana suomalaista kulttuuriperintöä. (Kansallinen Kokoomus 2006, 2;6.) Kokoomusaatteessa onkin otettu vaikutteita kristillisestä perinteestä koskien lähimmäisenvastuuta. ”Mitä tahdot toisten tekvän itsellesi, tee se myös heille.” kuvaa kokoomuslaista lähimmäisen auttamisen velvollisuutta ja kaikkien yksilöiden vastuuta

toisista (Kansallinen Kokoomus 2006, 7). Edellä mainittujen lisäksi kokoomuksen aatetta ja ihmisyyttä määrittelee isänmaanrakkaus (Kansallinen Kokoomus 2006, 2). Isänmaanrakkaus erikseen mainittuna huokuu historian juuria ja koti-uskonto-isänmaa –tematiikkaa, mikä on ollut kokoomusaatteen, ja erityisesti konservatiivisia arvoja kuvaava piirre hyvin pitkään. Lähiyhteisö ja perheiden korostaminen, kristillinen etiikka ja isänmaallisuus ovat siis edelleen vahvasti läsnä kokoomusaatteessa ja tuovat esiin historian vaikutteita.

Yksilöllisyyden korostaminen on tyypillistä oikeistolaisille puolueille. Vaikka kokoomus käyttääkin siitä sanaa ihmisyyttä, heijastavat ihmisyyttä määrittelevät viereiset ja reunalla olevat käsitteet vahvasti yksilöiden aseman tärkeyttä. Kokoomusaatteessa yksilöiden vastuun ja vapauden tasapaino on eliminoimaton osa ihmisyyden käsitettä, ja kristillinen etiikka sekä isänmaanrakkaus ohjaavat ihmisiä toimimaan sen mukaisesti. Julkisen vallan tehtävät ovat yksilöllisyyttä tukevia, ja yhteiskunnan tehtävänä on turvata myös yhteisöllisyyden toteutuminen ja ympäristön suojeleminen yksilöitä varten. Kaikki kyselyyn vastanneet nostivat vapauden kaikista tärkeimmäksi kokoomuksen arvoista. Tähän liittyen myös vastuullisuus ja isänmaallisuus nimettiin tärkeimpien arvojen joukkoon. Kokoomukselle ihmisyyttä on yksilön vapautta, ja luottamista ihmisen omaan arviointikykyyn ja toisista huolehtimiseen.

Kokoomuksen toinen ydinkäsite mahdollisuuksien tasa-arvo liittyy läheisesti myös ihmisyyden käsitteen merkitykseen, ja ne ovat yhteydessä toisiinsa. Kuitenkin käsitteet eroavat toisistaan niiden sisältämien merkitysten osalta. Mahdollisuuksien tasa-arvon tulkintaa rajoittavat ja samalla täsmentävät viereiset käsitteet: tasa-arvoiset lähtökohdat, valinnanmahdollisuudet ja ihmisten välinen tasa-arvo. Tasa-arvoiset lähtökohdat kuuluvat yksilöille, joilla pitää olla mahdollisuus kehittää itseään omista lähtökohdistaan, ja onnistua omissa tavoitteissaan ja päämäärissään (Kansallinen Kokoomus 2006, 1;4). Kokoomus korostaa yksilöiden oikeutta toteuttaa itseään ja kehittää omaa kasvua, ajattelua ja osaamista. Tavoitteena on, että jokainen ihminen löytäisi omat vahvuutensa ja luovuutensa, jonka myötä jokainen kokisi onnistumisia. Kaikilla ei kuitenkaan ole samantyyppiset lähtökohdat, vaan esimerkiksi heikompien mahdollisuutta onnistua on tuettava, ja puolestaan lahjakkuuksien kehittyminen on varmistettava, jotta kaikki voisivat

hyödyntää omia vahvuuksiaan. Valinnanmahdollisuudet takaavat mahdollisuuksien tasa-arvon toteutumisen. Ihmisten todelliset mahdollisuudet valita ja kehittyä lähtökohdistaan sitouttavat ja lisäävät jokaisen vastuunkantoa. Kokoomus tavoittelee ihmisten välistä tasa-arvoa, jolloin jokainen on yhtä arvokas. Ihmisten väliseen tasa-arvoon kuuluvat sukupuolten, sukupolvien ja vähemmistöjen tasa-arvo yhteiskunnassa ja lähiyhteisöissä. Ihmisarvoisen elämän ja ihmisten kehittymisen edellytyksenä on ihmisoikeuksien toteutuminen koko maailmassa. Samalla kokoomus haluaa huolehtia, että yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatteet siirretään myös tuleville sukupolville. (Kansallinen Kokoomus 2006, 4.)

Mahdollisuuksien tasa-arvossa reunalla marginaalissa on yhteiskunnan rooli, joka määrittää edellä mainittuja viereisiä käsitteitä. Mahdollisuuksien tasa-arvon toteutuminen edellyttää, että yhteiskunnan perusrakenteet ja talous ovat kunnossa, mikä takaa valinnanmahdollisuuksien ja tasa-arvoisten lähtökohtien luomisen. Jokaisella on siis oikeus kehittyä ja onnistua oman tahtonsa mukaisesti, ja yhteiskunnan tehtävänä on turvata tasa-arvoiset lähtökohdat ja tasavertaiset mahdollisuudet jokaiselle tavoitteidensa saavuttamiseksi. Samalla ihmisten välistä tasa-arvoa tulee vaalia julkisissa palveluissa, hallinnossa sekä työelämässä. Yksilöiden perusvalmiuksien turvaamisella yhteiskunta myös edistää ihmisten turvallisuutta, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. (Kansallinen Kokoomus 2006, 4.)

Kyselyyn vastanneista ainoastaan yksi vastaaja koki mahdollisuuksien tasa-arvon kokoomuksen tärkeimmäksi arvoksi. Kuitenkin, kuten edellä tuotiin esille, mahdollisuuksien tasa-arvo liittyy oleellisesti ihmisyyteen yksilöiden vapauden, valintojen ja tasa-arvoisten lähtökohtien osalta. Mahdollisuuksien tasa-arvoa määrittää niin ikään yksilöllisyyden korostus, jolloin jokaisen yksilön omat tavoitteet, lähtökohdat ja mahdollisuus valita haluamallaan tavalla ovat keskiössä ja elintärkeitä ydinkäsitettä määriteltäessä. Kokoomuslainen tasa-arvo ei siis tavoittele jokaiselle samanlaista kohtelua ja mahdollisuutta saavuttaa samoja asioita, vaan tasa-arvoisia lähtökohtia valinnoille ja tasa-arvolle. Täten jokaisen yksilön toiminta yhdessä julkisen vallan toimenpiteiden kanssa vaikuttaa

ihmisten yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Yhteiskunnan tehtävänä on luoda erilaisia vaihtoehtoja esimerkiksi palvelujen suhteen, jotta ihminen voi toteuttaa itseään, ja oletuksena on, että jokainen ihminen osaa tehdä omat valintansa omista lähtökohdistaan.

Kokoomusaatteeseen kolmatta ydinkäsitettä, kannustavuutta määrittävät kolme viereistä käsitettä: työnteko, yrittäminen ja talous. Kokoomus korostaa työntöön ja yrittämisen arvostamista ja niistä palkitsemista. Kokoomus pitää tärkeänä, että työntekoon ja yrittämiseen kannustetaan taloudellisesti esimerkiksi verotuksen kautta ja henkisesti ihmisten hyvinvointia lisäävänä tekijänä. Toisaalta työnteko ja yrittäminen tuottavat myös yhteiskunnan yhteistä hyvinvointia. Kaikki työ on täten tärkeää niin ihmisen kuin yhteiskunnankin näkökulmasta. Samalla yrittämisen edellytyksiä halutaan parantaa ja kannustaa yrittäjiä ottamaan riskejä. (Kansallinen Kokoomus 2006, 5–6.) Yksittäisistä aloista kokoomus nostaa esille maanviljelijät. Maatalouden kehittyminen elinvoimaisena tulevaisuudessakin edellyttää, että maanviljelijöiden työnteko turvataan (Kansallinen Kokoomus 2006, 6). Jokaisella on oikeus riittävään toimeentuloon, myös työttömillä ja sairailta. Sama koskee opiskelijoita, kotityötä tekeviä sekä jo eläkkeellä olevia. (Kansallinen Kokoomus 2006, 5.) Työntöön ja yrittämisen ohella yksityisomistukseen perustuva markkinatalous tuottaa hyvinvointia (Kansallinen Kokoomus 2006, 6). Ihminen ja luonto ovat markkinatalouden keskiössä, ja esimerkiksi kuntien vastuulla ovat elinkeinojen kehittäminen ja ihmisten hyvinvoinnin parantaminen. (Kansallinen Kokoomus 2006, 8.)

Kannustavuutta määrittelevät reunalla olevat marginaaliset käsitteet poliittinen päätöksenteko ja arvovalinnat. Reunalla olevat marginaaliset käsitteet voivat sijaita toiminnan ja ajattelun yhtymäkohdassa, jolloin niillä usein kehoitetaan tekemään päätöksiä tai toimimaan politiikassa tietyllä tavalla (ks. Freedom 2003, 62). Kokoomus kehottaakin periaateohjelmassaan tekemään vastuullista yhteiskuntapolitiikkaa, johon kuuluvat kestävät veroratkaisut niin ympäristön kuin yrittämisen ja työllisyydenkin kannalta (Kansallinen Kokoomus 2006, 6). Päätöksenteon avulla kokoomus haluaa vaikuttaa kuntien elinvoimaisuuteen ja toimintakykyyn niin, että kuntien itsehallinto, verotusoikeus ja palvelui-

den järjestäminen turvataan. Kuntien tulee olla riittävän vahvoja, jotta asukkaiden yhdenvertaisuus ja perusoikeudet toteutuvat. Kokoomus kehottaa kunnallisessa päätöksenteossa huomioimaan palveluiden laadun, tehokkuuden, saatavuuden sekä valinnanmahdollisuuden erilaisista palveluntarjoajista. (Kansallinen Kokoomus 2006, 8.) Yksityisomistukseen perustuvan markkinatalouden tuottaessa riittävästi hyvinvointia, taloudellista pääomaa ja jaettavaa, voidaan varoja jakaa päätöksenteon kautta yhdessä yhteiskunnassa (Kansallinen Kokoomus 2006, 2). Kokoomus huomauttaa, että arvovalinnoilla määritellään yhteiskunnassa toimeentulon minimitaso, koska markkinatalous itsessään ei jaa hyvinvointia (Kansallinen Kokoomus 2006, 6). Arvovalintoja ja poliittista päätöksentekoa tarvitaan myös alue- ja rakennepoliitikassa. Kokoomus kannattaa maaseudun ja kaupunkien vuorovaikutuksen ja hyvinvoinnin parantamista niin, että resurssit olisivat riittävät ja kannattava yritystoiminta olisi mahdollista. Erilaiset alueet vaativat täten erilaisia kehittämistoimia ja politiikkaa. Erilaisten alueiden kehittäminen tulee olla mahdollisuuksien tasa-arvon mukaisesti niiden omista lähtökohdista ja vahvuuksista. (Kansallinen Kokoomus 2006, 8.)

Kannustavuudella ja sen sisältämällä merkityksellä viitataan uusliberalistiseen ajatteluun, jossa markkinatalous ja yksityisomistus tuottavat ihmisten ja yhteiskunnan hyvinvointia. Kannustavuudessa kokoomuksen eliminoimattomia ominaisuuksia ovat yrittämisen ja työnteon merkitys yksilöiden kannalta. Yrittäminen ja työnteo ovat oleellisia tekijöitä myös talouden näkökulmasta. Kun yksilö tekee työtä ja yrittää, vaikuttaa se hyvinvoinnin lisääntymiseen. Hieman yllättäen myös maatalous on nostettu yksittäisistä aloista esille periaateohjelmassa, mikä osaltaan tukee kokoomuksen pyrkimystä siirtyä keskustaoikeistolaiseksi puolueeksi. Mahdollisuuksien tasa-arvo ulottuu osaltaan myös kannustavuuteen, jolloin alueiden kehittäminen on tärkeää niiden vahvuuksista käsin. Kannustavuus oli kolmanneksi suosituin arvo kun vastaajilta kysyttiin puolueen tärkeimpiä arvoja. Samalla kaksi vastaajaa toi esille, että ovat liittyneet puolueeseen juuri yrittäjämysteisyyden ja kannustavuuden vuoksi. Merkille pantavaa on kuitenkin ympäristönäkökohtien vähyys. Periaateohjelmassa ympäristö- ja luonto ovat läsnä, mutta korkeintaan sivulauseissa, joissa korostetaan niiden merkitystä yksilölle, yrittämiselle tai taloudelle.

Sivistys on kokoomusaatteen neljäs ydinkäsite sisältäen viereiset käsitteet yksilöt, osaaminen ja elinikäinen oppiminen. Yksilöiden sivistyksellä tarkoitetaan ihmisen henkistä, sydämen sivistystä. Siihen kuuluvat ihmisen oma eettinen toiminta ja suomalaisuuden perintö. Sivistyksen perustana on jokaisen eettinen pohdinta, johon liittyvät elämänviisaus, taito ajatella asioita toisen näkökulmasta ja erottaa tärkeät asiat epäolennaisista. Kokoomus haluaa vaalia ja kehittää suomalaisuuden perintöä, joka toimii myös uuden perinteen syntymisen perustana. Suomalaisuuden, omien juurten ja oman arvon tunteminen on tärkeää niin yksilöille kuin koko yhteiskunnalle. (Kansallinen Kokoomus 2006, 5.) Suomalaisuuden perintöön kuuluvat myös Suomen kielen, kulttuurien, osaamis- ja sivistystason vaaliminen ja kehittäminen (Kansallinen Kokoomus 2006, 1). Aiempien sukupolvien henkinen, hengellinen ja aineellinen pääoma ja hiljainen tietotaito perinteineen halutaan säilyttää ja siirtää myös tuleville sukupolville (Kansallinen Kokoomus 2006, 3). Osaamista pidetään tärkeimpänä suomalaisuuden pääomana. Sen eri alueita tulee arvostaa ja kehittää, mikä mahdollistaa yhteiskunnan tasapuolisen kehittämisen. Osaamiseen liittyy myös tiedon käsittely ja sen jalostaminen tietoyhteiskunnassa, mitä pidetään kilpailukyvyn avaintekijänä. Tähän tarvitaan kykyä arvioida kriittisesti tiedon luotettavuutta. Kokoomus kannattaa elinikäistä oppimista, luovuutta ja osaamisen kartuttamista, mikä on tärkeää kansainvälistyvässä ja muuttuvassa maailmassa. Koulutuksen on taattava yksilöllinen, laadukas ja ihmiskeskeinen elinikäinen oppiminen. (Kansallinen Kokoomus 2006, 5.)

Sivistystä määrittelevät reunalla olevat käsitteet kulttuuri ja yhteiskunnan rooli. Kulttuurinen pääoma, johon kuuluvat monipuolinen taide sekä omaleimainen kulttuurielämä, toimii yksilöiden luovuuden lähteenä vahvistaen ja kehittäen koko yhteiskuntaa (Kansallinen Kokoomus 2006, 5). Kokoomus haluaa kehittää suomalaista tutkimus- ja kehitystoimintaa niin, että se olisi maailman huippua (Kansallinen Kokoomus 2006, 5). Sitä varten tarvitaan yhteiskunnan panostusta koulutukseen, tutkimukseen ja esimerkiksi teknologian kehittämiseen, joiden varaan tulevaisuutta voidaan rakentaa (Kansallinen Kokoomus 2006, 9). Myös osaamisen, sivistyksen ja koulutustason kehittäminen nähdään tärkeänä, ja ihmisten varallisuus ei saa olla esteenä (Kansallinen Kokoomus 2006,

5). Kuntien sivistys- ja kulttuuritoimen vahvistaminen edistää suomalaista osaamista ja luovuutta myös tulevaisuudessa (Kansallinen Kokoomus 2006, 8).

Kyselylomakkeen vastaajien mukaan sivistys on kokoomuksen kolmanneksi tärkein arvo. Sivistysaatteessa kokoomus korostaa yksilöiden elinikäistä sivistystä, jonka myötä yksilöiden ja koko yhteiskunnan osaaminen kehittyy. Se on samalla myös ydinkäsitteen eliminoimaton ominaisuus, sillä ilman yksilöiden sivistystä ja osaamista yhteiskuntaa ei olisi mahdollista kehittää, ja muut sivistyksen sisältämät käsitteet menettäisivät merkityksensä. Yksilöiden erilaiset ominaisuudet ja sivistyneisyys tuottavat osaamista. Kun osaaminen on huippua ja kilpailukykyistä, se tuottaa koko yhteiskunnan hyvinvointia. Yksilön erilaisten ominaisuuksien mukaisesti kokoomus edellyttää yksilöllistä oppimista, jolloin kaikkien panos ja osaaminen saadaan yhteiskunnan kehityksen tueksi.

4.4 Keskustanuorten arvot

Suomen Keskustanuoret on Suomen Keskustan jäsenjärjestö, joka on perustettu vuonna 1945. Vuonna 2005 sen nimi muutettiin Nuoren Keskustan Liitosta (NKL) Suomen Keskustanuoriksi. Se koostuu 18 piirijärjestöstä, ja piirijärjestöt koostuvat aluejärjestöistä ja paikallisosastoista. Keskustanuoret koostuu noin 12000 jäsenestä ollen Suomen suurin poliittinen nuorisjärjestö. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.) Keskustanuorten arvojen taustalla on ihmisyyssaate, josta on johdettu järjestön neljä arvoa: yhteisöllisyys, yhdenvertaisuus, kestävä kehitys ja sivistys. Arvot on hyväksytty ja päivitetty Kemijärvellä vuoden 2010 liittokokouksessa. (Suomen Keskustanuoret 2015a.)

Niin keskustan kuin keskustanuortenkin arvoihin vaikuttaa ihmisyyssaate. Keskustanuoret nojaavat yhteisöllisyydessään perinteisiin yhteisöihin, kuten perhe, suku ja lähimmäiset. Yhteisöt nähdään voimavarana ja tukiverkkoina, jotka kannustavat jäseniään henkisessä kasvussa ja yksilöllisyydessä. Yhdenvertaisuus arvona pitää sisällään ihmis-

oikeuksien toteutumisen kaikille samoina ja kaikille yhtäläisiä mahdollisuuksia koulutuksen, työn tai palveluiden suhteen. Suvaitsevaisuus ja syrjinnän kieltä asettaa ihmiset samalle tasolle yhteiskunnassa. Sivistys ja ihmisen elinikäinen oppiminen ovat koko yhteiskunnan kehittymisen lähtökohtana. Sivistykseen kuuluvat kasvatus ja ihmisen itsensä kehittäminen kykyjensä mukaisesti ja avarakatseisuus. Elinikäinen oppiminen on mahdollistettava jokaiselle varallisuuteen tai asuinpaikkaan katsomatta. Sivistyksen myötä ihminen omaksuu eettistä ajattelua ja tasapainoilun vapauden ja vastuun välillä. (Suomen Keskustanuoret 2015a)

Kestävään kehitykseen tarkoittaa keskustanuorille ympäristön, ihmisen ja talouden keskinäisen suhteen tasapainoa. Kun kolme edellä mainittua otetaan tasapuolisesti huomioon päätöksissä ja toiminnassa, voidaan hyvä elämä turvata myös tuleville sukupolville. Kestävä kehitys koostuu kolmesta osa-alueesta: ekologisesta, sosiaalisesta ja taloudellisesta kestävydestä. Ekologista kestävyttä tavoiteltaessa luonnon monimuotoisuudesta on huolehdittava kaikessa ihmisen toiminnassa. Vähäosaisista ja yhteiskunnan eheydestä huolehtiminen ovat sosiaalisen kestävyden kulmakiviä. Taloudellisen kestävyden saavuttamiseksi ihmisen tulee huolehtia eettisellä toiminnalla, jotta talous kasvaa vakaasti välttämättä ylivelkaantumista. (Suomen Keskustanuoret 2015a)

”Nuorkeskustalainen periaateohjelma Kohti luottamusyhteiskuntaa” on hyväksytty Mikkelissä vuonna 2013. Periaateohjelma on laaja, 28-sivuinen paketti järjestön aiemmin hyväksytyistä arvoista ja tavoitteista. Se sisältää johdantonsa lisäksi seitsemän otsikkoa: ”Tulevaisuuden Suomi-neito”, ”Ihminen ja luottamus”, ”Tulevaisuuden tekijöitä”, ”Luotettava talous”, ”Puhtauden vallankumous”, ”Sivistys on luottamuksen perusta” ja ”Pohjoinen kotimme, eurooppalainen perheemme”. (Suomen Keskustanuoret 2015c.) Periaateohjelmassa järjestön arvoja on laajennettu ja pyritty sijoittamaan nykyaikaan visioiden samalla tulevaisuutta (Suomen Keskustanuoret 2015b).

Periaateohjelmassaan keskustanuoret ovat hyvin pitkälti emopuolueensa keskustan viitoittamalla tiellä. Keskustanuoret painottavat jopa hieman enemmän vihreitä arvoja, yhteisöllisyyttä ja aluepolitiikkaa kuin keskusta. Keskustanuoret tavoittelevat sosiaalisesti ja alueellisesti ehyttä luottamusyhteiskuntaa, joka rakentuu lähiyhteisöistä sekä

kestävästä kehityksestä. (Suomen Keskustanuoret 2015c, 7) Luottamusyhteiskunnassa sääntelyn sijasta valta on hajautettua ja kansalaisilla on vahva isänmaallisuuden ja suvaitsevaisuuden tunne. Maakuntien ja kuntien itsehallinto ja lähidemokratia ovat tärkeitä keskustanuorille. Vallan hajautuksen myötä yhteisöt saavat enemmän valtaa lähivaltuustojen ja yleistyvien kansanäänestyksien myötä ja yhteisöllisyys toteutuu paremmin. Yhteiskunta on tasa-arvoinen, kun ihmisillä on samat mahdollisuudet asuinpaikasta tai henkilökohtaisista ominaisuuksista riippumatta. (Suomen Keskustanuoret 2015c, 7–10.)

Keskustanuoret näkevät ”nykykapitalismin markkinatalouden vääristymänä”, ja ratkaisuna nähdäänkin sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä puitetalous. Talouskasvua halutaan saada aikaan siis luonnon ja henkisten arvojen ehdoilla ja hyvinvointia kasvattamalla. (Suomen Keskustanuoret 2015c, 15.) Talouskasvun ohella työnteon ja yrittämisen pitää olla sosiaalisesti kestävä: taloudellisesti kannattavaa ja ihmisille joustavaa (Suomen Keskustanuoret 2015, 11–12). Keskustanuoret näkevät luonnon ja ympäristönsuojelun investointina, jota ilman ihmiset ja yhteisöt eivät voi kehittyä. Tavoitteena on omavaraisuus kestäväällä tavalla tuotettujen ja hyödynnettyjen luonnonvarojen ja ruuan suhteen. (Suomen Keskustanuoret 2015c, 19–20.)

4.5 Kokoomusnuorten arvot

Kokoomuksen Nuorten Liitto ry (KNL) on perustettu 1927 ja se kuuluu sääntöjensä mukaisesti jäsenenä Kansalliseen Kokoomukseen. Liiton muodostavat 14 piirijärjestöä, joihin puolestaan kuuluvat paikallisjärjestöt. Jäseniä Kokoomuksen Nuorten Liitolla on noin 6500 henkilöä ja se on Suomen toiseksi suurin poliittinen nuorisojärjestö. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.) ”Kokoomuksen Nuorten Liiton Periaateohjelma” on hyväksytty vuoden 2010 liittokokouksessa. Periaateohjelma on neljän sivun mittainen tiivis ja selkeä asiakirja järjestön arvoista. Ohjelma on kaksiosainen, joista ensimmäinen pääotsikko on ”Yksilö ja yhteiskunta” ja toinen on ”Kokoomusnuorten arvot”. Ensimmäisessä osassa käsitellään yksilön ja yhteiskunnan suhdetta nuorkokoomuslaisesta nä-

kökulmasta, mutta myös laajemmin etiikkaa päätöksenteossa, länsimaista sivistystä ja oikeusjärjestystä. Toinen osa koostuu järjestön arvoista, joita se määrittelee olevan vapaus, vastuu ja välittäminen, sivistys, kannustavuus, mahdollisuuksien tasa-arvo ja isänmaallisuus.

Ohjelma muistuttaa kokoomuksen vastaavaa ohjelmaa, mutta siinä on paljon voimakkaampi yksilöllisyyden korostus kuin emopuolueellaan. Yhteiskunnan tehtävänä on tukea yksilöllisyyttä ja kannustaa yksilöitä, jotta jokaisella on mahdollisuus menestyä elämässään. Menestyvät yksilöt muodostavat menestyvän yhteiskunnan. Yhteiskunnan roolina on varallisuuden tasaamisen sijasta luoda menestymisen edellytyksiä yksilöille. (Kokoomuksen Nuorten Liitto 2010, 2.) Tämän lisäksi yhteiskunnan tulee huolehtia sellaisesta taloudellisesta ja henkisestä ilmapiiristä, jossa yksilöiden kannattaa tavoitella menestystä (Kokoomuksen Nuorten Liitto 2010, 4). Sivistyksen mukaisesti ihmisiä tulee kannustaa itsensä kehittämiseen ja koulutukseen. Sivistys lisäksi yhdistää perinteiden kunnioittamisen ja avoimen suhtautumisen uudistuksiin. Kokoomusnuoret (2010, 4) huomauttavat, että ”tasa-arvoa ei ole se, että kaikki tulevat samaan aikaan maaliin vaan se, että kaikki lähtevät samalta viivalta”. Mahdollisuuksien tasa-arvon mukaisesti jokaisella on oikeus tavoitella menestystä henkilökohtaisten kykyjensä puitteissa. Jokaisella on siis yhtäläiset edellytykset hyvään elämään. (Kokoomuksen Nuorten Liitto 2010, 4)

Kuten kokoomuksen periaateohjelmassakin, yksilön vapauden tulee olla tasapainossa vastuiden kanssa. Yksilöt vastaavat sekä omasta elämästään, yhteiskunnan hyvinvoinnista että lähimmäisistään yhteisöllisyyden nimissä. Yhteiskunnalle kuuluu yksilöiden kannustaminen vastuun kantamiseen. Mitä harvempi yksilö joutuu turvautumaan yhteiskunnan apuun, sitä paremmin yhteiskunta on hoitanut sille kuuluvat tehtävät. Vapaus tarkoittaa kokoomusnuorille ”ihmisen tunnustamista yksilöksi”, jotta jokainen voi toteuttaa itseään. Vapauteen liittyvät oleellisesti kansalaisten perusoikeudet, kuten sananvapaus, elinkeinonvapaus sekä demokratia ja kaikille yhtäläinen oikeusjärjestelmä. (Kokoomuksen Nuorten Liitto 2010, 3–4.) Yhteiskunnalta kokoomusnuoret edellyttävät yhteisiä sääntöjä, joilla lisätään yksilöiden turvallisuutta ja oikeusturvan yhdenvertaista

toteutumista. Kokoomusnuoret puolustavat mahdollisimman laajaa yksilön vapautta niin, että yhteiskunta voi rajoittaa sitä ainoastaan välttämättömissä tilanteissa. (Kokoomuksen Nuorten Liitto 2010, 2.)

Kokoomusnuoret ilmoittavat puolustavansa länsimaista sivistystä, oikeusjärjestystä, oikeusvaltioperiaatetta ja edustuksellista demokratiaa. Lisäksi yhteiskunta, joka perustuu vapaaseen markkinatalouteen mahdollistaa yksilön vapauden toteutumisen parhaiten. (Kokoomuksen Nuorten Liitto 2010, 2-3.) Isänmaanrakkaus ja isänmaallisuus ovat kokoomusnuorille tärkeitä. Isänmaanrakkaudella tarkoitetaan yksilöiden vastuuta ympäristöstä ja muista ihmisistä, sekä myös kansallisen perinteen puolustamista, jotta isänmaan turvallisuus ja vapaus voidaan turvata. Isänmaallisuus ilmenee Suomen lisäksi myös kiintymyksenä Eurooppaa kohtaan. (Kokoomuksen Nuorten Liitto 2010, 4)

5 Puolueiden aatteelliset erot ja yhtäläisyydet

5.1 Puolueiden aatteelliset erot ja yhtäläisyydet periaateohjelmissa

Kokoomuksen ja keskustan periaateohjelmat ovat hyvin samankaltaiset kielellisesti ja pintapuolisesti tarkasteltuina. Käsitteet ihmisyyys, yrittäjyys, sivistys ja tasa-arvo määritellään tärkeiksi asioiksi. Jopa samankaltaisia merkityksiä on havaittavissa, esimerkiksi luontoon ja ympäristöön liittyvien arvojen osalta. Molemmat haluavat muuttaa ihmisten asenteita ympäristön suojelemiseksi, ja molempien mielestä ihmisen ja luonnon kumpu-panuus edistää taloutta, yrittäjyyttä sekä luonnon ja ihmisen hyvinvointia. Ihmisen vastu-uu itsestään ja muista ihmisistä, sekä ihmisen elinikäinen sivistys ja kehittyminen ovat sekä kokoomukselle että keskustalle tavoittelemisen arvoisia asioita. Yleisellä tasolla tarkasteltuna puolueiden periaateohjelmat muistuttavat paljon toisiaan perusarvojen osalta, mutta sisällön, rakenteen, kielen ja merkitysten myötä niistä on löydettävissä huomattavia erojakin. Keskusta ja kokoomus jakavat osittain samanlaisia arvoja, mutta niiden ideologiat eivät ole identtisiä. Lisäksi, samanlaiset arvot saavat erilaisia merki-tyksiä ja elementtejä ideologioiden morfologian mukaan tarkasteltuna. Kappaleessa 3.2 esittelin Freedenin (2003, 43) vertauksen siitä, että ideologiat ovat kuin perheenjäseniä: heillä on usein samoja piirteitä, mutta myös erilaisia ominaisuuksia. Sama vertaus ku-vastaa myös keskustan ja kokoomuksen puolueideologioita. Molemmilla on ulkoisesti samanlaisia piirteitä, mutta arvojen, historian ja perinteidensä myötä erilaisia painotuk-sia.

Ihmisyys on kokoomuksen ja keskustan ideologioita määrittävä käsite. Siihen kuuluvat erilaisten ihmisten ja mielipiteiden suvaitseminen, hyväksyminen sekä monikulttuuri-suus. Ihmisellä on myös oikeuksia ja vapauksia kehittyä, tehdä päätöksiä omassa elä-mässään ja menestyä. Tavoitteena on siis ihmisten vastuiden ja oikeuksien tasapaino,

vastuullinen vapaus. Kaiken toiminnan keskiössä on ihminen, jolla on vastuu sekä itseltään että toisista ihmisistä.

Yhteisöllisyys ja yhteisvastuun vaatimus tuovat lisämerkitystä ihmisyydelle arvona. Yhteisöllisyys on toisista ihmisistä välittämistä ja huolehtimista, sekä hyvinvoinnin lisäämistä yhteiskunnalle ja sen jäsenille. Yhteisvastuun nimissä yhteiskunnalla on vastuu tukea heikommassa asemassa olevia. Ajatus yhteisöllisyydestä ja yhteisvastuusta on sama keskustalle ja kokoomukselle, mutta painotukset eroavat huomattavasti toisistaan keskustan ja kokoomuksen ideologiassa. Yhteisöllisyys on keskustalle ikään kuin tavoiteltava tila, jota varten ihmiset tekevät valintojaan ja ottavat vastuuta. Ihmisen tarve ja halu kehittää itseään ja tehdä valintoja tapahtuu siis yhteisön hyväksi, ja tavoitteena onkin yhteisöllisyyden vahvistaminen yhteiskunnassa. Tästä seurauksena puolestaan on ihmisten hyvinvoinnin lisääntyminen. Kokoomusaatteessa yhteisöllisyys on vähintään yhtä tärkeä, mutta pikemminkin keino rakentaa yhteiskuntaa yksittäisiä ihmisiä varten, jolloin yksilöt yhteisöjen tukemana kykenevät mahdollisuuksiensa mukaan ottamaan vastuuta ja huolehtimaan itsestään ja toisistaan. Yhteisöt mahdollistavat yksilöiden sosiaalisten suhteiden luomisen ja ylläpitämisen. Ihmisen ja yhteisön suhde nostaa täten esille ihmisyyssaatteen suurimmat erot puolueiden välillä.

Ympäristö- ja luontoarvot nostavat esiin lisää puolueita erottavia tekijöitä. Keskustalle luonnonmukaisuus on arvo itsessään, ja puolueen periaateohjelmassa se saa huomattavasti enemmän palstatilaa verrattuna kokoomuksen ohjelmaan. Luonnonmukaisuus on yksi keskustan ideologian ydinkäsitteistä, jota muut viereiset ja reunalla olevat käsitteet määrittävät. Kokoomukselle puolestaan ympäristöarvot käsitteenä sijaitsevat reunalla, jolloin sen avulla määritellään käsitteitä kuten yhteisvastuu, ihmisyyys ja kannustavuus. Ideologioiden rakenteellinen ero on täten merkittävä, mikä luo osaltaan merkityserojakin. Erot tarkoittavat käytännössä sitä, että luonnonmukaisuus on keskustalle aatteellinen päämäärä, jota tavoitellaan esimerkiksi uusiutuvien energiamuotojen, ihmisten asenteiden ja kulutustottumusten sekä maanviljelyn avulla. Keskeisessä asemassa on luonnon ja ihmisen välinen riippuvuus, jossa luonto tuottaa taloudellista hyötyä ja hen-

kistä hyvinvointia ihmiselle, ja ihminen vastaavasti hoitaa ja hyödyntää luontoa ekologisesti kestäväällä tavalla.

Kokoomuksen periaateohjelmassa ympäristönäkökulmat ovat vähemmällä huomiolla, mutta puolue kantaa huolta ympäristön tilasta ja luonnonvaroista. Vastuu luonnosta on asetettu ihmiselle, jonka tulee huomioida luonnon kunnioitus itseään toteuttaessaan. Koska ihminen ja luonnon tulevaisuus ovat sidoksissa toisiinsa, ihmisen vastuulla on ottaa huomioon toiminnassaan luonnonvarojen kestävä käyttö. Yksilöiden asenteet, käyttäytyminen ja kulutustottumukset ovat ympäristönsuojelun kulmakiviä, minkä johdosta ympäristöön ja luontoon liittyvät valinnat rajoittavat yksilön valinnanmahdollisuuksia ihmisyyden käsitteen merkityksessä ja tuovat yhteisvastuun käsitteeseen velvoitteita. Kannustavuuden pääkäsitteessä talouden toiminta tapahtuu ihmisen ja luonnon ehdoilla, jolloin veroratkaisuja on tehtävä talouden ja ympäristön näkökulmasta. Tällöin yhteiskunnalle on annettu rooli kulutuksen ja luonnonvarojen käytön ohjaamiseksi kestävään suuntaan. Ympäristö ja luonto ovat täten kokoomukselle keinoja erilaisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kannustavuuden ydinkäsite ja sen sisältämät muut käsitteet lisäävät eroja kokoomuksen ja keskustan välillä. Yrittäjyys ja työnteko ovat keskeisimpiä käsitteitä, ja ne vaikuttavat muun muassa yksilöiden hyvinvointiin ja talouteen. Ne ovatkin kokoomusaatteen tärkeimpiä elementtejä, jossa ihmiset voivat omalla toiminnallaan ja osaamisellaan vaikuttaa taloudelliseen ja henkiseen hyvinvointiinsa. Työ ja yrittäminen ovat arvokasta myös yhteiskunnalle ja sen hyvinvoinnille. Kannustavuutta määrittelee marginaalissa oleva käsite arvovalinnat. Arvovalintojen kautta syrjäseutujen ja kasvukeskusten hyvinvointia pyritään parantamaan, jotta yritystoiminta kannattaisi. Näkemys aluepolitiikasta eroaa keskustan näkemyksestä osaltaan: kokoomus kannattaa eri alueiden kehittämistä niiden vahvuuksien ja lähtökohtien kautta, jolloin jokaista aluetta tulisi kehittää eri tavalla, erilaisen päätöksenteon kautta. Alueiden kehittämistä varten tarvitaan siis tukitoimia, joiden avulla yritystoiminta ja työnteko voivat olla kannattavia.

Keskusta puolestaan vaatii yhteiskunnalta aktiivisia, suoria toimia alueiden kehittämiseksi. Yhteiskunnan on huolehdittava infrastruktuurista ja energian saannista koko maassa. Erilaisia alueita pyritäänkin kehittämään tasapuolisesti, jotta ihmiset voivat asua, opiskella, yrittää ja tehdä työtä haluamassaan paikassa. Keskustalle kannustavuus ei ole arvo, mutta yrittäjyys ja työnteko kuuluvat tasa-arvon käsitteeseen, täsmällisemmin sosiaalisen ja alueellisen tasa-arvon sisältöihin reunalla olevina käsitteinä. Sosiaaliseen tasa-arvoon kuuluu ihmisten välinen tasa-arvo esimerkiksi työntöön ja yrittämisen näkökulmasta, jolloin samasta työstä kuuluu saada sama palkka ja kaikilla tulee olla mahdollisuus tehdä työtä ja yrittää. Kansantalouden on mahdollistettava yrittämisen ja työntöön edellytykset. Yrittäjyys on täten yksi keino alueelliselle ja sosiaaliselle tasa-arvolle, ja yhteiskunnan roolina on luoda puitteita yritystoiminnalle, työntöölle ja elämiselle oikeudenmukaisesti koko maassa. Suhtautuminen aluepolitiikkaan ja yrittäjyyteen eroavat täten kokoomuksen ja keskustan ideologiassa toisistaan jonkin verran.

Keskustan tasa-arvon käsite sisältäen sosiaalisen ja taloudellisen näkökulman, on samansuuntainen kokoomuksen ydinkäsitteen, mahdollisuuksien tasa-arvon kanssa, mutta se sisältää myös pieniä eroja. Mahdollisuuksien tasa-arvo on yhteydessä yksilöiden vapauden ja vastuiden tasapainoon ja valinnanvapauteen. Se liittyy läheisesti myös kannustavuuden käsitteeseen. Kokoomuksen ideologiassa jokaisella ihmisellä on mahdollisuus tehdä valintoja elämässään omien tavoitteidensa ja lähtökohtiensa mukaisesti. Pyrkimys ei täten ole tasa-arvoinen lopputulos, vaan tasa-arvoisten lähtökohtien kautta luoda mahdollisuuksia erilaisiin valintoihin. Keskustan tasa-arvon näkemys on samansuuntainen, mutta se korostaa enemmän valinnanmahdollisuuksia erilaisissa elämäntilanteissa ja eri alueilla.

Sivistys ydinkäsitteenä nousee puolueita eniten yhdistäväksi tekijäksi, vaikka siitäkin löytyy painotuseroja puolueiden välillä. Ihmisten valinnanvapaus vaikuttaa myös sivistyksen käsitteen määrittelyyn sekä kokoomuksella että keskustalla. Molemmat nostavat esiin tieteen ja teknologian kehityksen mahdollisuutena. Tiede ja teknologia tuottavat työtä ja valinnanmahdollisuuksia, ja niistä saatava tuotto palvelee yhteiskunnan

menestystä ja ihmisyyttä luoden esimerkiksi työtä. Kokoomus painottaa valinnanvapauksia nimenomaan yksilöiden osaamisen kehittymisessä ja lahjakkuuksien syntymisessä. Valinnoillaan ihminen oppii myös toimimaan eettisesti, toiset huomioiden. Yksilöiden osaamisen ollessa huipputasoa, yhteiskunta voi tuottaa hyvinvointia. Kun ihmiset voivat tehdä erilaisia valintoja omista lähtökohdistaan ja osaamisalueistaan, yhteiskunnan hyvinvointi ja kilpailukyky kehittyvät. Laadukas koulutus yksilön omista lähtökohdista ja tavoitteista tuottaa täten yhteiskunnassa huippuosaamista ja korkeaa kilpailukykyä. Keskusta yhtä lailla kannattaa valinnanvapautta sivistyksessä koko elämän ajan ihmisen varallisuudesta, mutta, toisin kuin kokoomus, myös asuinpaikasta riippumatta. Aluepolitiikka on siis läsnä myös sivistyksen käsitteessä valinnanvapautta mahdollistavana tekijänä. Tällöin yhteiskunnan pitää ulottaa mahdollisuus sivistykseen eri puolilla maata.

Sivistyksen käsitteessä yhtäläisyyksiä löytyy myös puolueiden suhtautumisessa perinteisiin. Perinteisiin kuuluvat omien juurien, historian ja suomalaisuuden kulttuurin tunteminen. Tuntemalla historiaa on mahdollista myös luoda uusia perinteitä. Keskustalle ja kokoomukselle perinteet ovat merkittävässä asemassa määriteltäessä sivistystä. Perinteistä erikseen puolueet vaalivat kristillistä etiikkaa, joka vaikuttaa myös moniin muihin käsitteisiin valinnanvapauden ja perinteiden lisäksi. Keskustalle tosin paikkakuntien ja alueiden omaleimaisuus ja niiden historian ja kulttuurin tuntemus on puolueen aluepolitiikan mukaisesti painotettu tärkeäksi perinteisiin liittyväksi tekijäksi.

Molemmille puolueille sivistys on elinikäistä oppimista ja osaamisen kehittämistä, mikä yksilön hyvinvoinnin lisäksi lisää yhteiskunnan hyvinvointia. Yhteiskunnan on mahdollistettava elinikäinen oppiminen laadukkaalla koulutuksen avulla. Elinikäisen oppimisen lisäksi yhteistä puolueille on halu siirtää aiempien sukupolvien tiedot, osaaminen, kokemukset ja taidot tulevien sukupolvien käyttöön, jotta osaamisen jatkumo voidaan turvata yhteiskunnassa. Keskustalla yhteisöllisyys nousee pinnalle myös sukupolvien välisessä vuorovaikutuksessa. Yhteisöllä on suuri merkitys myös sivistyksen käsitteessä,

jolloin edellisten sukupolvien elämäkokemuksen ja osaamisen hyödyntäminen yhteisöissä lisää yhteiskunnan hyvinvointia ja vahvistaa yhteisöjä.

Puolueiden keskeisten arvojen ja ideologisten ydinkäsitteiden lisäksi periaateohjelmat sisältävät muitakin, marginaalisempia samankaltaisuuksia ja erottavia tekijöitä. Puolueet ovat erittäin samanlaiset kun on kyse julkisen vallan roolista ja suhtautumisesta esimerkiksi demokratiaan ja yksityiseen omistusoikeuteen. Julkisen vallan roolina on luoda mahdollisuuksia ja edellytyksiä menestymiseen ihmisten elämässä. Yhteiskunnan tehtävänä ei ole yleisesti ottaen puuttua liikaa ihmisten elämään, vaan toimia tukena, jolloin ihmiset vastapainoksi vahvistavat yhteiskuntaa. Julkisella vallalla on täten välillinen rooli, mutta keskusta peräänkuuluttaa yhteiskunnan vastuuta ja toimenpiteitä kokoomuksesta enemmän ohjelmassaan. Molemmat puolueet ilmoittavat tukevansa yksityistä omistusoikeutta ja markkinataloutta, demokratian kehittämistä ja ihmisen mahdollisuutta osallistua yhteiskunnan toimintaan.

Puolustus-, Eurooppa- ja ulkopolitiikassa puolueiden linjat eroavat toisistaan. Keskustan puolustuspoliittinen ajattelu perustuu Suomen itsenäisyyden puolustamiseen ensisijaisesti itse. Ytimessä on siis vahva ja itsenäinen oman maan puolustaminen, mutta uusia ratkaisuja harkittaessa keskusta edellyttää kansan enemmistön tukea (Keskusta 2006, 11). Suomen suhteita pohjoismaihin, Venäjään ja Baltian maihin tulee vaalia vakauden ja yhteistyön merkeissä (Keskusta 2006, 12). Kokoomuksen mukaan maanpuolustusta pitäisi kehittää arvioiden, mikä on Suomelle laaja-alaisesti parasta. Sisäisen turvallisuuden kulmakiviä ovat maanpuolustuksen lisäksi arjen turvallisuus, riittävä energia- ja elintarvikeomavaraisuus ja esimerkiksi tietojärjestelmät. Keskusta siis kannattaa vahvasti Suomen itsenäistä, yleiseen asevelvollisuuteen pohjautuvaa puolustuspolitiikkaa, kun taas kokoomus on avoimempi sen, ja uusien yhteistyökuvioiden kehittämiseksi ja uudelleenarvioinnille.

Euroopan unionia keskusta haluaa kehittää itsenäisten valtioiden liittona, jossa keskitytään vain suuriin linjauksiin säilyttäen jäsenvaltioiden itsenäinen päätösvalta. Suuria linjauksia ovat erimerkiksi talous-, turvallisuus- ja ympäristöasiat. (Keskusta 2006, 12.) Kokoomuksen tavoitteena on Suomen itsenäisyyden turvaamisen kehittämällä eurooppalaista yhteistyötä. Kokoomus haluaakin vahvistaa ja erityisesti uudistaa Euroopan unionia, jossa Suomi on vahva toimija. Euroopan unionissa tavoitteiksi mainitaan muun muassa ympäristölainsäädännön kehittäminen ja työhön, kilpailukykyyn ja hyvinvointiin liittyvät kysymykset. Lisäksi kokoomus kannattaa Euroopan yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. (Kokoomus 2006, 9.) Sisällöt puolueiden näkemyksissä suhteessa Euroopan unioniin ovat samankaltaisia, mutta kokoomus suhtautuu unionin kehittämiseen ja eurooppalaisen yhteistyön vahvistamiseen keskustaa avoimemmin.

Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että puolueilla on samansuuntaisia tavoitteita ja samanlaisia ideologisia piirteitä. Vaikka näkemykset ovat monissa asioissa samanlaisia, merkittäviä ideologisia eroja on olemassa. Puolueet siis eroavat toisistaan arvojen merkitysten ja periaateohjelmien sisältöjen osalta. Keskeisimmät arvot ja niiden painotuserot ovat ideologioiden morfologian näkökulmasta määrällisesti pieniä, mutta merkitykseltään suuria.

5.2 Keskustanuorten ja kokoomusnuorten näkemyksiä aatteellisista eroista ja yhtäläisyyksistä

Puolueiden aatteellisia eroja on siis löydettävissä niiden periaateohjelmien perusteella. Ideologiat ovat hyvin abstrakteja, jolloin ne mahdollistavat erilaisia tulkintoja. Ideologian sisäisessä rakenteessa eri käsitteet voivat vaihtaa sijaintiaan yhteiskunnan muuttuessa ja eri aikakausittain (Freeden 2003, 61). Erilaisten käsitteiden tärkeys määritellään poliittisessa prosessissa ja päätöksenteossa, jolloin puolueet voivat korostaa erilaisia käsitteitä vallitsevan ajan ja olosuhteiden mukaisesti (Freeden 1996, 76). Periaateohjelmien sisältämien erojen ohella onkin syytä tarkastella puolueiden jäsenten tulkintoja aatteellisista eroista ja erilaisista painotuksista käytännön politiikassa.

Kokoomusnuorten mielestä puolueiden väliset suurimmat aatteelliset erot näkyvät parhaiten valinnanvapauden, yksilön rooliin, alueellisuuteen ja taloudellisuuteen liittyvissä asioissa. Erilaisten arvojen joukosta taloudellisuus ja yksilön oikeudet näyttäisivät saavan etusijan suhteessa muihin arvoihin. Myös valinnanvapauden suurempi painottaminen erottaa kokoomuksen keskustasta heidän mielestään.

”Keskustan arvot perustuvat maaseudulla elämiseen, paikallisuuteen, ympäristönsuojeluun ja osittaiseen markkinatalouteen esim. valinnanvaihtojen lisäämisen myötä, kun kokoomus perustaa enemmän taloudellisuuteen ja kilpailuun, yksilövapauteen ja valinnan vapauteen. Kokoomuksen arvot eroavat Keskustan arvoista siinä, meneekö alueellisten erojen pienentäminen talouden edelle ja kuinka tärkeää ympäristöpolitiikka on.” (Kokoomusnuori 1.)

”Uskon Keskustan arvojen olevan edelleen perhekeskeisempiä.” (Kokoomusnuori 3.)

Kokoomusnuorten ajattelutavan mukaan puolueiden aatteelliset prioriteetit ovat erilaiset. Kokoomus painottaa politiikassaan talousarvoja ja yksilön valinnanvapautta, kun keskustalle maaseutu, ympäristöarvot, perhekeskeisyys ja alueellisten erojen kaventaminen ovat etusijalla. Keskustalle taloudellisuus on osittaista markkinataloutta, ja toissijaista suhteessa muihin arvoihin. Tämän suuntainen ajattelutapa osoittaa, että puolueiden arvoissa ei välttämättä ole niin suuria merkityseroja vastaajien mielestä, vaan arvojen painotuksesta ja ideologioiden rakenteesta on erilaisia näkemyksiä. Arvojen painotuserot näkyvät myös puolueiden politiikassa ja päätöksenteossa. Kokoomus korostaa taloudellisuutta suhteessa muihin asioihin, kun keskusta asettaa alueellisuuden talouden edelle.

”1. Julkiseen palvelutuotantoon suhtautuminen: Keskusta haluaa kuntien ja valtion tuottamana - Kokoomukselle on tärkeintä se, että ihminen saa hoitoa ja hoivaa riippumatta siitä, kuka sen tuottaa. 2. Keskusta haluaa asuttaa koko maan riippumatta siitä onko siihen varaa - Kokoomus haluaa lisätä valinnanvapautta, mutta muistuttaa talouden realiteeteista.” (Kokoomusnuori 1.)

”Keskustalainen politiikka pitää kaikessa politiikassaan lähtökohtana ympäristö- ja paikallisuusarvoja mm. maatalous- ja päästöpolitiikan kohdalla. Kokoomuslainen politiikka ajattelee asioita taloudellisesta näkökulmasta. Esimerkiksi kokoomus on valmis yhtiöittämään toimintaa, jos se on nykyistä taloudellisempaa, kun keskusta taas perustaa ajatukset mm. paikalliselle demokratialle.” (Kokoomusnuori 2.)

”Suhtautuminen Euroopan unioniin ja aluepolitiikointiin.” (Kokoomusnuori 4.)

Kokoomuksen pyrkimys taloudellisuuteen näkyy kokoomusnuorten mukaan esimerkiksi julkisten palveluiden tuottamisessa. Kokoomukselle on yhdentekevää, kuka palveluita tuottaa, kunhan palveluita on saatavilla. Keskusta puolestaan kokoomusnuorten mielestä kannattaa lähinnä kuntien ja valtion tuottamia palveluita, ei siis yksityisiltä ostettuja palveluita. Keskusta edustaa kokoomusnuorille vasemmistolaisempaa puoluetta kuin omansa, jolloin yhtiöittäminen ja yksityiset palveluiden tuottajat eivät saa yhtä suurta kannatusta keskustassa kuin kokoomuksessa. Molemmat puolueet kannattavat valinnanvapautta ja ihmisen mahdollisuutta valita asuinpaikkansa, mutta kokoomukselle sen on tapahduttava talouden ehdoilla. Keskusta puolestaan kokoomusnuorten mielestä ajaa taloudellisista näkökulmista huolimatta koko maan pitämistä asuttuna. Suurimpia eroja puolueiden välillä on kokoomusnuorten näkökulmasta aluepolitiikan ja talouden ohella maatalouspolitiikassa, ympäristöasioissa ja Euroopan unioniin liittyvissä asioissa. Vastajat eivät erittele, millaisia erot ovat, mutta periaateohjelmien mukaan on ilmeistä, että keskusta painottaa kahta ensiksi mainittua huomattavasti enemmän. Euroopan unioniin taas keskustalla on kokoomusta kriittisempi tai jopa kielteisempi suhtautuminen.

Keskustanuoret näkevät puolueita erottavat arvot hieman toisin kuin kokoomusnuoret. Keskustanuoret eivät niinkään näe painotuseroja arvoissa, vaan suuria ideologisia eroavaisuuksia. Keskustanuoret näyttäisivät muutenkin suhtautuvan kokoomukseen kielteisemmin kuin kokoomusnuoret heihin, ja taustalla ovat perustavanlaatuiset aatteelliset ja asenteellisetkin erot. Vähäosaisista huolehtiminen ja alueiden tukeminen näyttäisivät keskustanuorten mielestä olevan asioita, jotka kokoomuksen arvoista puuttuvat. Kokoomus nähdään vastauksissa puolueena, jolle talous, markkinat ja raha ovat keskeisiä asioita.

”Keskusta haluaa pitää maaseudunkin asuttuna, jotta maaseudulta saataisiin ruokatarvikkeita yms. ympäri suomen.” (Keskustanuori 1.)

”Kokoomus ei tunnu välittävän lapsiperheiden asioista. Se myös haluaa tuhota alueellisen tasa-arvon sen sijaan, että rakentaisi sitä. Kokoomuksen arvot ovat enemmän kovia, individualistisia arvoja.” (Keskustanuori 2.)

”[...] Suuria erottavia linjauksia on minusta kolme: 1) hajautus - keskitys 2) materialismi - antimaterialismi ja 3) köyhän asia, ihmiskuva. Kokoomus ajaa keskitettyä yhteiskuntaa, me desentralismia. Kokoomus on markkinoiden toimivuuteen keskittynyt oikeistoliike, me uskomme henkisiin arvoihin emmekä talouskasvun kaikkivoipaisuuteen. Keskustan aatteessa tärkeä on "köyhän asia" eli sosiaalinen oikeudenmukaisuus, joka KOK:lta uupuu.” (Keskustanuori 5.)

Kokoomus näyttäytyy keskustanuorille ikään kuin aatteellisena vihollisena, joka uhkaa tuhota keskustalle tärkeitä tavoitteita. Kokoomus on keskustanuorten mielestä uhka alueellisen ja sosiaalisen tasa-arvon toteutumisen kannalta, mutta myös ympäristöasioissa ja maataloudessa. Keskustanuoret ovat sitä mieltä, että köyhän asia ja vähävaraisten tukeminen eivät ole kokoomukselle tärkeitä asioita, ja että puolueiden ajatus ihmisyydestä eroaa toisistaan. Kokoomuksen arvoissa taloudellisuus ja materialismi ovat ihmisyyttä ja ympäristöä tärkeämmät, kun taas keskustanuorten mukaan keskusta puolustaa henkisiä arvoja. Maaseudun tukeminen, alueellinen tasa-arvo ja hajautettu yhteiskuntarakente erottaa keskustan kokoomuksesta, joka puolestaan haluaa keskittää palveluita ja ihmisiä.

Poliittisessa päätöksenteossa aatteelliset erot ilmenevät useilla eri tavoilla. Päätöksenteon taustalla olevat arvot vaikuttavat käytännön politiikassa, joka ilmenee puolueilla erilaisena keskustanuorille. Erot näyttäytyvät niin kuntapolitiikassa kuin päätettäessä ympäristöön, alueisiin, energiaan ja yksittäisiin ihmisiin liittyvistä asioista.

”[...] Kokoomuksessa on enemmän vahvaa pärjää, heikot ei - meininki. Mielestäni keskustalaisuudessa ymmärretään, että ihmisyyhteisö menestyy, kun se huolehtii sen kaikista jäsenistä. Toinen oleellinen asia, maaseutu-kaupunki- jaottelu on vain tämän asian laajentuma. Keskusta näkee tarpeelliseksi kehittää koko Suomea, kun kokoomus toteuttaa kaupunkikeskeistä politiikkaa.” (Keskustanuori 3.)

”[...] Kuntapolitiikan erot lienevät itsestään selviä --> pakkoliitokset vs. kotikunta-maakunta -malli. Ympäristö- ja energiapolitiikassa on yllättävän paljon eroja. Keskustalle on tärkeää uusiutuva energia - biomassat, tuuli ym., Kokoomus uskoo sokeasti ydinvoimaan. Keskusta haluaa, että luonnonvarojen hyödynnetään ja ihminen elää tasapainossa luonnon kanssa "hajautetusti" kun taas Kokoomuksessa on paljon city/betonivihreitä, joille luonnon suojeleminen on asumista kaupungissa ja muun maan telkeämistä reservaatiksi. Tämä ero tulee esim. suhtautumisessa kaavoitukseen ja muuhun maapolitiikkaan.” (Keskustanuori 6.)

Kuntapolitiikassa keskustanuoret kokevat, että kokoomus ajaa kuntien pakkoliitoksia. Kokoomus edustaa heille kaupunkikeskeisyyttä ja palveluiden sekä ihmisten keskittämistä kaupunkeihin, kun taas keskustalle maakunnat ja maaseutu ovat tärkeitä, mikä näkyy esimerkiksi kaavoituksessa. Ympäristöpolitiikassa kokoomus haluaa keskittämisajattelunsa mukaisesti siirtää ihmiset kaupunkeihin ja suojella luontoa autioittaen syrjäseudut. Ydinvoiman tukeminen taas on keskustanuorille kokoomuslaista politiikka-

kaa. Keskustanuoret näkevät, että keskusta sen sijaan kannattaa luonnonvarojen hyödyntämistä energiapolitiikassa siten, että uusiutuvia luonnonvaroja käytetään hajautetun yhteiskunnan eri alueilla. Keskustanuoret ajattelevat tämän lisäksi, että kokoomus ei huomioi politiikassa heikompiosaisia millään tavalla, kun heidän ajattelutavan mukaan koko yhteisö menestyy kun kaikista ihmisistä huolehditaan.

Puolueiden kesken vallitsee kuitenkin yhtäläisiä näkemyksiä ja arvoja, joiden puitteissa samansuuntaista politiikkaa on mahdollista harjoittaa käytännössä, yhteistyöllä. Kyselylomakkeiden vastaajia pyydettiin nimeämään kaksi asiaa, jotka ovat sekä keskustalle, että kokoomukselle tärkeitä politiikassa.

”Yrittäjyys, läheisyysperiaate” (Kokoomusnuori 5.)

”Yrittäjien asiat, joissa varsinkin Keskusta on viime aikoina profiloitunut mielestäni hyvin. Osittain myös maa- ja metsätalouskysymyksissä Kokoomuksella ja Keskustalla on ollut samankaltaisia näkemyksiä (esimerksi turkistarhauskysymykset jne.)” (Keskustanuori 1.)

”Vastuunkanto ja sivistys.” (Kokoomusnuori 4.)

”Sivistys ja yrittäjyys. Käytännössä: yritysten kilpailukyvystä huolehtiminen+kannustava verotus, halu panostaa laadukkaaseen koulutukseen.” (Keskustanuori 6.)

Yrittäjyys ja sivistys ovat molemmille puolueille vastaajien enemmistön mielestä tärkeitä, yhteisiä asioita. Vain muutama vastaaja nimesi käytännön asioita, joissa yhteiset näkemykset kohtaavat käytännön politiikassa. Yrittäjyys itsessään on tärkeää molemmille puolueille, jolloin elinkeinojen tukeminen näkyy erilaisissa päätöksentekotilanteissa muun muassa verotuksen osalta. Käytännön politiikassa sivistyksen tärkeys näyttäytyy koulutuksen laatuun panostamisena. Puolueet pitävät vastaajien mielestä tärkeänä myös talous- ja turvallisuuspoliittisia asioita sekä valinnanvapautta.

”Talous- ja turvallisuuspolitiikka.” (Kokoomusnuori 1.)

”Integraatio ja valinnanvapaus” (Kokoomusnuori 2.)

”Molemmat toteuttavat politiikkaa, joka tarjoaa ihmiselle vapautta toteuttaa itseään. Kummankaan mielestä ei ole tarpeellista holhota, rajoittaa ja tasapäistää. Molemmat ovat myös avoimia uudelle, niiden politiikassa ymmärretään, että maailma muuttuu ja Suomen on muututtava sen mukana. Myös yhteiskunnan tasolta tuleva moralismi puuttuu molempien puolueiden politiikasta.” (Keskustanuori 3.)

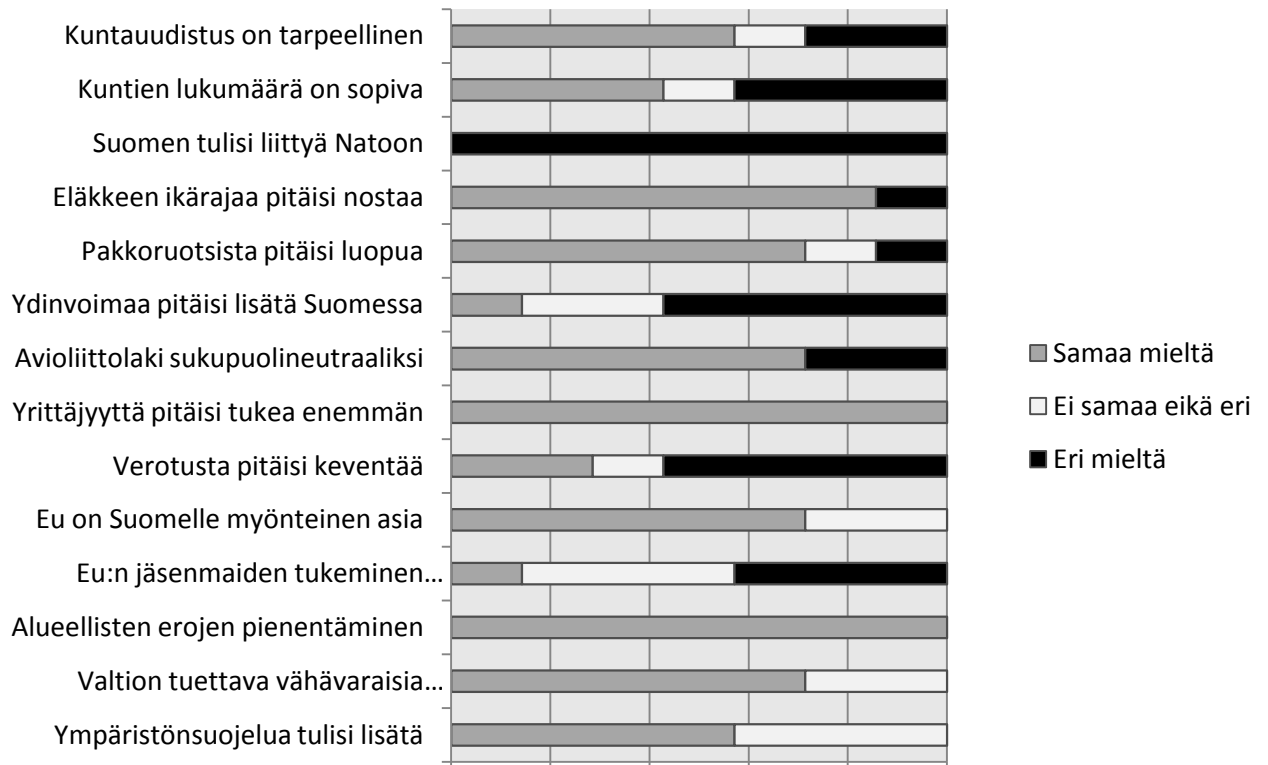
Valinnanvapauden ollessa tärkeä niin keskustalle kuin kokoomukselle, julkisen vallan ja yksilön suhde korostuu politiikassa ja päätöksenteossa niin, että yhteiskunnan tulee mahdollistaa yksilöiden vapaus. Tämä edellyttää yhteiskunnalta toimia, jotka eivät rajoita yksilön oikeuksia tehdä valintoja ja päätöksiä omassa elämässään. Yhteiskunnan rooli heijastuu myös talouspolitiikkaan. Taloudessa yhteiskunnan pitää luoda yksilöitä ja yrityksiä kannustavia ja tukevia toimenpiteitä.

5.3 Arvot ja päätöksenteko

Keskustan ja kokoomuksen arvot eroavat toisistaan monilla tavoin, mutta niistä on löydettävissä paljon samanlaisia piirteitä. Samat asiat saavat erilaisia merkityksiä, ja samat käsitteet toimivat ideologiassa eri tavoin, kun ne sijaitsevat ideologian rakenteen eri paikoissa. Ideologioiden kuluttajat, puolueiden jäsenet ja kannattajat käyttävät ja tulkitsevat puolueiden arvoja jokainen omalla tavallaan. Aiheellista onkin paneutua tarkemmin siihen, miten puolueiden arvot näyttäytyvät erilaisissa poliittisissä kysymyksissä puolueiden jäsenten keskuudessa. Freedeniä (2003, 47) mukaillen, ideologian kuluttajat, esimerkiksi puolueiden jäsenet, poliitikot ja kannattajat, ymmärtävät puolueensa aatteita eri tavoin, jolloin erilaiset tulkinnat mahdollistavat erilaiset mielipiteet. Erilaiset tulkinnat voivat johtaa hyvin erilaiseen politiikkaan ja päätöksentekoon.

Kyselylomakkeessa kartoitettiin vastaajien mielipiteitä neljäentoista eri väittämään. Väittämät olivat kokonaisuudessaan seuraavat: ”Kuntauudistus on tarpeellinen”, ”Kuntien lukumäärä on sopiva”, ”Suomen tulisi liittyä Natoon”, ”Eläkkeen ikärajaa pitäisi nostaa”, ”Pakkoruotsista pitäisi luopua”, ”Ydinvoimaa pitäisi lisätä Suomessa”, ”Avio liittolaisia pitäisi muuttaa sukupuolineutraaliksi”, ”Yrittäjyyttä pitäisi tukea enemmän”,

”Verotusta pitäisi keventää”, ”Euroopan unioni on Suomen kannalta myönteinen asia”, ”Euroopan unionin jäsenmaita pitää tukea rahallisesti kriiseissä”, ”Valtion tehtävänä on alueellisten erojen pienentäminen”, ”Valtion on tuettava enemmän vähävaraisia” ja ”Ympäristönsuojelua tulisi lisätä”. Vastausvaihtoehdot väittämiin olivat ”samaa mieltä”, ”jokseenkin samaa mieltä”, ”en samaa enkä eri mieltä”, ”jokseenkin eri mieltä” ja ”eri mieltä”. Vastausvaihtoehdot olen luokitellut kolmeen ryhmään, jolloin kaksi ensimmäistä ja kaksi viimeistä vaihtoehtoa on yhdistetty. Havainnollistaakseni saatuja vastauksia, vastauksista on tehty kaksi taulukkoa. Taulukoista on nähtävissä keskustanuorten ja kokoomusnuorten vastaajien mielipiteitä väittämiin.

Taulukko 1 Keskustanuorten mielipiteitä. (Vastaajien määrä: 7 henkilöä)

Taulukko 1 kuvaa keskustanuorten mielipiteitä muutamaaan ajankohtaiseen asiaan Suomen poliittisessa keskustelussa. Neljä seitsemästä keskustanuoresta pitää kuntauudistusta tarpeellisenä, ja myös mielipiteet kuntien optimaalisesta lukumäärästä jakavat vastaajia. Kolme vastaajista kokee, että kuntia on tarpeeksi, mutta sama määrä vastaajista on

eri mieltä, joko haluten lisätä tai vähentää kuntien määrää. Keskustanuorilla on yksimielinen kielteinen kanta Suomen liittymiseksi sotilasliitto NATO:on (North Atlantic Treaty Organisation). Suomi siis halutaan pitää edelleen puolueettomana maana, jossa yleinen asevelvollisuus on puolustuspolitiikan perustana. Kuusi seitsemästä vastaajasta olisi valmis nostamaan eläkeikärajaa, jolloin ihmiset olisivat työelämässä entistä pitempään, vain yksi vastaaja vastustaa ikärajan nostoa. Keskustanuoret haluaisivat uudistusta myös nykyiseen kielipolitiikkaan: Viisi vastaajaa seitsemästä luopuisi ruotsin pakollisesta opiskelusta suomalaisissa kouluissa kokonaan.

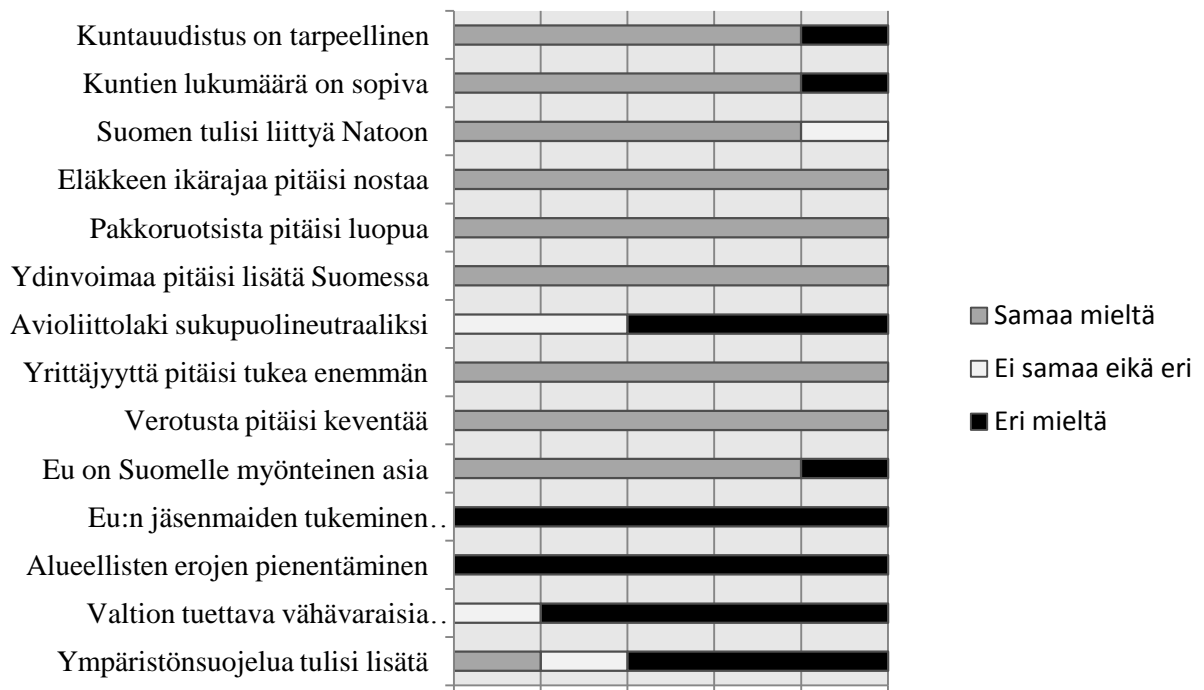
Avioliittolain muuttamisesta tehtiin kansalaisaloite, joka hyväksyttiin vuoden 2014 lopulla eduskunnan käsittelyssä. Kyselyä toteutettaessa eduskunnan päätös ei täten ollut vastaajien tiedossa. Keskustanuorten vastaajista viisi kannattaa kuitenkin sukupuolineutraalia avioliittolakia, mutta kaksi seitsemästä vastustaa sitä. Eduskuntakäsittelyssä keskustan eduskuntaryhmällä ei ollut yhteistä kantaa asiaan, mutta huomionarvoista on, että selkeä enemmistö keskustan kansanedustajista vastusti avioliittolain muuttamista.

Keskustanuoret ovat yksimielisiä siitä, että yrittäjyyttä pitäisi tukea enemmän. Kaksi seitsemästä olisi valmis veronkevennyksiin, mutta jopa neljä vastaajaa vastustaa verotuksen alentamista. Verotuksen avulla valtion on mahdollista järjestää esimerkiksi hyvinvointipalveluita ja tasoittaa hyvinvointieroja. Viisi seitsemästä keskustanuoresta olisi valmis tukemaan vähävaraisia nykyistä enemmän valtion toimesta. Keskustan arvoissa aluepolitiikalla on suuri merkitys, ja se ulottuu keskustanuorilla myös valintoihin käytännön politiikassa. Kaikki keskustanuorten vastaajat ovatkin yhtä mieltä siitä, että valtion tehtävänä on myös alueellisten erojen pienentäminen.

Keskustanuorten enemmistö, viisi henkilöä seitsemästä vastaajasta, suhtautuu Euroopan unioniin myönteisesti, eikä kukaan vastaajista näe Euroopan unionia huonona asiana Suomelle. EU:n jäsenmaiden tukemiseen rahallisesti kriisitilanteessa keskustanuoret suhtautuvat kriittisesti. Ainoastaan yksi vastaaja tukisi kriisimaita suoraan rahallisesti,

mutta kolme vastaajista on täysin eri mieltä asiassa. Loput kolme seitsemästä vastaajasta jättää mielipiteensä auki empien rahallisen tuen myöntämistä.

Ympäristöarvot näyttäisivät myös olevan keskustanuorille tärkeitä. Neljä seitsemästä kokee, että ympäristönsuojelua pitäisi lisätä entisestään, mutta kukaan ei ilmoita vastustavansa ympäristönsuojelun lisäämistä eikä puolestaan vähentämistä. Ydinvoiman lisärakentaminen herättää keskustanuorissa mielipiteitä niin puolesta kuin vastaan. Neljä vastustaa ydinvoiman lisäämistä, kun yksi rakentaisi sitä lisää. Kolme seitsemästä vastaajasta ei ole ydinvoiman lisäämisen puolesta eikä sitä vastaan.

Taulukko 2. Kokoomusnuorten mielipiteitä. (Vastaajien määrä: 5 henkilöä)

Taulukko 2 ilmentää kokoomusnuorten mielipiteitä ajankohtaisista poliittisista kysymyksistä. Neljä viidestä kokoomusnuoresta kannattaa kuntauudistusta, ja sama määrä vastaajista pitää myös kuntien lukumäärää riittävänä. Yksi vastaaja kuitenkin ei pidä

kuntauudistusta tarpeellisenä. Lisäksi, yksi vastaaja on sitä mieltä, että kuntien lukumäärä ei tällä hetkellä ole sopiva. Yksi vastaaja olisi siis valmis joko lisäämään tai vähentämään kuntien lukumäärää.

Kokoomusnuorten enemmistö, neljä viidestä vastaajasta, kannattaa Suomen liittymistä sotilasliitto NATO:n jäseneksi. NATO:a pidetään siis kokoomusnuorten parissa mahdollisuutena lisätä Suomen turvallisuutta ja vakautta. Samanlainen henki on ollut myös kokoomuksessa, joka on useaan otteeseen julkisesti ilmoittanut kannattavansa Suomen NATO – jäsenyyttä.

Kokoomusnuoret näyttäytyvät myös uudistusmielisinä. Eläkeikärajan nosto, pakkoruotista luopuminen ja ydinvoiman lisääminen saavat kokoomusnuorilta yksimielisen tuen. Sen sijaan sukupuolineutraali avioliittolaki ei kuulu kokoomusnuorten uudistusten piiriin. Kolme viidestä vastustaa sukupuolineutraalia avioliittolakia, eikä kukaan vastaajista ilmoita kannattavansa sitä. Kuitenkin, kaksi kokoomusnuorta viidestä ei ole sen puolesta eikä sitä vastaan.

Yrittäjyys on kokoomukselle tärkeä arvo, joka näyttäytyy myös kokoomusnuorten politiikassa. Kokoomusnuoret ovat yksimielisiä siitä, että yrittäjyyttä pitäisi tukea enemmän. Yhtenä keinona voisi olla verotuksen keventäminen, jota niin ikään kaikki vastaajat kannattavat. Valtion roolina ei kokoomusnuorten vastaajien mielestä ole alueellisten erojen kaventaminen. Neljä vastaajaa viidestä kokee, että valtion ei myöskään pitäisi lisätä tukea vähävaraisille nykyistä enempää. Ympäristönsuojelun lisäämiseen kolme vastaajaa suhtautuu kielteisesti ja vain yksi myönteisesti. Ympäristönsuojelu on siis kokoomusnuorten vastaajien enemmistön mielestä riittävällä tasolla nykyään.

Neljä viidestä kokoomusnuoresta pitää Euroopan unionia positiivisena asiana Suomelle. Kuitenkin yksi vastaaja on eri mieltä pitäen Euroopan unionia haitallisena asiana Suo-

melle. Kokoomusnuorilla on ehdottoman yksimielinen, kielteinen kanta unionin jäsenmaiden tukemiseen rahallisesti kriisitilanteessa. Euroopan unionin jäsenyys on siis tuonut, ja edelleen tuo, etuja Suomelle kokoomusnuorten enemmistön mielestä, mutta jäsenmaille annettaviin mahdollisiin uusiin rahoituspaketteihin ja lainoihin suhtautuminen on erittäin kriittistä.

Verrattaessa kokoomusnuorten ja keskustanuorten vastauksia keskenään, puolueiden väliset erot ja yhtäläisyydet nousevat jälleen esiin. Valintojen ja päätöksenteon taustalla vaikuttavat periaatteet ja arvot, joiden mukaisesti puolueiden jäsenet toimivat. Neljässtoista esimerkinomaisessa väittämässä on nähtävissä hyvin paljon samankaltaisia ajatuksia, mutta muutamia kynnyskysymyksiäkin. Vastaukset havainnollistavat hyvin perustavanlaatuiset, aatteista kumpuavat erot ja puolestaan puolueiden välillä olevat yhtäläiset ajattelutavat.

Suurimmat erot puolueiden välillä ovat energia- ja ympäristöasioissa, turvallisuuspolitiikassa ja taloudellisissa kysymyksissä, joihin vaikuttavat puolueiden keskeiset erot arvoissa. Kokoomusnuoret lisäävät ydinvoimaa entisestään, eikä enemmistö olisi valmis lisäämään ympäristönsuojelua. Keskustanuoret näyttäytyvät kokoomusnuoria vihreämpinä, jolloin suurin osa vastustaa ydinvoimaa, ja puolestaan enemmistö lisää ympäristönsuojelua. Ympäristöarvojen painotuserot nousevat täten esille päätöksenteossa. Keskustanuoret vastustavat NATO:on liittymistä, kun taas kokoomusnuorten enemmistö haluaisi Suomen NATO:n jäseneksi. Turvallisuuspolitiikan osalta keskustanuoret ja kokoomusnuoret eroavat siis erittäin paljon toisistaan.

Taloudellisissa kysymyksissä erottavana tekijänä on näkemys valtion roolista. Keskustanuorten mielestä valtion tehtäviin kuuluu alueellisten erojen pienentäminen, kun taas kokoomusnuoret eivät koe sen olevan julkisen vallan tehtävä. Kokoomusnuorten enemmistön mielestä valtion ei pitäisi tukea vähävaraisia nykyistä enempää, mutta keskustanuorten enemmistön kanta on, että valtion pitäisi tukea heikompisaisia enemmän.

Talouteen liittyvät myös veroasiat, joissa järjestöjen vastaukset eroavat toisistaan. Ainoastaan kolmasosa keskustanuorista keventäisi verotusta enemmistön sitä vastustaessa, mutta kokoomusnuorten osalta kaikki olisivat valmiita veronkevennyksiin.

Tämän lisäksi, keskustanuoret ovat uudistusmielisempiä, kun on kyse samaa sukupuolta olevien oikeudesta avioitua. Avioliittolain muuttamista sukupuolineutraaliksi kannattaa keskustanuorten enemmistö. Kokoomusnuoret puolestaan eivät olisi vastaustensa perusteella muuttamaan avioliittolakia. Enemmistö kokoomusnuorista vastustaa lakimuutosta, mutta huomattavan suuri määrä on silti epävarma kannassaan.

Edellä mainittujen poikkeavien mielipiteiden ohella nuorisjärjestöillä on myös samansuuntaisia ajatuksia. Sekä keskusta- että kokoomusnuoret näkevät kuntauudistuksen tarpeellisena, mutta pieniä eroja on näkemyksissä kuntien sopivasta lukumäärästä. Kokoomusnuorten enemmistön mielestä kuntia on riittävästi, kun taas keskustanuorilla näkemykset vaihtelevat järjestön sisällä. Molemmat järjestöt ovat yksimielisiä siitä, että yrittäjyyttä pitäisi tukea entistä enemmän. Tämän lisäksi, jos kokoomus- ja keskustanuorten vastaajat voisivat päättää, pakollisesta ruotsin kielen opiskelusta kouluissa luovuttaisiin ja eläkkeelle siirtymisen ikärajaa nostettaisiin.

Kokoomus- ja keskustanuoria yhdistää myös myönteinen suhtautuminen Euroopan unioniin. Enemmistö kokee Euroopan unionin tuoneen ja edelleen tuovan Suomelle monia etuja ja mahdollisuuksia. Vain pieni osa kokoomusnuorten vastaajista suhtautuu unioniin kriittisesti tai kielteisesti. Järjestöjen vastaajat eivät kuitenkaan olisi valmiita antamaan rahallista tukea unionin jäsenmaille kriiseissä.

Periaatteellisella tasolla yrittäjyyden tukeminen, Euroopan unioniin suhtautuminen ja kuntauudistus ovat asioita, joista keskustanuorilla ja kokoomusnuorilla vallitsee yhteinen näkemys. Kysely kuitenkin jättää avoimeksi ne keinot, joilla poliittisella päätöksellä

teolla voitaisiin vaikuttaa. Yrittäjyyden tukemiseen molemmilla on yhtäläinen tavoite, mutta keinot tavoitteen saavuttamiseksi voivat olla erilaisia. Myös Suomen toiminta Euroopan unionissa voi olla puoluetaustasta riippuen hyvinkin vaihtelevaa. Lisäksi, keinot kuntauudistukseen voivat näyttäytyä täysin toisistaan poikkeavina, vaikka molempien järjestöjen vastaajat kokevat uudistuksen tarpeelliseksi. Toisaalta, myös keinot yhteisten tavoitteiden aikaansaamiseksi voivat olla samansuuntaisia. Tällöin alttius yhteistyöhön ja kompromisseihin juuri yhdistävissä tavoitteissa voivat olla suurempia.

6 Identiteetti

6.1 Keskustanuorten identiteetti

Kysyttäessä Keskustanuorten järjestön tarkoitusta, kyselyyn vastanneet toivat esille kaksi eri näkökulmaa. Keskustanuorten tarkoitus on yhtäältä kasvatuksellinen, joka pitää sisällään nuorten koulutuksen, oppimisen ja itsensä kehittämisen yhteiskunnallisissa asioissa. Kasvatuksellisin keinoin järjestö valmistaa nuoria päätöksentekoon antamalla valmiudet, tiedot ja taidot, joita poliitikot tarvitsevat. Toiseksi, järjestöllä on poliittinen tehtävä vaikuttaa sekä emopuolueen politiikkaan että yhteiskunnan kehitykseen.

”Keskustanuorten tarkoitus on kasvattaa aktiivisia nuoria, jotka ovat omaksuneet keskustalaiset arvot. Demokratian toteutumisen kannalta on tärkeää, että nuoret oppivat yhteiskunnallisista asioista enemmän, kuin koulun opetussuunnitelma tarjoaa. Poliittiset nuorisjärjestöt, keskustanuoret suurimpana, täyttää tuota aukkoa. Keskustanuoret on myös järjestö, joka tarjoaa yhteisöllisyyttä ja ystäviä sekä mielekästä tekemistä. Keskustanuorissa opitaan kantamaan vastuuta itsestä ja muista. Opitaan myös sosiaalisia taitoja, yhteistyö- ja ryhmätyötaitoja, joita suomalainen koulujärjestelmä ei tarpeeksi tue.” (Keskustanuori 3.)

”Tärkeää on kasvattaa nuoria aktiiviseen kansalaisuuteen sekä huolehtimaan niin itseltään kuin lähimmäisistäänkin. Keskustanuorten tehtävänä on tarjota yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanava sekä puitteet vastuun kantamiselle ja uuden oppimiselle, ihmisenä kasvamiselle yhteisön tukemana.” (Keskustanuori 7.)

Kasvatuksellisesta näkökulmasta keskustanuoret opettavat vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja sekä vaikuttamista arvojen mukaisella tavalla. Sosiaalisten suhteiden, yhteisöllisyyden ja ystävyyssuhteiden avulla nuorille opetetaan vaikuttamistaitoja ja verkostoitumista, jolloin nuoret saavat valmiudet toimia päätöksenteossa. Järjestö tukee nuoria kasvussa aktiiviseen kansalaisuuteen vahvistaen koulujen opetussuunnitelmien sisältöjä toiminnallaan. Keskustanuoret mahdollistaa yhteiskunnallisen vaikuttamisen ja osallistumisen tukien nuoria vastuun kantamisessa.

”Toinen tavoite Keskustan uudistaminen ja alkioalaisen aatteen vaaliminen ukkopuolueessa. Kun Keskustan linja on viipottanut liian oikealle tai vasemmalle, nuoret ovat pyrkineet korjaamaan kurssia. Puolueen omatunto, ”piikki lihassa”” (Keskustanuori 6.)

”Keskustanuorten tehtävä on rakentaa yhtenäistä ja yhteisöllistä yhteiskuntaa, jossa jokaisella ihmisellä on taustoistaan riippumatta mahdollisuus toimia, kouluttautua, tehdä töitä ja menestyä kykyjensä mukaan.” (Keskustanuori 7.)

Keskustanuorissa harjoitellaan vaikuttamista sekä oman puolueen sisällä, että yhteiskunnallisiin asioihin. Vastauksissa ilmeni, että keskustanuoret toimivat puolueen omatuntona, jolloin järjestö vaikuttaa korjaavalla ja uudistavalla tavalla puolueensa päätöksiin ja linjauksiin. Puolueensa kautta keskustanuoret pyrkivät lisäksi vaikuttamaan yhteiskunnan kehitykseen ja poliittisiin päätöksiin arvojensa mukaisesti. Keskustanuorten identiteetin selvittämiseksi on syytä syventyä siihen, miten he näkevät oman puolueensa, itsensä järjestön sisällä ja keskustanuoret suhteessa kokoomusnuoriin. Kyselylomakkeiden vastaukset olen jaotellut kolmeen luokkaan, jotka kuvaavat suhtautumista edustamaansa ryhmään ja itseensä. Ensimmäinen luokka on yhteiskunnallinen vaikuttavuus, toinen ihmiset järjestön jäsenenä, ja kolmas on maanläheisyys ja mielikuvat.

”Keskustanuoret ovat Keskustan nuorisopoliitikkoja, joiden tehtävänä on ajaa sivistyksen, tasa-arvon ja kannustaa nuoria opiskeluun ja työelämään. Keskustanuoret ovat suomen suurin poliittinen nuorisjärjestö, jonka jäsenistöä on Utsjoelta Hankoon. Keskustapuolue on suomen suurin puolue ja kannatusta se kerää varsinkin peruskunnissa, joissa palveluoiden ja työpaikkojen pysyminen halutaan turvata ja kuntaa halutaan kehittää.” (Keskustanuori 2.)

”Keskustanuorten aktiivit ovat omassa elämässään usein sovinnaisia ja uskovat perinteisiin vaikuttamiskeinoihin (vaalit, mielipidekirjoittelu).[...]Keskustanuorilla on paljon koulutusta ja järjestö kannustaa muodostamaan omia mielipiteitä.” (Keskustanuori 6.)

”Keskusta on maanläheinen ja maltillinen puolue, jonka toimijoita yhdistää humanistinen ihmiskäsitys ja halu kehittää koko maata. Keskustalaiset ovat yleensä politiikassaan melko realistisia ja hakevat yhteistä ratkaisua eri intressien välillä. Keskustanuoret ovat ukkopuoluetta edistyksellisempiä ja ideologisempia niin politiikassaan kuin toimintatavoissaan. Yhteinen maailmankuva ja ihmiskäsitys kuitenkin sitovat myös puolueen nuorisjärjestöä puolueeseen, vaikka lyhyen aikavälin poliittiset tavoitteet välillä eroavatkin toisistaan.” (Keskustanuori 7.)

Keskustanuorten yhteiskunnallinen vaikuttavuus pitää sisällään keskustan arvojen mukaisesti ihmiskäsityksen ja ajattelun alueellisuudesta. Koko maan asuttuna pitäminen, ja työpaikkojen sekä koulutuksen edellytysten luominen pienempiinkin kuntiin on heille tärkeää. Keskustanuorten vaikuttaminen tapahtuu heidän mielestään maltillisesti ja so-

vinnollisesti perinteisten vaikuttamiskeinojen kautta. Vastauksissaan keskustanuoret nostavat esille yhteiskunnan kehittämisen realistisesti mutta edistyksellisesti. Yhteiskunnan kehittämisessä painottuu voimakkaasti maakuntien ja aluepolitiikan tukeminen ja koko maan kehittäminen tasapuolisesti.

”Minä rakastan Keskustaa. Se tarkoittaa, että rakastan niitä ihmisiä, jotka puolueessa toimivat. Keskusta jos mikä on kansanliike, se ei ole suurten johtajien tai sankarien liike.” (Keskustanuori 3.)

”Keskustaan ja Keskustanuoriin kuuluminen on jollain tavalla kun kuuluisi isoon "perheeseen". Sen lisäksi että on ihan oikeasti päässyt vaikuttamaan asioihin (esimerkiksi jonkun läpimenneen puoluekokousaloitteen kautta) on saanut hirveästi kokemuksia ja näkemyksiä työskentelyssä erilaisten ja eritaustaisten ihmisten kanssa. Keskustasta on löytynyt myös elinikäisiä ystäviä. Joskus näkemyseroja on politiikan sisällä, jopa hyvinkin suuria, mutta siitä huolimatta jokainen arvostaa toista ja asioita saadaan vietyä yhdessä eteenpäin.” (Keskustanuori 1.)

”Keskustanuoret ovat ihmisinä pääosin "maailmantuskaa" potevia kilttejä nuoria miehiä ja naisia. [...] Nuoret keskustalaiset ovat usein itseironisia ja tekevät vähän pilaa "kepu-laisuudestaan"[...] Heidän juurensa on usein maalta ja/tai maataloudesta, mutta asuvat itse kaupungeissa.” (Keskustanuori 6.)

Nuoria keskustalaisia sitoo yhteen vahva yhteenkuuluvaisuuden ja yhteisöllisyyden tunne. Erilaiset ihmiset, ja erilaiset mielipiteet kuuluvat asiaan, ja niitä arvostetaan. Uusien kokemusten ja vaikuttamisen lisäksi keskustanuoret saavat ystäviä muista jäsenistään ja suhtautuvat puolueensa jäsenyyteen myös humoristisella tavalla. Keskustanuoria yhdistävät myös maaseudun juuret tavalla tai toisella. Osa on ehkä muuttanut maalta kaupunkiin opintojen tai työskentelyn perässä. Kaikki keskustanuoret eivät välttämättä ole maatalousvaltaiselta alueelta tai maanviljelijäperheestä, mutta talonpoikaisuudet voivat aatteen kautta olla vahvasti läsnä henkisesti tasolla maaseudun tukemisessa.

”Keskusta on tavallisten ihmisten puolue, jossa eri sosioekonomisista taustoista olevat ihmiset tekevät yhdessä töitä paremman Suomen eteen.” (Keskustanuori 3.)

”Jalat maassa asenne. Vahvan kansan kasvattaja. Maalaisjärkistä politiikkaa. Tasa-arvoinen. Yhdenvertainen. Yhteisöllinen. Ekologinen. Sivistävä. Edistävä.” (Keskustanuori 4.)

”Maanläheinen, juuria ja kotikontuja arvostava puolue. Konservatiivinen jäsenistö, joka kuitenkin kokee ihmisen ja ihmisen valinnat tärkeimmiksi arvoiksi (eli myös liberaali).” (Keskustanuori 5.)

”[...] Keskustasta tekee omaleimaisen se, että puolueen aate on omintakeinen: Santeri Alkio ja suomalaisuusliike. Keskustan historiallinen ongelma on sen aatteen ja arvojen tietty epäselvyys. ”Alkiolaisuus” voidaan ymmärtää niin monella tavalla. Toisille se on maaseutukonservatismia, toisille vasemmalle kallistuvaa liberalismia, joillekin porvarillisuutta. Keskustassa on 50/50 arvoliberaliaaleja ja arvokonservatiiveja. Kuitenkin suuri enemmistö keskustalaisia on edistyksellisiä siinä mielessä, että haluaa muuttaa vallitsevaa yhteiskuntaa. Keskustasta syystä joskus sanotaan, että se on enemmän ”uskonto” tai vakaumus kuin selkeä poliittinen kanta. Keskustanuoret on Suomen suurin ja perinteikkään poliittinen nuorisjärjestö. Keskustanuoret on ainoa pol.nuorisjärjestö, jolla on toimintaa koko maassa ja myös pienemmillä paikkakunnilla. Perinteiden ja suuruuden kääntöpuoli on jäykkyys ja osin ongelma vastata nykyhetken polttavimpiin haasteisiin.” (Keskustanuori 6.)

Maanläheisyys, maaseutumaisuus, tavallisuus ja maalaisjärki esiintyvät jollain tavalla lähes jokaisen keskustanuoren vastauksissa. Juuret ja perinteet ovat keskustanuorille tärkeitä ja alkiolainen aate yhdistää heitä. Puolueeseen kuuluu monenlaisia ihmisiä eri puolilta Suomea, jotka ovat joko liberaalimpia tai konservatiivisempia kuin toiset, ja edellä mainitut suuntaukset voivat toisaalta myös yhdistyä yhdessä ihmisessä riippuen asiasta. Erilaisten oikeisto- ja vasemmistosuuntausten ja aatteiden erilaisiin tulkintoihin liittyvä problematiikka hyväksytään keskustanuorten sisällä. Keskusta nähdään eräänlaisena vakaumuksena, jossa yhdistäviä tekijöitä, kuten esimerkiksi koko Suomen kehittämistä halutaan korostaa, ja yhteenkuuluvaisuutta vahvistaa.

Vastauksissaan keskustanuoret kuvailevat sekä kokoomusta puolueena ja järjestönä, että tuntemiaan kokoomuslaisia henkilöinä. Vastaukset perusteluineen nostavat esiin lukuisia erityisominaisuuksia ja aatteisiin liittyviä piirteitä, joiden kautta keskustanuoret määrittelevät toisen. Toisen määrittelyn seurauksena voi siis saada selville, keitä me emme ole. Vastauksista käy ilmi, että kokoomus ja kokoomusnuoret mielletään jollain tapaa yrittäjämäiseksi järjestöksi, jossa varakkaat tai niin sanottu parempi väestö keskustanuorten mielestä vaikuttaa. Samalla vastaajat pohtivat kokoomuslaisten kantavaa aatetta ja yhteiskunnallista vaikuttamista. Osa vastanneista myöntää, ettei tunne järjestöä, mutta perustaa mielipiteensä kokoomuksessa toimivien henkilöiden kautta.

”Kokoomus on rikkaiden puolue, joka haluaa vain ajaa yksityisomistukseen kaiken mahdollisen. Yrittäjäisyys on kokoomuksen vahva tausta ja palvelut tulisi näin ollen tuottaa yrityksillä, joiden omistajina kokoomuslaiset ovat.” (Keskustanuori 2.)

”Kokoomuslaisille on tärkeää olla hieman parempi kuin muut, jotenkin muiden yläpuolella. Arvostan kokoomuslaisten kunnianhimoa, yritteliäisyyttä ja työteliäisyyttä. En kui-

tenkaan haluaisi itse toimia aktiivisesti puolueessa, jossa eräs yhdistävä tekijä on tietynlainen ylimielisyys. Vaikka arvostan sitä, että ihminen ottaa vastuuta omasta elämästään, vielä enemmän arvostan lähimmäisenrakkautta, sitä, että otetaan vastuuta myös niiden elämästä, jotka ovat heikompia. Tuota jälkimmäistä kokoomuslaisuus ei ole. Se on vahvojen yksilöiden puolue enemmän kuin yhteisö, ja tämä koskee myös kokoomusnuoria.” (Keskustanuori 3.)

”Rahanhimo. Materialismi. Sivistys. Egoismi. Individualismi. Porvarismi. Elitismi.” (Keskustanuori 4.)

”Raharikkaiden ja suurtalallisten puolue. Nuorten parissa menestyjien vetonaula, haluaa ylläpitää kaunista kuorta. Isänmaallinen.” (Keskustanuori 5.)

Keskustanuorten mielestä kokoomuksen kantavina voimina ovat yksilöllisyys, yrittäjäjys ja raha, joihin he liittyvät myös elitismien ja ylimielisyyden. Kokoomus ja kokoomusnuoret näyttäytyvät keskustanuorille ylimielisten ja varakkaiden yksilöiden puolueena. Juuri ylimielisyys ja raha aiheuttavat keskustanuorissa vahvan torjunnan kokoomukselle, mutta yksilöiden vastuu omasta elämästä, työnteko, yritteliäisyys ja kunnianhimo saavat arvostusta.

”Järjestökenttä kokoomusnuorilla on hyvin pieni ja toimintaa ei ole juuri lainkaan. Ainoastaan vaalien alla kokoomusnuoria näkyy ehdokkaina yms. mutta mainontaan he ovat saaneetkin kokoomukselta suuret varat.” (Keskustanuori 2.)

”Kokoomus on järjestöllisesti kuin yritys: jäsenet ovat osakkeenomistajia, jotka valitsevat "toimivan johdon", joka käyttää absoluuttista valtaa yhtiö/puoluekokousten välillä. Kokoomuksen "järjestötyö" on edelleen hyvin vähäistä. Paikalliset toimijat ovat hyvin itsenäisiä ja puolue on pitkälti vaalipuolue ja vaaliorganisaatio. KNL on perinteikäs poliittinen nuorisjärjestö, jolla on Keskustanuorten tavoin vanhoja perinteitä ja vakiintunut toiminta. KNL:ssä on, toisin kuin meillä, hyvin vakiintuneet konservatiivi- ("fasisti") ja liberaali ("komukka") blokit. Blokkien välinen valtataistelu on legendaarista ja lähes kanonisoitu. Tosin nyt näyttää, että konservatiivit ovat saaneet lopullinen voiton ja KNL on täysin Kokoomuksen laitaoikeiston käsissä. Joskus tuntuu, ettei kokoomusnuorissa kannusteta kriittiseen keskusteluun ja omaan ajatteluun. Rydman on "suuri johtaja", jonka ajatuksia on seurattava tai lennät ulos...” (Keskustanuori 6.)

Keskustanuoret näkevät kokoomuksen vaaliorganisaationa, jonka järjestötyö on suppeaa. Tämän näkemyksen mukaisesti kokoomusnuorilla on käytettävissä puolueelta saatuja varoja vaalitoimintaan ja -mainontaan. Kokoomusnuoret ovat puoluettaan edistyksellisempiä järjestötyössään vastaajien mielestä, mutta sitä leimaavat kahden blokin välinen valtataistelu, jossa oikeistosiipi pitää valtaa rajoittaen keskustelua. Kokoomus nähdään osakeyhtiömäisenä järjestönä, jossa toimiva johto tekee operatiiviset päätökset puoluekokousten välillä.

”Heidän toimintavoistaan en hirveästi tiedä, tunnen muutamia Kokoomusnuoria ja tunteukseni puolueesta siis henkilöityy aika paljon heihin. Koen Kokoomuksen vähän kylmänä ja kovana puolueena, jossa jokaista yksilöä ei arvosteta samalla tavalla kuin esimerkiksi Keskustassa. Tukea erilaisille avauksille saattaa olla vaikeampi löytää. Kokoomuksessa on silti paljon hyviä poliitikkoja, ja he ovat säilyneet ihmisten silmissä aika ”puhtaina”.” (Keskustanuori 1.)

”Kokoomuksen aate ja linja ovat periaatteessa hyvin selkeitä: vapaa markkinatalous ja individualismi. Katainen, Risikko ja muut pehmoporvarit ovat vähän hämmentäneet kuvaa, mutta pohjimmiltaan sellainen Kokoomus on. Minusta Kokoomus on konservatiivipuolue, jopa ”taantumuksellinen”: ajaa nykyisten rakenteiden säilyttämistä ja perinteitä. Tämä on kova ydin Stubbin ja muutaman muun trendioikkuilijan takana.” (Keskustanuori 6.)

”Kokoomus on perinteinen omistajaluokan puolue, joka ajaa oikeistolaisista politiikkaa ja markkinaliberalismia. Kokoomus on kuitenkin onnistunut kehittämään mielikuvaansa ja laajentamaan kannattajajoukkoaan myös ”tavallisten palkansaajien” ja pienyrityksien keskuuteen. Ihmiset, jotka haluavat kuulua ”parempaan porukkaan” ja oman palansa menestyksestä usein äänestävät kokoomusta. Keskeistä on yksilön vapaus ja vastuu omasta toiminnasta. Keskeisimpänä erona keskustaan on halu keskittää omistajuutta, yhteiskuntarakenteita ja valtaa, kun Keskusta haluaa ennemminkin rakentaa yhteiskuntaa hajautetun omistajuuden ja lähidemokratian varaan. Kokoomusnuoret ovat vielä huomattavasti enemmän oikealla, eli radikaalimpia ajattelussaan kuin Kokoomus puolueena. Leimallista Kokoomusnuorille on myös vahvojen konservatismiin nousu ja ajattelu ”me ollaan parempia kuin muut”.” (Keskustanuori 7.)

”Kokoomusnuoret on poliittisten broilereiden kasvattamo, joka on emopuolueettaan selkeästi enemmän oikealla poliittisella kentällä.” (Keskustanuori 4.)

Yksi vastaajista myöntää, ettei tunne kokoomuksen toimintaa kovin hyvin, mutta muodostaa näkemyksensä puolueesta kokoomuslaisten henkilöiden pohjalta. Todennäköisesti suurimmalla osalla, tai lähes kaikilla vastaajista tilanne on sama, jolloin näkökulma perustuu omiin kokemuksiin ja mielikuviin. Kokoomus on keskustanuorten mielestä vapaata markkinataloutta ja yksilöiden vapautta ja vastuuta korostava konservatiivinen, taantumuksellinen, kylmä ja kova oikeistolainen puolue. Kokoomusnuoret puolestaan ovat emopuolueettaan huomattavasti vielä oikeistolaisempia. Kokoomuslaiset ihmiset puolestaan näyttäytyvät sekä hyvinä poliitikkoina, että menestyjinä ja parempina ihmisinä kuin muut. Yksi vastaaja epäilee, saavatko ihmiset kokoomuksessa tukea ja arvostusta ajamilleen asioille yhtä paljon kuin keskustassa. Kokoomuksen luomat mielikuvat ovat onnistuneita, mikä näkyy laajana kannatuspohjana myös keskiluokassa. Suurin ero kokoomuksen ja keskustan politiikan välillä näyttäisi olevan palveluiden järjestämisessä ja päätöksenteossa. Kokoomus ajaa keskustanuorten mielestä niiden keskittämistä, kun taas keskusta kannattaa niiden hajauttamista.

Kyselyssä keskustanuoria pyydettiin kertomaan, miksi keskusta on parempi kuin kokoomus. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, missä määrin toiset eroavat meistä, ja samalla syventää nuorten oman itsensä ja puolueensa määrittelyä. Perustavanlaatuisia eroja löytyy niin järjestötoiminnan kuin politiikan sisältöjen osalta. Toisten määrittelyyn avulla voidaan määritellä myös meidät. Tällöin, vastaaja peilaa ja vertailee samalla itseään suhteessa toiseen.

”Kokoomus ajaa vain rikkaiden asioita” (Keskustanuori 1.)

”Aatteessa parempaa on ihmisyyys ja antimaterialismi, sosiaalinen oikeudenmukaisuus sekä alueellisuus; henkisesti Keskusta on demokraattisempi ja hausempi. Kokoomuksessa on paljon tärkeilyä ja elitismia ja se on erittäin johtajavaltainen. Kokoomus ei välitä Tampereen pohjoispuolisesta Suomesta” (Keskustanuori 5.)

Edelleen, kokoomus näyttäytyy rikkaiden ja eliitin puolestapuhujana keskustanuorille, kun taas keskusta ihmisyyden ja aluepolitiikan puolueena. Kokoomuksen ajatellaan hoitavan Etelä-Suomen asioita, kun taas keskusta huolehtii koko maan kehittämisestä. Edellä mainitut mielikuvat ja kokemukset toistuvat keskustanuorten vastauksissa usein, jolloin asenteet ja mielipiteet ovat suhteellisen voimakkaita kokoomuksesta, sen jäsenistä ja kokoomusnuorista. Keskustanuoret maalailevat vihollisen kuvaa kokoomuksesta aluepolitiikan ja järjestön johtamisen kautta. Vallan ja päätöksenteon keskittäminen nähdään siis vihollisen ominaisuutena.

”Keskusta haluaa rakentaa Suomea, jossa kannetaan vastuuta itsestä ja muista. Keskustan tahto on, että ihmiselle tarjotaan yhtä hyvät mahdollisuudet tehdä valintoja ja rakentaa elämäänsä riippumatta siitä, mihin päin Suomea hän sattuu syntymään. Keskusta haluaa myös, että suomalaiset saavat syödä Suomessa tuotettua ruokaa. Keskusta on kansanliike, jonka jokainen jäsen saa olla mukana päättämässä, ketkä puoluetta johtavat ja millaista sen politiikka on. Tämä tulee upealla tavalla esille esimerkiksi puoluekokouksissa, joissa puoluejohto saa olla nöyränä odottaen jäsenten hyväksyntää tai tuomiota. Varmaankin selvää, että kun mainitsen tässä nämä asiat, tarkoitan samalla että nämä puuttuvat Kokoomukselta.” (Keskustanuori 2.)

”Ei pöyhkeile, ei ole ylimielinen. Haluaa, että koko Suomessa voi asua ja yrittää. Ymmärtää kuntalaisten itsehallinnon päälle.” (Keskustanuori 4.)

Järjestölliset erot ovat keskustanuorten mielestä suuria kokoomuksella ja keskustalla. Keskustassa valta on vastaajien mielestä puoluekokouksen osallistujilla ja ruohonjuuritason toimijoilla, kun taas kokoomus on johtajavetoinen, jolloin valtaa käytetään ylhääl-

tä alaspäin, siis puoluejohdosta jäsenille. Keskustanuorten negatiivinen suhtautuminen kokoomukseen järjestönä koskeekin puolueorganisaatiota. Puolue nähdään järjestöllisesti epätasa-arvoisena ja suppeana vaaliorganisaationa.

”Keskustanuoret on suomen suurin poliittinen nuorisjärjestö, jonka jäsenistö on sitoutunut ja aktiivista. Kokoomusnuoret ovat hyvin pieni järjestö, jonka jäsenistö ei ole aktiivista, muutakuin vaalien alla.” (Keskustanuori 2.)

”Kokoomusnuorten toiminta keskittyy Etelä-Suomeen, kun kenuissa toiminnan suurin volyyymi on ns. Väli-Suomessa (Pohjanmaat, Keski-Suomi, Savot, Karjalat). KNL:n toiminta on vaalikeskeistä ja rahaa kohdennetaan isoihin mediakampanjoihin. Keskustanuorissa on enemmän koulutustoimintaa ja "sivistystyötä", joka vain välillisesti vaikuttaa vaaleihin. Kokoomusnuorissa henkinen ilmapiiri on hieman elitistinen ja macho; Keskustanuorissa taas kotikutoisempi, ehkä vähän junttikin :) Kokoomusnuorissa tuntuu olevan vain yksi linja, jota kaikkien on noudatettava. Keskustanuorissa toimijoita ja mielipiteitä on laidasta laitaan...” (Keskustanuori 6.)

”Muistaakseni Kokoomusnuoret joskus ilmoitti olevansa ennen kaikkea vaaliorganisaatio. Keskustanuoret järjestävät varsinkin piiritasolla paljon myös epäpoliittista toimintaa, jonka tarkoitus on muualla kuin vaaleissa menestymisessä.” (Keskustanuori 3.)

”Kokoomusnuorissa on vallalla vahva kilpailukulttuuri, eikä toisinajattelijoita juurikaan joukossa suvaita. On tärkeää olla menestyvä ja johdon kanssa samaa mieltä. Kokoomusnuoret myös panostavat vaaleissa tukensa muutamille "kärkiehdokkaille" muiden nuorten jäädessä tuen ulkopuolelle. Keskustanuorissa sen sijaan porukkaa on laidasta laitaan. Katto on korkealla ja seinät leveällä, joten mukaan mahtuu monenlaista tyyppiä ja ajattelumaailmaa. Toisinaan järjestön sisällä käydään tiukkaakin depattia joistakin asioista, jotka jakavat jäsenistöä (esim. tasa-arvoinen avioliittolaki), mutta erilaiset mielipiteet mahtuvat mukaan porukkaan. Vaaleissa Keskustanuoret tukevat järjestönä tasapuolisesti kaikkia nuoria ehdokkaita, eikä ketään ennakolta valkata "kärkiehdokkaaksi" tai "täytehdokkaaksi". Sanoisin, että keskustanuorissa porukka on moninaisempaa, moniäänisempää ja tasa-arvoisempaa kuin kokoomusnuorissa, joissa kilpailun voittajat pärjäävät ja paistattelevat parrasvaloissa muiden siirtyessä huutosakkiin.” (Keskustanuori 7.)

Kokoomuksen toiminta keskittyy siis vaaleihin, ja sen jäsenistö toimii aktiivisesti vain vaalien alla, mikä poikkeaa keskustanuorten kokemuksen mukaan keskustan laajasta, sitoutuneesta ja muulloinkin aktiivisesta jäsenistöstä. Tästä johtuen keskusta ja keskustanuoret järjestävät enemmän koulutusta ja toimintaa jäsenilleen kuin kokoomus. Kokoomus saa keskustanuorilta kritiikkiä myös johtamisesta, koska puolueessa valta on annettu vain muutamille auktoriteeteille. Seurauksena keskustanuorten mielestä on, että kokoomuksesta puuttuu toisten suvaitsevaisuus ja erilaisten mielipiteiden salliminen. Tällaisilla näkemyksillä keskustanuoret pyrkivät heikentämään kokoomuksen inhimillisiä piirteitä, jotta kuva vihollisesta näyttäisi suvaitsemattomalta ja epätasa-arvoiselta saaden lähes diktatuurimaisia piirteitä keskusjohtoisen politiikan kautta.

6.2 Kokoomusnuorten identiteetti

Kokoomusnuoret näkevät järjestönsä merkittävänä poliittisena toimijana suhteessa omaan puolueeseen ja yhteiskuntaan. Itse asiassa kokoomusnuoret yhtä vastaajaa lukuun ottamatta painottavat yhteiskunnallista ja poliittista vaikuttamista kokoomuksen aatteiden mukaisesti. Vastaajat huomioivat kuitenkin myös järjestön kasvatuksellisen ja sosiaalisen roolin jäsenilleen. Kokoomusnuorten mielipiteet oman järjestönsä tarkoituksesta olen luokitellut kahteen ryhmään, jotka jakautuvat edellä mainittujen tehtävien mukaisesti poliittisten ja järjestöllisten tehtävien mukaan.

”Kokoomusnuoret ovat kokoomuksen räväkkä siipi, joka uskaltaa sanoa asioita, joita emopuolue ei pysty ääneen toteamaan.” (Kokoomusnuori 1.)

”Toimia puolueen omantunnon äänenä, muistuttaa kokoomuslaisista arvoista. Aktiivinen yhteiskunnallinen keskustelija, joka tuo oikeistolaisia linjoja aidoksi vaihtoehdoksi.” (Kokoomusnuori 2.)

”Toimia Kokoomuksen aatteellisena ja moraalisenä selkärankana. Unilukkarina, joka ei luovu periaatteistaan, vaan muistuttaa ukkopuoluettaan aatteellisesta arvopohjastaan. Pyrkii estämään Kokoomuksen valumisen yleisvasemmistolaiseksi, hallituspolitiikkaa ja pääministerin toimia ylistäväksi hymistelyporukaksi, jossa kaikki vain "tsemppaavat" toisiaan, mutta eivät ole mistään eri mieltä.” (Kokoomusnuori 3.)

”Olla organisaatio, joka vaikuttaa yhteiskunnan demokraattisesti toimivien päättävien elinten toimintaan omien arvojensa pohjalta. Kokoomusnuorten tarkoitus on osallistua julkiseen keskusteluun ja olla näkyvä sekä noteerattu organisaatio. Kokoomusnuorten tarkoitus on valvoa yksilönvapauden, yrittäjyyden, isänmaallisuuden ja tasa-arvon toteutumista Suomessa.” (Kokoomusnuori 5.)

Kokoomusnuoret pitävät itseään emopuoluettaan rohkeampana ja oikeistolaisempana, ja nuorisojärjestöllä on heidän mielestään eräänlainen aatteellinen valvontatehtävä. Tähän tehtävään kuuluu puolueen pitäminen oikeistolaisella linjalla muistuttaen kokoomusta arvoistaan ja aatteistaan. Kokoomusnuoret näkevät oman järjestönsä ensisijaiseksi tehtäväksi poliittisen toiminnan ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen, vähättelemättä kuitenkaan muita järjestön tehtäviä. Kokoomusnuorten tehtäviin kuuluu lisäksi yhteiskunnalliseen toimintaan vaikuttaminen ja osallistuminen näkyvästi julkiseen keskusteluun.

”Toisaalta KNL sekundäärisesti on nuorisotyötä tekevä harrastejärjestö.” (Kokoomusnuori 5.)

”Kokoomusnuoret on ensinnäkin koulutusorganisaatio, joka kehittää yksilöitä eteenpäin valitsemillaan poluilla. Toiseksi Kokoomusnuoret ovat poliittinen toimija, kuten slogan sanoo, Suomen vaikutusvaltaisin poliittinen nuorisjärjestö - vaikutusvalta näkyi viimeksi hyvin esimerkiksi yhteisöveropäätöksen erinomaisessa lobbaamisessa. Kolmanneksi olemme tietenkin hauskanpito / vapaa-ajan -järjestö.” (Kokoomusnuori 4.)

Poliittisen tehtävän lisäksi kokoomusnuoret tukevat nuoria kasvussa, oppimisessa sekä sosiaalisessa kanssakäymisessä. Kokoomusnuoret tarjoavat harraste- ja vapaa-ajan toimintaa sekä tekevät nuorisotyötä. Aatteidensa mukaisesti kokoomusnuoret antavat yksilöille mahdollisuuksia vaikuttaa ja kehittyä päätöksentekijöinä. Pyydettyä vastaajia kuvailemaan kokoomusnuoria, nousi oikeistolaisen vaihtoehdon tarjoaminen vähemmän oikeistolaisen emopuolueensa rinnalle selkeästi tärkeimmäksi asiaksi.

”Oikeistolainen puolue, joka ajaa markkinasuuntautuneisuutta, vapautta, isänmaallisuutta ja sivistystä. On yrittäjien puolella. Lähtökohtana se, että jokaisella on mahdollisuus ja velvollisuus vastata ensisijaisesti omasta elämästään.” (Kokoomusnuori 1.)

”Yrittäjä- ja eurooppamyönteisiä, monitahoisia itsenäisiä ajattelijoita jotka arvostavat työntekoa.” (Kokoomusnuori 2.)

”Kokoomus on ylemmän keskiluokan, korkea tuloisten palkansaajien, sekä yrittäjien puolue. Puolueen linja on hyvin maltillinen tällähetkellä pielessä. Porvarillinen ote, jollainen oli viimeksi Niinistön pj-kaudella, puuttuu. Kokoomusnuoret ovat raikas vaihtoehto ja aina avoin poliittinen voima, joka on halunnut tarttua nykyisen sosialidemokraattisen yhteiskuntamallin paradigmaan sekä kyseenalaistaa sen.” (Kokoomusnuori 5.)

”Asiaa on vaikea hahmottaa ilman puolueen historiantuntemusta[...] Kokoomuksen Nuorten Liiton poliittinen linja edustaa sitä aatteellista, oikeistolaista jatkumoa, joka kadotettiin 1960-luvulla, mutta uudistuneena. Joku sanoisi, että KNL edustaa Kokoomuksen historiallista oikeistosiipeä. Kun muissa länsimaissa 1980-luvulla konservatiivit pääsivät ylös ideologisesta identiteettikriisistään ja kokivat renessanssin "uusioikeistolaisuuden" kautta, niin tätä ei koskaan tapahtunut Suomen Kokoomuksessa. [...] Sen sijaan KNL edustaa Kokoomuksen yleisoikeistolaista selkärankaa, joka kantaa mukanaan sekä vanhaa Kokoomuksen oikeistoperintöä että länsimaisia yleiskonservatiivisia/uusioikeistolaisia periaatteita. Se on yhtäaikaan sekä uudistava että perinteitä kunnioittava poliittinen voima, jolla on intellektuelli aatteellinen pohja toisin kuin suuntansa kadottaneella ukkopuolueella.” (Kokoomusnuori 3.)

Kokoomuksen linja on nykyään liian maltillinen ja vasemmistosuuntautunut kokoomusnuorten näkökulmasta. Puolueessa käydään heidän mielestään sisäistä kamppailua vasemmiston ja oikeiston välillä. Kokoomusnuoret kuvaavat puoluettaan Eurooppa-, ja yrittäjämönteisiksi, isänmaalliseksi sekä yksilön oikeuksia tukevaksi ja uudistavaksi, joka samalla kunnioittaa historiaa ja perinteitään. Kokoomus koostuu heidän mielestään

jäsenistä, jotka edustavat ylempää keskiluokkaa ja suurituloisia palkansaajia.

Identiteettipolitiikan mukaisesti muiden määrittelyllä on mahdollista myös määritellä itsensä ja se, keitä me emme ole. Vastauksissa ilmenee kolmenlaista suhtautumista keskustaan ja keskustanuoriin. Yhtäältä keskustanuooria pidetään linjattomina, ja puoluetta jakaantuneena oikeisto- ja vasemmistosiipeen. Toisaalta keskustanuoret näyttäytyvät kokoomusnuorille jokseenkin tuntemattomina ja näkymättöminä. Kolmanneksi, kokoomusnuoret antavat kiitosta keskustan uudesta puheenjohtajasta ja arvoista, jotka ovat lähellä myös kokoomusta.

”Minulle ei oikeastaan ole muodostunut mitään kuvaa Keskustanuorista. Keskustasta pidän puolueena, ja olisinkin Keskustan jäsen, jos en olisi Kokoomuksen jäsen - tosin de facto tuskin liittyisin Keskustaan.” (Kokoomusnuori 4.)

”[...] Sen sijaan Keskustanuoret on aivan pihalla. Heitä ei juuri Vihreistä nuorista erota ja poliittinen suunta täysin hukassa, kuten puolueellakin Kiviniemen ja Jääteenmäen aikoihin, jolloin se leikki urbaania liberaalipuoluetta. Keskustanuorten suurin saavutus Helsingissä taisi olla se, että he saivat somalin piirihallitukseensa. Sipsejäkin he ovat olleet kieltämässä ja limuautomaatteja. Tämä kertoo aika paljon keskustanuorten kompetenssista ja epätoivoisesta hipsterileikkimisestä. Toiselta puolelta sukuani olen maalaisliittolaiskeskustalainen, joten arvostan sen aatteellista perintöä ja porvarillista linjaa. Sillä on myös tervettä EU-kritiikkiä niin kauan kuin se ei perustu johonkin karjalais-väyrysläisiin YYA-Suomi suomettumisargumentteihin. Maakunnissa Kokoomuksen ja Keskustan väki tekevät yhteistyötä ja ainakin Länsi-Suomessa he ovat keskeinen vastapooli RKP:n dominoimilla ruotsinkielisillä paikkakunnilla. Tällä tasolla arvomaailma on varsin samanlainen. Eri asia on sitten se, että joskus keskusta ei uskalla näyttää porvarillisuuttaan ja yrittää esittää olevansa vain keskustalainen tai peräti keskustavasemmistolainen.” (Kokoomusnuori 3.)

Kokoomusnuoret pitävät keskustanuooria melko tuntemattomina. Mielikuvat keskustanuorista ja keskustasta ovat hyvin erilaisia. Keskustanuorten poliittinen linja on epäselvä, ja keskustanuoret keskittyvät toisarvoisiin asioihin politiikassaan. Keskusta puolestaan nähdään hyvänä yhteistyökumppanina ja mielikuvat puolueesta ja keskustan aatteista ovat hyviä. Paikallistasolla keskustan ja kokoomuksen yhteistyö ja arvomaailmat kohtaavat, mutta keskustalta toivottaisiin uskallusta olla porvarillisempi sen sijaan, että se asemoisi itsensä keskustalaiseksi tai jopa keskustavasemmistolaiseksi.

”Tarkkaa sijaintia oikeisto-vasemmisto -akselilla vaikea määrittää, sillä linjaukset hyvin erityyppisiä.” (Kokoomusnuori 1.)

”Melko oikeistolainen puolue, joka paikoitellen talousasioissa samaa mieltä kokoomuksen kanssa. Korostaa paljon ympäristöasioita.” (Kokoomusnuori 1.)

”Toisaalta puoluetta leimaa vahvasti toisaalta äärivanhoillinen siipi ja toisaalta punamultasiipi, jotka ovat kokoomuslaisesta näkökulmasta epätoivottavia piirteitä. Keskustanuoret ovat kauhean vähän esillä missään julkisuudessa, vaikeata muodostaa kuvaa heistä.” (Kokoomusnuori 5.)

Keskustan sijoittuminen poliittisella kartalla on hämärä kokoomusnuorille. Toisaalta puoluetta pidetään ympäristöasioita ajavana oikeistolaisena puolueena, jonka kanssa yhteistyö on toivottavaa ja toimivaa. Toisaalta keskustan poliittiset linjaukset tekevät määrittelyn poliittisella kartalla epäselväksi. Keskusta nähdäänkin olevan erilaisiin siipiin jakautunut puolue, johon kuuluvat oikeistolaisen siiven lisäksi vanhoillinen ja punamultasiipi, mikä nähdään epäsuotuisana asiana kokoomuksen kannalta.

”Maanläheisiä, lapsi- ja perheystävällisiä. Eivät ota juurikaan kantaa mukavuusalueen ulkopuolisiin aiheisiin, melko maltillisia.” (Kokoomusnuori 2.)

”Keskusta on Juha Sipilän kanssa onnistunut nostamaan rooliaan yrittäjämönteisenä liikkeenä.” (Kokoomusnuori 5.)

”Nyky-Keskusta Sipilän johdolla vaikuttaa hyvältä. Sipilässä on monia perinteisen kokoomuslaisen piirteitä. Ajattelee talonpoikaisjärjellä, on uskaltanut yrittää ja menestyä sekä pitää kiinni perinteisistä arvoista. Jos kaikki keskustalaiset olisivat Sipilän kaltaisia, voisi sitä Keskustaankin liittyä.” (Kokoomusnuori 3.)

Keskustanuoret ja keskusta ovat kokoomusnuorten mielestä maltillisia, yrittäjämönteisiä, maanläheisiä ja ajavat lasten ja perheiden asioita politiikassa. Maltillisuus voidaan nähdä sekä myönteisenä että haitallisena asiana, kun puolue pysyttäytyy mukavuusalueellaan. Kokoomusnuoret antavat kiitosta Juha Sipilän johtamalle keskustalle, jossa nähdään olevan paljon kokoomuslaisia piirteitä kuten yrittäjyyden tukeminen. Kokoomusnuorten mielestä kokoomuksen rohkeus ja oikeistolaisuus tekevät puolueesta paremman kuin keskusta. Kokoomuslaiset eivät kuitenkaan pidä kokoomusta välttämättä parempana keskustaan nähden, ja vastauksista on havaittavissa todennäköisimmin viimeisten vuosien hallitusvastuun tuottamaa pettymystä.

”Oikeistolaisempi, kannattaa yksilöä ja vapautta, vapaamielisempi” (Kokoomusnuori 5.)

”Kokoomus uskaltaa tarttua haasteisiin. Keskusta on liiaksi kahlehdittu tietyn marginaaliryhmän politiikan tekijäksi ja tiettyjen asioiden puolestapuhujaksi, kun Kokoomuksella on taas laajasti kaikista asioista mielipide.” (Kokoomusnuori 1.)

”En pidä Kokoomusta parempana kuin Keskusta on, jos ajotellaan sitä mistä puolueet tavoittelevat kannatusta. Mielestäni Keskusta on onnistunut linjassaan viime aikoina paremmin kuin Kokoomus, joka hapuilee koko ajan enemmän vasemmalle ja tekee paikoin

hyvinkin ei-kokoomuslaista -kompromissipolitiikkaa.” (Kokoomusnuori 4.)

Kokoomuksen arvoista johdetut yksilön vapaus ja vastuu erottavat puolueet toisistaan kokoomusnuorten mielestä. Keskustaa pidetään marginaaliryhmien ja yksittäisten asioiden puolustajana, kun kokoomus hallitsee laajemmin useampia asioita mielipiteillään. Kokoomus saa nuorisojärjestöltään kuitenkin kritiikkiä linjastaan, joka on ollut liian kompromissinhakuista.

Kokoomusnuorten suhtautuvat keskustaan ja keskustanuoriin positiivisemmin kuin keskustanuoret heihin. Viholliskuva keskustasta ja keskustanuorista on vähättelevän negatiivinen, muttei kuitenkaan kovin jyrkkä. Kokoomusnuoret tuntevat vastauksissaan paremmuutta keskustaan lähinnä järjestöjen luoman julkisuuskuvan ja asiantuntijuuden myötä.

”Enemmän tapahtumia ja toimintaa, sekä näkyvyyttä. Kiinnostavia yhteiskunnallisia keskustelijoita selkeästi enemmän.” (Kokoomusnuori 1.)

”Kokoomusnuoret ovat modernimpi, pyrkivät ja myös saavat suurempaa medianäkyvyyttä ja on ulostuloissaan myös räväkempi. Keskitymme myös todellisiin politiikan kysymyksiin sen sijaan, että keskustelisimme jostain mäkkäriverosta?” (Kokoomusnuori 4.)

”Kokoomusnuoret ovat porvarillisia ja oikeistolaisia toisin kuin Keskustanuoret. Yksinkertaista. Kompetenssitaso on aivan toinen. KNL on paljon asiantuntevampi ja vakuuttavampi toimija kuin kepunuoret.” (Kokoomusnuori 3.)

Puolueiden julkisuuskuvat eroavat kokoomusnuorten käsityksen mukaan toisistaan. Kokoomusnuoret on räväkkä ja keskustanuoria näkyvämpi mediassa juuri kannanottojensa vuoksi. Kokoomusnuoret tekevät eron keskustanuoriin mieltäen itsensä rohkeina oikeistolaisina, ja toiset eli keskustanuoret maltillisina, vähemmän oikeistolaisina. Keskustanuorilta puuttuu lisäksi se, mitä kokoomusnuorilla on – asiantuntijuutta ja pätevyyttä. Keskustanuoret eivät täten näyttäyty kokoomusnuorille niinkään vihollisena tai uhkana, vaan erilaisina negatiivisella tavalla. Erilaisuus, jossa puuttuvat politiikassa tarvittavat tärkeät ominaisuudet, saa puolestaan meidät, kokoomusnuoret näyttämään paremmilta.

6.3 Ulossulkemisen ja sisäänottamisen rajat

Edellä esitetyt identiteettiin liittyvät viholliskuvat voivat kuitenkin muuttua, kun uusia viholliskuvia muodostetaan. Viholliskuvan muuttuminen voi tapahtua myös silloin, kun uusia identiteettejä syntyy vanhojen tilalle. Kollektiivista, yhteistä identiteettiä rakennetaan ulossulkemisen ja sisäänottamisen kriteereillä (ks. Harle ja Moision 2000, 284). Tällöin merkityksiä luodaan rajantekojen kautta, jolloin voidaan määritellä, missä määrin toinen voisi olla osa meitä tai vastaavasti, miksi toinen ei kuulu meihin. Viholliskuvan mahdollista muuttumista ja uusien identiteettien syntyä tarkastelen puolueiden välisen yhteistyön lisäämisen ja puolueiden mahdollisen yhdistämisen kautta.

Kysyttäessä puolueiden välisen yhteistyön lisäämisestä, kyselyn kautta ilmeni kolmenlaista suhtautumista keskustan ja kokoomuksen läheisempään yhteistyöhön. Vastaajat jakautuivat melko tasaisesti kolmeen eri luokkaan: yhteistyön lisäämisen kannattajiin, vastustajiin ja varauksellisiin, jotka kannattaisivat yhteistyötä tietyin ehdoin. Tämän lisäksi vastaukset erosivat toisistaan, kun verrataan kokoomuslaisia ja keskustalaisia vastaajien mielipiteitä yhteistyöstä.

”Kokoomuksella ja Keskustalla on monesta asiasta sama mielipide, jolloin yhteistyö olisi helppoa ja toisi hyvin vaikuttavuutta esiin. Molemmat voidaan määritellä keskustaoikeistolaiseksi puolueeksi.” (Kokoomusnuori 2.)

”Kyllä tulisi, sillä yhteisiä tavoitteita on enemmän kuin erottavia tekijöitä.” (Kokoomusnuori 1.)

”Kyllä pitäisi. Puoleilla on paljon yhteistä ja molemmat jakavat samoja porvarillisia arvoja. Toivoisin puolueiden olevan muodostamassa seuraavaa hallitusta.” (Kokoomusnuori 4.)

”Kyllä, täytyisi muodostaa porvarihallitus, joka on oikeasti oikealla.” (Kokoomusnuori 5.)

Suurin osa kokoomusnuorista kannattaa puolueiden välisen yhteistyön lisäämistä. Perusteena yhteistyön lisäämiselle ovat puolueiden yhteiset näkökulmat ja oikeistolaiset arvot. Puolueiden välisistä eroista huolimatta yhteisiä tavoitteita on paljon, ja niitä olisi

mahdollista saavuttaa yhdessä. Vastaajat lisäksi toivovat, että puolueet olisivat seuraavassa hallituksessa tekemässä yhteistyötä.

”Riippuu minkä osalta. [...] Länsi-Suomessa maakuntatasolla erityisesti RKP:ta vastaan näiden kahden puolueen pitäisi suomenkielisten etujen turvaamiseksi toimia yhdessä. Samoin yrittämisen edellytysten turvaamiseksi voisi yhteistyötä harjoittaa. Kokoomus ja keskusta ovat kumpikin tyypillisiä nyky-Suomen yleispuolueita. Eroja on niin paljon niiden sisällä. Helsinkiläisen konservatiivinuoren ja vasemmistolaisen kekulaisen välillä on yhtä paljon eroja kuin viherkokoomuslaisella Henna Virkkusella ja lestadiolaisella maanviljelijällä.” (Kokoomusnuori 3.)

”Ei ole tarpeellista harjoittaa lähempää yhteistyötä niin kauan kun erimielisyydet ovat niin suuria kuin nyt. Jos Kokoomus taipuu joissain asioissa meidän suuntaan, niin sitten toki. Näitä ovat jo edellä mainitut asiat kuten alueellinen tasa-arvo, suomalaisen maatalouden arvostaminen ja lapsiperheiden tukeminen.” (Keskustanuori 3.)

”Poliittinen yhteistyö on aina hyvä asia. Kysymykseksi kuitenkin nousee missä kannattaa tehdä yhteistyötä ja missä ei? Jos yhteistyö on keskustajohtoista niin miksi ei.” (Keskustanuori 4.)

”Kuntatasolla varmaan täytyisi, jotta kuntatalouteen saataisiin jotain tolkkua. Valtakunnan politiikassa kokoomus on nyt niin sivuraiteilla ja kahlittuna sixpäck hallitukseen, että yhteistyö lienee melko mahdotonta.” (Keskustanuori 7.)

Yhteistyöhön varauksellisesti suhtautuvia nuoria on sekä keskustassa että kokoomuksessa. He teoriassa kannattavat yhteistyötä, mutta käytännössä asiat ja arvot määrittävät milloin se olisi tarpeellista. Erityisesti keskustanuorten vastauksissa on nähtävissä epärointiä, ja yhteistyölle on asetettu enemmän ehtoja ja epäilyksiä. Heidän ehtojensa mukaisesti, yhteistyö on suotavaa, mikäli kokoomus muuttaa omia asenteitaan ja suostuu taipumaan keskustan linjauksiin.

”Ei tällä hetkellä. Seuraavalla hallituskaudella toivon Keskustan korjaavan hallituksen nyt tekemiä virheitä. Kokoomus on pahin kilpakumppani meille tällä hetkellä. Meidän pitää profiloitua ja tarjota vaihtoehtoja kuntauudistus- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuskeskusteluun.” (Keskustanuori 1.)

”Nykyinen on riittävä. Hallituksessa, mikäli kansa niin päättää.” (Keskustanuori 5.)

”Mielestäni nykyisessä poliittisessä tilanteessa Keskustan pitäisi pyrkiä selventämään eroaan Kokoomukseen. Vanhasen II ja Kiviniemen hallituksessa Keskustan ja Kokoomuksen ero hälveni liikaa, mikä vei meitä äänestäjiä Perussuomalaisiin. Ruotsissa ennen vahva Centerpartiet on porvariyhteistyössä kutistunut ja jauhautunut Ruotsin Kokoomuksen taakse. Samanlaisia huonoja kokemuksia oikeistoyhteistyöstä on keskustalaisilla ja liberaaleilla puolueilla pitkin Eurooppaa (esim. Saksassa ja UK:ssa).” (Keskustanuori 6.)

Yksikään kokoomuslainen vastaaja ei suoranaisesti vastusta yhteistyön lisäämistä. Sen sijaan enemmistö keskustanuorten vastaajista ei olisi valmis yhteistyön kasvattamiseksi

tällä hetkellä ollenkaan. Keskustanuoret näkevät kokoomuksen puolueensa pahimpana kilpailijana, ja siihen pitäisi tehdä selkeämpi ero politiikassa. Keskustanuorten mielestä yhteistyötä harjoitetaan tällä hetkellä tarpeeksi, mutta sitä ei pitäisi lisätä elleivät äänestäjät sitä edellytä.

Puolueiden yhdistämiseen sekä keskusta- että kokoomusnuoret suhtautuvat epäilevästi. Suurin osa heistä vastustaa puolueiden yhdistämistä tulevaisuudessa. Muutama vastaaja olisi valmis puolueiden väliseen allianssiin tai yhteenliittymiseen muilla keinoin. Ainoastaan yksi vastaaja voisi harkita puolueiden yhdistämistä pitkällä aikavälillä.

”En kannata. Jo pelkästään nykyisten puolueiden sisällä on montaa erilaista linjaa, joten kahden puolueen yhdistäminen toisi liian laajaa kirjoa. Parempi, että ne ovat erilliset puolueet, jolloin kohderyhmä ja täten kannattajakunta pysyy uskollisena paremmin.” (Kokoomusnuori 2.)

”En missään nimessä kannata. Kokoomus ja Keskusta palvelee eri ihmisiä ja eri tarkoitusta, eikä meillä ole niin paljoa yhteistä, että puolueen yhteenliittämisestä voitaisiin keskustella. Yhteenliittymä ei myöskään takaisi yhtä paljon kannatusta kuin kahdella erillisellä puolueella on.” (Kokoomusnuori 4.)

”En kannata. Luulen, että siitä tulisi niin riitaisa puolue, ettei se kauaa pysyisi kasassa. Myös puolueiden järjestörakenteet ovat todella erilaiset. Keskustalaiset tuskin suostuisivat alistumaan Kokoomuksen ylhäältäpäin johdettuun järjestöpolitiikkaan ja kokoomuslaisten varmaan olisi vaikea tottua meidän meininkiin. Suomalaiseen poliittiseen kulttuuriin sopii monipuoluejärjestelmä, ei ole tarpeellista rakentaa pysyviä blokkeja oikeistovasemmisto- tai muullekaan akselille” (Keskustanuori 3.)

”En missään tapauksessa. Arvomaailmat ovat erilaiset. Keskusta ei ole porvaripuolue.” (Keskustanuori 5.)

”en kannata. Erilainen arvopohja ja toimintatavat eivät mielestäni sovi yhteen. Uskon, että nykyinen monipuoluejärjestelmä antaa ihmisille enemmän valinnanvaraa vaaleissa ja tarjoaa politiikasta kiinnostuneille toimijoille mahdollisuuksia valita itselleen lähimpänä oleva puolue, kun on useampia vaihtoehtoja.” (Keskustanuori 7.)

Vastaajat perustelevat puolueiden erillään pysymisen sekä niiden erilaisilla arvoilla kuin kannatuksen menettämisen. Puolueiden yhdistäminen aiheuttaisi heidän mielestään äänestäjien ja kannattajien määrän vähenemisen. Tällä hetkellä he pitävät hyvänä, että Suomen monipuoluejärjestelmässä on erilaisia puolueita, joissa on erilaisia linjauksia sisäisestikin. Tällöin puolueita on tarjolla erilaisille ihmisille erilaisine vaihtoehtoineen. Mahdollisessa yhdistämisessä ongelmallista olisi myös puolueiden erilaiset järjestörakenteet ja toimintakulttuurit.

”Minä kannatan Kokoomuksen muuttamista oikeistopuolueeksi. Jos osa Keskustasta haluaisi siihen liittyä, niin liittyköön. Jos puolueiden oikeistosiivet haluaisivat perustaa oman puolueen, niin siitä vaan. Viitaten ylempään vastaukseen, puolueet ovat sisäisesti liian heterogeenisiä, jotta ne voitaisiin yhdistää tai että siinä olisi järkeä. Jopa oikeistosiiven kokoomuslaisella voi olla enemmän yhteistä tannerilaisen oikeistodemarin kanssa kuin oman puolueensa vasemmistolaisen kanssa.” (Kokoomusnuori 3.)

”En kannata, eriäväisyyksiä on liikaa. Pitäisin silti harkinnan arvoisena perustaa "porvariallianssin" ruotsin mallin tapaan, jossa hallitusohjelma julkaistaisiin jo ennen vaaleja. Tämä nostaisi äänestäjien kuluttajasuojaa.” (Kokoomusnuori 5.)

”En kannata fuusiota. Jonkinlainen puolueliitto, tai "Allianssi" voisi joskus olla mahdollinen. Molempien puolueiden perinteet ovat hyvin erilaisia, joten suora puoluefuusio karkottaisi molemmista/toisesta ison joukon kannattajia pois. Pelkään, että Keskustalle fundamentaaliset arvot kuten hajauttaminen ja köyhän asia eivät näkyisi riittävästi uudessa puolueessa, vaan siitä tulisi yksioikoinen uusliberaali oikeistopuolue. Keskustaa voi pitää porvaripuolueena, muttei koskaan "oikeistopuolueena"! ” (Keskustanuori 6.)

Toiseksi eniten kannatusta saivat erilaiset yhteenliittymät ja allianssit puolueiden välillä. Yhteenliittymien kannattajat eivät kuitenkaan aja puolueiden yhdistämistä, vaan lähtökohtaisesti oikeistolaisen vaihtoehdon tarjoamista esimerkiksi ennen vaaleja äänestäjille. Tällöin puolueilla olisi mahdollista julkistaa hallitusohjelma vaalikampanjan aikana kuten Ruotsissa. Puolueiden sisällä nähdään kuitenkin olevan liikaa erilaisia suuntauksia ja mielipide-eroja, jotta yhdistäminen olisi mahdollista. Yksi vastaaja tosin nostaa esiin mahdollisuuden perustaa uusi puolue keskustan ja kokoomuksen oikeistosiivistä. Vastaaja ei kuitenkaan ole luottavainen, että se onnistuisi aatteellisten erojen vuoksi.

Vastaajista ainoastaan yksi pitää puolueiden yhdistämistä harkitsemisen arvoisena asiana, mutta pitemmällä aikavälillä. Vastaajan näkökulmasta yhdistyminen tosin heikentäisi uuden puolueen uskottavuutta oikeistolaisena puolueena. Kun kokoomusnuoret jo tällä hetkellä ovat sitä mieltä, että heidän emopuolueensa kokoomus on liian vasemmalla kokoomusnuorista katsottuna, niin keskustan ja kokoomuksen yhdistyminen veisi uuden puolueen ehkäpä entistä enemmän keskustaan tai vasemmalle.

”Pitkällä aikavälillä porvaripuoluetta tulisi harkita. Tosin en usko, että yhdistymisen jälkeen voitaisi uskottavasti puhua oikeistopuolueesta.” (Kokoomusnuori 1.)

Vaikka vastaajien enemmistö vastustaakin puolueiden yhdistymistä, se voisi olla hyödyllistä kolmesta eri näkökulmasta heidän mielestään: puolueella olisi suurempi kannat-

tajakunta, puolueille tärkeiden asioiden eteenpäin vieminen olisi helpompaa ja uusi puolue toimisi vastavoimana esimerkiksi vasemmistolle. Silti, kysyttäessä etuja puolueiden mahdolliselle yhdistämiselle, neljä vastaajaa ei näe yhdistämisessä lainkaan hyötyjä missään tapauksessa.

”Laaja, yksi suuri kunnan oikeistolainen puolue, jolla mahdollisesti ainakin aluksi suuri kannattajakunta.” (Kokoomusnuori 1.)

”[...] Poliittinen diversiteetti on hyvä asia. Jos nyt halutaan leikkiä tällä ajatuksella niin tässä nykyisessä paradigmassa voisimme saavuttaa laajan kannattajakunnan.” (Keskustanuori 3.)

”Se voisi ehkä selventää porvarillista kenttää, mutta johtaisi luultavasti fraktiopoolueiden syntymiseen. Ajatus Porvarillisesta Yhtenäisyyspuolueesta kuulostaa pelottavan kanervalaisen seitkytlukulaiselta idealta.” (Kokoomusnuori 2.)

Mikäli puolueet yhdistäisivät voimansa, uusi puolue voisi saada taakseen suuren määrän kannattajia, ainakin alussa. Yksi selkeä oikeistopuolue voisi siis nykyisessä tilanteessa tuoda selkeyttä Suomen poliittisella kartalla, jolloin kannattajapohja olisi laajempi kuin puolueilla nykyisin. Toisaalta, yhdistyminen saattaisi aiheuttaa samalla lukuisten muidenkin puolueiden syntymiseen kokoomuksen ja keskustan nykyisten kannattajien ja poliitikkojen toimesta.

”Saisi helposti asioita läpi ja toiminnan tekeminen esim. rahojen myötä helppoa.” (Kokoomusnuori 1.)

”Yrittäjyyden ja yhtenäisen talouspolitiikan luominen.” (Keskustanuori 4.)

”Mahdollisesti se voisi vähentää kokoomuslaisten keskittämistä, kun heidän ei enää tarvitsisi pyrkiä sen avulla vähentämään Keskustan valtaa maakunnissa.” (Keskustanuori 2.)

Puolueiden yhdistymisestä seuraisi myös helpotusta päätöksentekoon, kun suuremman kannatuksen myötä puolueiden rahoitus mahdollisesti paranisi. Kannattajien määrän kasvaminen helpottaisi samalla päätöksentekoa ja puolueiden toimintaa. Puolueet voisivat luoda yhtenäistä talouspolitiikkaa ja mahdollistaa yrittäjyyden entistä paremmin. Tämän lisäksi yksi keskustanuorten vastaaja nostaa esille, että puolueiden yhdistämisen etuna voisi olla myös kokoomuksen poliittisiin tavoitteisiin vaikuttaminen.

Ajatus uuden puolueen syntymisen eduista synnyttää vastaajille myös uusia viholliskuvia. Oikeistopuolueiden yhdistäminen mahdollistaisi vastaajien mielestä sekä Perussuomalaisten että vasemmistopuolueiden painoarvon heikentämisen politiikassa.

”Mahdollisuus lyödä sosialisteja.” (Kokoomusnuori 4.)

”Se voisi vähentää perussuomalaisten painoarvoa politiikassa, tai sitten ei.” (Keskustanuori 2.)

”Vahva vastavoima vasemmistolle ja (ehkä) äärioikeistolaisille ja populistisille voimille (mukaan lukien perussuomalaiset).” (Keskustanuori 5.)

”Voishan siinä muodostaa vahvan porvariblogin vasemmistohegemoniaa vastaan. En tosin näe sille enää tarvetta, koska SDP:n hegemonia-ajat näyttävät olevan takanapäin. Uskon, että oikeisto säilyttää suhteessa suuremman kannatuksen, kun puolueet pysyvät erillään.” (Keskustanuori 6.)

Puolueiden yhdistäminen tekisi vasemmiston ja oikeiston rajan entistä selvemäksi, jolloin oikeisto olisi nykyisillä kannatusluvuillaan vahvempi verrattuna vasemmistopuolueisiin. Samalla puolueiden yhdistäminen voisi heikentää perussuomalaisten ja äärioikeiston asemaa vastaajien mukaan. Yksi vastaaja ei tosin näe tälle tarvetta, koska ei näe vasemmistoa uhkana tai vihollisena omalle puolueelleen tai uudelle puolueelle. Hän samalla uskoo, että oikeisto säilyttäisi parhaiten kannatuksensa, kun puolueet pysyvät erillään.

Kyselylomakkeen vastaajat löysivät puolueiden yhdistämisestä seuraavia haittoja huomattavasti enemmän kuin etuja. Puolueiden yhdistämisestä syntyvät haitat jakautuvat yhtäältä aatteellisiin ja toisaalta asenteellisiin haittoihin, joista ensiksi mainittuja ilmenee määrällisesti enemmän. Aatteelliset haitat sisältävät sekä poliittisten tavoitteiden ja arvojen että kannatuspohjan muutoksen.

”Liian suuri aatteellinen kirjo, jolloin sisäistä eriytymistä. Ei pystytty sanomaan selvää linjaa, koska poliittinen akseli liian suuri.” (Kokoomusnuori 1.)

”Kokoomuksen ja keskustan brändi on liian erilainen. Yhdistäminen synnyttäisi outoja ristiriitaisuuksia, kun selkeästi erilaisien mielipiteitten pohjalta lähdetään luomaan lujaa yhteistä agendaa.” (Kokoomusnuori 3.)

”Länsimaiset puolueyhdistelmät yleensä tarkoittavat jomman kumman ryhmän katoamista. Jos Kokoomus ja Kepu yhdistettäisiin, tuloksena ei olisi 40 prosentin kannatuksen saava puolue vaan korkeintaan 30 prosentin kannatuksen saava puolue. Perussuomalaiset hotkaisisi loput kepun äännet noustun sinne 30 prosessaan kanssa.” (Kokoomusnuori 2.)

”Puolueesta voisi tulla liian oikeistolainen. Monet keskustalaiset loikkaisivat vasemmalle. Pahimmillaan keskustalaisten arvojen pohjalta tehdyn politiikan toteuttamismahdollisuudet pienenisivät.” (Keskustanuori 2.)

”Riitaisuutta tämän puolueen sisällä. Leiriytyminen arvokonservatiiveihin, liberaaleihin, sosiaaliliberaaleihin.” (Keskustanuori 3.)

”Heikot jäävät jalkoihin. Keskittäminen lisääntyisi.” (Keskustanuori 4.)

”Kaikki ihmiset laitettaisiin/pakotettaisiin yhteen paikkaan.” (Keskustanuori 1.)

”[...] Keskustan arvoja hukkuisi liikaa liitoksessa: "köyhän asia", aluepolitiikka jne. Todennäköisesti iso joukko Keskustan kannattajia siirtyisi johonkin toiseen puolueeseen (PS tai SDP?) tai he perustaisivat uuden keskipuolueen.” (Keskustanuori 5.)

Vastaajista erityisesti keskustanuoret pelkäävät omien aatteidensa katoamista ja heikentymistä yhdistymisen seurauksena. Kun poliittiset tavoitteet ja arvot muuttuisivat, myös uuden puolueen kannatus pienentyisi. Tällöin kannattajia siirtyisi toisten puolueiden kannattajiksi tai uusia puolueita perustettaisiin. Uhkana voisi myös olla, että uusi puolue olisi sisäisesti jakaantunut useampaan eri ryhmittymään, mikä johtuisi liian suuresta aatteellisesta kirjosta puolueen sisällä. Kokoomustaustaiset vastaajat näkevät myös, että uusi puolue olisi ongelmallinen siinäkin suhteessa, että puolueessa olisi liikaa mielipiteitä. Tämä puolestaan aiheuttaisi ristiriitaisuuksia ja jopa linjattomuutta.

”Ihmisillä olisi vähemmän valinnanvaraa ja puolueet menettäisivät omaleimaisen identiteettinsä ja poliittisen linjansa joutuessaan tekemään enemmän kompromisseja.” (Keskustanuori 6.)

”Ei urbaanhipsteri bänden kanssa välttämättä toimeen tulisi. Luultavasti poppoota lähtisi lätkimään puolueesta. Tuskin itse jaksaisin yleiskeskustalaisessa puolueessa olla. Jos oikeistolainen on nykykokoomuksessa "äärimmäisyysainesta", niin miten olisi sitten tällaisessa porvarillisessa yleispuolueessa? Keskusta on keskustalainen, nyky-Kokoomus puolueohjelmansa mukaan keskustaoikeistolainen. Uusi puolue olisi siis keskustakeskustaoikeistolainen? Aika iso haitta näin oikeistolaiselle.” (Kokoomusnuori 2.)

Asenteellisiin haittoihin puolestaan kuuluvat puolueiden identiteetteihin ja ennakkoluuloihin liittyvät uhkakuvat. Kokoomuksen ja keskustan identiteetit ovat juurtuneet puolueiden kannattajiin syväälle, ja uuden puolueen myötä pelkona olisi jopa oman identiteetin menettäminen. Uhkana olisivat samalla osittain ennakkoluulotkin, joiden mukaan valin-

nanvapaus ehkä heikentyisi ja puolueiden jäsenet eivät välttämättä tulisi keskenään toimeen.

6.4 Tulevaisuus yhdessä vai erillisinä puolueina?

Vastaajia pyydettiin pohtimaan, millainen oma puolue olisi kahdenkymmenen vuoden kuluttua. Vastauksista on havaittavissa tavoitteellisuutta, toiveita, optimismia ja ajatuksia oman puolueen suunnasta. Ennen kaikkea, sekä keskustanuorten että kokoomusnuorten vastauksissa puolueet ovat säilyttäneet itsenäisyytensä, kannatuksensa ja arvopohjansa.

”Tulee kokemaan nousuja ja laskuja. Ei yhtä suuri puolue kuin nykyään muiden oikeistolaisten puolueiden myötä. Edelleen oikeistolaista politiikkaa, keskeiset lähtökohdat pysyvät samana.” (Kokoomusnuori 1.)

”Näen Kokoomuksen edelleen kaupunkipuolueena ja edelleen oikeistolaisimpana puolueena. 20 vuoden kuluessa puolueemme lienee kokenut jälleen muutaman kauden opposition puolella, mutta kannatuksemme on edelleen n. 20 prosentin tuntumassa.” (Kokoomusnuori 3.)

”Toivottavasti Suomen suurin puolue ja toivottavasti johdossa on joku Heikki Autton tai Elina Lepomäen kaltainen nuori, aidosti oikeistolainen vaikuttaja.” (Kokoomusnuori 4.)

Kokoomuksen näköpiirissä ei ole vastaajien mukaan suuria muutoksia. Vastaajat toivovat, että puolue säilyttää arvonsa ja perinteisen linjansa oikeistopuolueena. Vastaajien toiveena on, että tulevaisuudessa kokoomus on suurin puolue Suomessa kannatuksen mahdollisista laskuista ja nousuista huolimatta. Nuoret siis asettavat tavoitteekseen puolueen kannatuksen ja arvojen puolustamisen, eikä nähtävissä ole puolueen lähentymistä keskustan suuntaan. Usko oman puolueen tulevaisuuteen on vahva, kuten myös keskustanuorilla.

”Keskustan ei edelleenkään ole auringonlaskun puolue, vaan meillä on tulevaisuutta. Sen näkee jo nuorista aktiiveista :-)) 20 vuoden kuluttua meidän on kuitenkin oltava näkyvillä enemmän kaupungeissa, en usko että kaupungistumista voi pysäyttää. [...] Mikään muu puolue ei Suomessa aja sitä mahdollisuutta että maaseudulla voidaan jatkossakin asua. Koen että esim. yhteisöllisyyden merkitys on kasvava, ja siihen keskusta voi tarjota omaa panostaan. [...] Keskustalaisille arvoille on tilausta jatkossakin!” (Keskustanuori 1.)

”Keskusta ei katoa minnekään, ja seuraavien 20 vuoden aikana se tullaan näkemään monessa hallituksessa ja pääministeripuolueena. Toivon ja uskon, että saa lisää kannatusta Etelä-Suomessa.” (Keskustanuori 3.)

”Olemme saaneet nykyistä vahvemman jalansijan Etelä-Suomessa. Keskusta on edelleen vahva omaleimainen keskipuolue, joka ammentaa Alkion aateperinnöstä.” (Keskustanuori 6.)

Keskustanuorten ajatukset oman puolueensa tulevaisuudesta mukailevat jonkin verran kokoomusnuorten vastauksia. Keskustanuorten vastaajat niin ikään näkevät keskustan Suomen suurimpana puolueena, joka on kyennyt säilyttämään arvonsa ja kannatuksensa. Maaseudulla asuminen ja yhteisöllisyys nostetaan erityisesti tulevaisuudessa kantaviksi arvoiksi kaupungistumisen vastapainona. Keskustanuoret ovat erittäin optimistisia, mutta asettavat puolueelle tavoitteeksi kannatuksen kasvattamisen kaupungeissa ja Etelä-Suomessa.

7 Lopuksi

7.1 Tutkimuksen eettisyyden ja luotettavuuden arviointi

Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa on pitkälti kyse koko tutkimusprosessin luotettavuudesta, ja luotettavuuden kriteerinä pidetään tutkijaa itseään. Kun lähtökohtana on tutkijan avoimuus ja subjektiviteetin myöntäminen, on myös tutkimusprosessin arviointi mahdollista. (Eskola ja Suoranta 1998, 211.) Tutkimuksen johdantoluvusta lähtien olen pyrkinyt tuomaan esille tutkimusaiheen valinnan subjektiivisen näkökulman sekä oman kytkökseni ja kiinnostukseni perusteluineen tutkimuskohteeseen. Olen ollut mukana politiikassa pitkään, ja vielä muutama vuosi sitten olin myös keskustanuorten jäsen. Omat intressini aiheen valinnalle olivat nimenomaan selvittää presidentinvaalien 2006 alla käytyihin keskusteluihin liittyen, mitä yhteisiä ja erilaisia arvoja keskustalla ja kokoomuksella on, ja millaiset ovat puolueiden identiteetit.

Aineistonkeruuta koskeva reliabiliteetti liittyy olennaisena osana tutkimuksen luotettavuuden arviointiin. Reliabiliteetti koostuu yleiskatsauksesta tutkimukseen, aineistonkeruun menettelytavoista sekä useiden lähteiden hyödyntämisestä, jotta ilmiö tulee mitatuksi monella eri variaabelilla. (Laitinen 1998, 71–72.) Tutkimuksen alussa on luotu yleiskatsaus puolueiden väliseen yhteistyöhön ja aiempaan puoluetutkimukseen ja ideologioihin liittyvään tutkimukseen. Lisäksi teoreettinen viitekehys ja sen valinta on pyritty kuvaamaan selkeästi perusteluineen. Tutkimuksen tavoitteena on ollut tuottaa uutta tietoa tutkimuskohteesta, keskustan ja kokoomuksen arvoista ja identiteeteistä. Tätä tarkoitusta varten aineisto on kerätty tieteellisten lähteiden lisäksi niin kirjallisista asiakirjoista, puolueiden periaateohjelmista kuin kyselylomakkeiden avulla. Kun aineisto tuottaa evidenssiä useammasta kuin yhdestä lähteestä, myös käsitevaliditeetti lisääntyy, mitä voidaan pitää tutkimuksen etuna (ks. Laitinen 1998, 72).

Tutkimuksessa on noudatettu kaikilta osin hyvää tieteellistä käytäntöä tiedeyhteisön toimintatapojen mukaisesti, ja tutkimus on esimerkiksi suunniteltu, toteutettu ja raportoitu huolellisesti. Tiedonhankinta on ollut eettisesti kestävä. (ks. Tuomi ja Sarajärvi 2009, 132–133.) Tutkimuksen yleistettävyyden yhtenä ehtona on, että tutkimukseen osallistuvat ihmiset jakavat samantyyppisten kokemusmaailman, heillä on tutkimukseen liittyvää tietoa, ja että he olisivat myös kiinnostuneita tutkimuksesta (Eskola ja Suoranta 1998, 66). Kyselylomakkeen vastaajat on valittu keskustan ja kokoomuksen nuorisojärjestöjen liittohallituksen jäsenistä ja kyselyyn vastaamisen mahdollisuus on ollut kaikille heille tasapuolisesti tarjolla. Tutkimukseen osallistuville on annettu tarpeeksi tietoa tutkimuksen tarkoituksesta ja tutkimuskohteesta (ks. Eskola ja Suoranta 1998, 56). Tietojen käsittelyssä luottamuksellisuus ja anonymiteetti ovat keskeisessä roolissa (Eskola ja Suoranta 1998, 57). Anonymiteetin suoja on vaalittu koko tutkimuksen ajan, ja luottamuksen säilyttäminen on turvattu tutkimusprosessissa. Näin ollen vastaajien henkilöllisyyttä tai muita henkilökohtaisia asioita ei ole mahdollista tunnistaa tutkimuksesta. Kyselylomakkeiden vastauksista on luotu Laitisen (1998, 72) ehdottama tietokanta, jotta todistusketju ja aineiston sisältö on mahdollista todentaa.

Tutkimuksen luotettavuuden arviointiin kuuluu myös aineiston kattavuuden arviointi. Laadullisessa tutkimuksessa kysymys ei niinkään ole aineiston määrästä ja suuresta koosta, vaan aineiston koon suhteesta yleistettävyyteen ja edustavuuteen tutkimuksen omista teoreettisista lähtökohdista. Aineiston kattavuudella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu aineiston koosta, analyysistä, tutkimuksen kirjoittamisesta ja tulkinnasta. Tarkoituksena on tilastollisen yleistyksen sijasta jonkin tietyn ilmiön kuvaus ja ymmärtäminen päätyen lopulta teoreettisesti mielekkääseen tulkintaan. (Eskola ja Suoranta 1998, 60–61.) Aineiston koko ei siis ole tutkimuksessa onnistumisen mittari, mutta sen sijaan tutkimuksessa on tärkeää keskittyä aineiston riittävyyteen. Aineiston riittävydellä tarkoitetaan usein kylläntymistä eli saturaatiota, jolloin aineisto on riittävä kun uudet aineistot eivät enää tuo lisäarvoa tutkimuksen kannalta. (Eskola ja Suoranta 1998, 62.) Tässä tutkimuksessa tutkimuksen on todennäköistä, että aineisto vastaa saturaation vaatimukseen. Aineiston koko on riittävä suhteessa teoreettiseen viitekehukseen ja tutkimusongelmaan. Kyselylomakkeiden vastaukset ovat siinä määrin yhteneviä, että aineis-

to mahdollistaa tekemäni tulkinnat. Kyselylomakkeiden vastaajien määrä ja vastausprosentti ovat olleet hyviä, jolloin saturaatio on hyvin todennäköisesti toteutunut vastauksissa.

Tässä tutkimuksessa on hyödynnetty lukuisia eri aineistoja, teorioita ja menetelmiä, mikä on ollut työläs ja aikaa vievä, mutta palkitseva tapa tehdä tutkimusta. Aineistotriangulaatio, jossa useat erilaiset aineistot ovat vuorovaikutuksessa, on tuonut syvyyttä tutkimuksen tulkintoihin. Teoriatriangulaatio, jossa on hyödynnetty kahta erilaista teoriaa, on tuonut tutkimusongelman ratkaisemiseksi laajempaa tietoa ja kestävyyttä tulkintoihin. Menetelmätriangulaation avulla tutkimuskohteeseen on ollut mahdollista paneutua niin kyselylomakkeiden vastausten kuin kirjallisten aineistojenkin kautta. Kyselylomakkeiden vastausten analysointi osittain tilastollisin keinoin ja osittain kvalitatiivisen analyysin kautta on mahdollistanut monipuolisen tulkinnan, jolloin tutkimuskohteesta on saatu kattavaa tietoa. (ks. Eskola ja Suoranta 1998, 69–70.)

Yleistettävyydellä on suuri merkitys tapaustutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa. Ulkoisella validiteetilla tarkoitetaan tutkimustulosten yleistämisen mahdollisuutta tutkitavan tapauksen ulkopuolella (Laitinen 1998, 67.) Tapaustutkimuksen yksittäisyydestä johtuen ideana on, että tutkittavasta tapauksesta saataisiin aineksia yleistykseen (Eskola ja Suoranta 1998, 65). Tutkimustulosten siirrettävyys on mahdollista kahdella tavalla: teoreettisten käsitteiden yleistämisen avulla tai tutkimuksen tulosten soveltamisella toiseen tapaukseen tai toiseen toimintaympäristöön (Eskola ja Suoranta 1998, 68). Ratkaisevaksi muodostuu tulkintojen kestävyys ja syvyys (Eskola ja Suoranta 1998, 212). Tutkimustulosten yleistäminen suoranaisesti tutkimuksen ulkopuolelle oleviin tapauksiin ei liene mahdollista, mutta tutkimustuloksissa on aineksia yleistettävyyteen. Koska tutkimuksessa on ollut kyse kahdesta tapauksesta ja niiden suhteesta toisiinsa, ei tutkimus anna juuri siksi mahdollisuutta soveltaa tutkimuksen tuloksia täysimittaisesti toisiin tapauksiin. Kuitenkin tapaukset, käsiteltynä erillisinä ilmiöinä, mahdollistavat puolueiden arvojen ja identiteetin yleistyksen myös toisiin tutkimuksiin ja tapauksiin. Kuten Laitinen (1998, 38) kuitenkin huomauttaa, tulosten sovellettavuuteen tulee suhtautua

kriittisesti: olosuhteet voivat muuttua ja tulkinta voi erota paikallisesti ja ajallisesti, jolloin tulosten siirrettävyys ei ole välttämättä mahdollista. On siis huomioitava, että esimerkiksi yhteiskunnan, puolueiden kannatuksen ja puolueiden hallitus-oppositio – asetelman muuttuessa tutkimustulosten siirrettävyys voi olla ongelmallista. Tutkimus antaa silti aihetta lisätutkimukselle, jolloin tutkimuksen tuloksia on mahdollista hyödyntää esimerkiksi pitkittäistutkimuksessa. Tällöin kahden puolueen välisen suhteen mahdollista muutosta voisi olla mielenkiintoista tutkia pitemmällä aikavälillä.

7.2 Johtopäätökset

Pyrkimyksenäni on ollut selvittää, voisivatko keskusta ja kokoomus yhdistyä yhdeksi puolueeksi, vai näkevätkö puolueiden nuorisjärjestöjen edustajat puolueidensa tulevaisuuden täysin erillisinä, itsenäisinä puolueina. Vastatakseni tutkimuskysymyksiin, olen tutkinut puolueiden ideologioita niiden periaateohjelmien ja tekemäni kyselyjen vastusten osalta sekä puolueiden nuorisjärjestöjen identiteettejä. Tarkoitukseni on ollut siis selvittää, mitkä ovat puolueiden aatteita yhdistäviä ja erottavia tekijöitä, ja millaisia asenteita nuorisjärjestöjen edustajilla on toisiaan kohtaan. Kyselylomaketutkimuksen avulla olen myös tutkinut keskustanuorten ja kokoomusnuorten identiteettejä eli sitä, miten he näkevät itsensä ja toisensa.

Keskustan ja kokoomuksen periaateohjelmien analyysi on osoittanut, että puolueilla on paljon samanlaisia tavoitteita, mutta ne priorisoivat asioita eri tavoin. Analyysi on morfologista lähestymistapaa hyödyntäen tuonut esille, että keskustan ja kokoomuksen ideologiat eroavat toisistaan niiden rakenteiden ja sisältöjen osalta. Ideologiat sisältävät samoja käsitteitä, kuten esimerkiksi ihmisyyys, yrittäjäisyys, yhteisöllisyys ja tasa-arvo, mutta niiden sijainti ja etusija on erilainen puolueiden ohjelmissa. Tästä puolestaan seuraa aatteelliset painotus- ja merkityserot keskustan ja kokoomuksen aatteiden välillä.

Periaateohjelmia analysoimalla voidaan havaita, että aatteelliset erot ovat pieniä, mutta puolueille niiden merkitys on suuri.

Ideologioiden morfologian mukaisesti erilaiset aatteelliset painotukset voivat kuitenkin muuttua olosuhteiden tai tavoitteiden mukaan. Käsitteet voivat vaihtaa sijaintiaan, niistä voidaan luopua kokonaan tai niiden voimakkuus voi heikentyä. Ideologioiden analyysi on osoittanut, että puolueiden yhdistyminen ei tällä hetkellä liene mahdollista periaateohjelmien sisältämien rakenteiden ja merkitysten puitteissa. Analyysi ei myöskään sulje pois yhdistymistä pitkällä aikavälillä. Nimittäin, jos yhteiskunnalliset olosuhteet muuttuvat ja puolueet painottavat samoja käsitteitä politiikassaan, voi keskustelu puolueiden tiiviimmästä yhteistyöstä ja yhdistymisestä jälleen nousta esille. Puolueiden jakaessa samansuuntaisia tavoitteita, on niiden alttius yhteistyöhön ja lähentymiseen todennäköistä. Puolueilla itse asiassa on jo löydettävissä yhteisiä tavoitteita, jolloin päätöksentekotilanteissa yhteistyö on molempien kannalta luultavasti kannatettavaa.

Keskustanuorten ja kokoomusnuorten näkemyksissä puolueiden aatteelliset erot kulminoituvat ympäristöarvoihin, talousasioihin sekä aluepolitiikkaan. Kokoomusnuoret suhtautuvat aatteellisiin eroihin painotuseroina, mutta keskustanuorten näkemyksissä ne ovat suuria ideologisia eroja. Keskustanuoret nostavat aluepolitiikan ja vihreät arvot etusijalle, kun taas kokoomusnuorille kokoomusta oikeistolaisempi, erityisesti talouspoliittinen ajattelu on prioriteettina poliittisella agendalla. Nuorisojärjestöjen edustajat löytävät silti paljon puolueita yhdistäviä aatteellisia tekijöitä. Yrittäjyyden, valinnanvapauden ja koulutuksen puolustaminen ovat molempia yhdistäviä tekijöitä puolueiden aatteiden osalta. Lisäksi, suhtautuminen julkisen vallan rooliin on samansuuntainen, vaikkakaan ei sama. Kokoomusnuorten mielestä julkinen valta ei saisi liikaa puuttua yksilöiden elämään. Keskustanuoret haluaisivat myös pienentää julkisen vallan roolia, mutta vahvistaa sitä aluepolitiikan ja heikompiosaiten olojen turvaamisen nimissä.

Vaikka arvojen osalta puolueiden lähempi yhteistyö ja jopa yhdistyminen voisi olla mahdollista pitkällä aikavälillä, niiden asenteet ja identiteetit ovat niin vahvoja, että puolueiden yhdistymistä ei liene näköpiirissä kovinkaan pian. Keskustanuorten mielestä heidän puolueensa on demokraattinen, alhaalta ylöspäin johdettu, ja jäsenet ovat maanläheisiä ja lämpimiä. He eivät ole kuten kokoomus ja kokoomusnuoret: ylimielisiä, yrittäjämäisiä, rahanahneita ja ylhäältä alaspäin johdettuja. Kokoomusnuoret puolestaan ovat omasta mielestään oikeistolaisia, merkittäviä yhteiskunnallisia vaikuttajia ja rohkeita, toisin kuin keskusta ja keskustanuoret, jotka ovat linjattomia, näkymättömiä ja maltillisia. Kaiken kaikkiaan, kokoomusnuorten asenteet keskustaa ja keskustanuoria kohtaan ovat suhteellisen positiiviset. Keskustanuoret sen sijaan kokevat kokoomuslaisen politiikan uhkana omille tavoitteilleen, jolloin asenteet ovat negatiivisempia ja verrattain kriittisempiä.

Asenteet ja identiteetti sisältäen käsitykset sekä meistä että heistä, toisista, perustuvat usein vahvoihin mielikuviin ja erilaisiin kokemuksiin. Mikäli puolueet löytävät yhteisen tavoitteen, mielikuvat saattavat hyvinkin olla toisenlaisia, ja uusia kokemuksia yhteistyöstä voi syntyä. Tällä hetkellä identiteettipolitiikan näkökulmasta puolueilla ei ole tarpeeksi vahvaa vihollista tai yhteistä viholliskuvaa, jonka puolesta ne yhdistyisivät voimansa. Molemmat ovat lähtökohtaisesti valmiita ottamaan *toisensa* osaksi *meitä*, mutta kumpikaan ei ole valmis aatteellisiin kompromisseihin. Sekä keskustanuorten että kokoomusnuorten näkemyksenä on, että puolueessa on tilaa uusille jäsenille, mikäli he jakavat saman arvomaailman. Yhteiset tavoitteet tai yhteinen vihollinen luultavasti voisi muuttaa niiden asenteita toisiaan kohtaan. Tällöin puolueilla saattaisi olla tarpeen harkita niiden välistä suhdetta ja asemaa uudelleen.

Tietyin väliajoin keskustelu puolueiden laajemmasta ja tiiviimmästä yhteistyöstä nousee kuitenkin esille. Keskustelu ei ole perusteetonta, sillä puolueet toki jakavat paljon samanlaisia arvoja, tavoitteita ja positiivisia mielikuviakin toisistaan. Tutkimus on antanut paljon uutta tietoa, mutta aiheellista onkin kysyä, johtuvatko hegemoniset keskustelunavaukset puolueiden lähentymisestä ainoastaan oman tavoitteen saavuttamisesta?

Keskustelut yhteistyön lisäämisestä kun useimmiten ovat lisääntyneet keskustan, kokoomuksen tai molempien halutessa oman ehdokkaansa tai asiansa läpi. Kyselyn toteutamisajankohtana keskusta oli oppositiossa ja kokoomus päähallituspuolue, jolloin herääkin kysymys, olisiko tutkimuksen tulos erilainen kun molemmat puolueet olisivat hallituksessa tai oppositiossa? Tutkimus antaa paljon uutta tietoa keskustasta, kokoomuksesta, niiden välisistä suhteista sekä tulevan poliittikosukupolven näkemyksistä. Se samalla herättää lisäkysymyksiä ja aihetta lisätutkimukselle.

Tutkiessani keskustan ja kokoomuksen ideologiaa ja niiden nuorisjärjestöjen edustajien näkemyksiä identiteetistä havaitsin, että vertaus perheenjäsenistä on erittäin paikkansapitävä. Keskusta ja kokoomus jakavat samanlaisia piirteitä, mutta ne eivät ole samanlaisia. Molemmat ovat oikeistolaisia puolueita suomalaisten puolueiden kartalla, mutta niillä on paljon toisistaan poikkeavia arvoja ja tavoitteita, mistä johtuen puolueiden yhdistyminen ei ole mahdollista. Lisäksi, nuorisjärjestöjen edustajien käsitykset toisistaan ovat liian negatiivisia, jotta halua yhdistymiselle löytyisi. Puolueet ovat kuitenkin yhteistyöhaluisia toistensa kanssa yhteisissä tavoitteissaan, jolloin erityisesti presidentinvaalit ja nykyinen hallitusvastuu näyttävät, miten puolueiden välinen suhde kehittyy tulevaisuudessa.

Lähteet

Aarnio Eeva (1998) *Päämäärät liikkeessä: Puolueohjelmien kirjoittamisen muuttuvat merkitykset Suomessa 1950-luvulta 1990-luvulle*. Jyväskylän yliopisto: Jyväskylä.

Aarnio Eeva (2003). Puolue. Teoksessa Matti Hyvärinen, Jussi Kurunmäki, Kari Palonen, Tuija Pulkkinen & Henrik Stenius (toim.), *Käsitteet liikkeessä Suomen poliittisen kulttuurin käsitehistoria*, ss. 413–466. Vastapaino: Tampere

Beyme Klaus von (1985). *Political Parties in Western Democracies*. Translated by Eileen Martin. Gower: Aldershot

Borg Olavi (1965a). *Suomen puolueet ja puolueohjelmat 1880–1964*. WSOY: Porvoo.

Borg Olavi (1965b). *Suomen puolueideologiat*. WSOY: Porvoo.

Borg Sami (2007). Vaalitulokset ja äänestyspäätökset. Teoksessa Isotalus Pekka ja Sami Borg (toim.) *Presidentinvaalit 2006*. WSOY Oppimateriaalit: Porvoo ss. 32–55

Djupsund Göran (1979). *Föränderlighet i partiorganisationen*. Statsvetenskaplig Tidskrift. 3/1979. ss. 145–160

Duverger Maurice (1967). *Political Parties. Their Organization and Activity in the Modern State*. Translated by Barbara & Robert North. Methuen: London.

Eskola Jari ja Suoranta Juha (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Gummerus: Jyväskylä

Eskola Jari (2007). Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Teoksessa Aaltola Juhani ja Valli Raine (toim.) *Ikku-noita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. ss. 159–183. PS-kustannus: Jyväskylä.

Freeden Michael (1996) *Ideologies and Political Theory: A Conceptual Approach*. Oxford University Press Inc.: New York

Freeden Michael (2003). *Ideology: a very short introduction*. University Press: Oxford New York.

Hall Stuart (1999) *Identiteetti*. Mikko Lehtonen ja Juha Herkman (suom. & toim.) Vastapaino: Tampere.

Hara Margit (2007) Keskustan ja kokoomuksen yhteistyön esteet yhä lähinnä asenteellisia Kokoomus keskustaa alttiimpi sinivihreyteen. *Nyky päivä* (9.2.2007)

Harle Vilho (1991) *Hyvä, paha, ystävä, vihollinen*. Rauhankirjallisuuden edistämisseura ry: Tampere.

Harle Vilho (1993). Toiseuden, identiteetin ja politiikan suhteesta. Teoksessa Vilho Harle (toim.) *Erilaisuus, identiteetti & politiikka*. Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitos. Tampereen pikapaino: Tampere

Harle Vilho & Moisio Sami (2000). *Missä Suomi on? Kansallisen identiteettipolitiikan historia ja geopolitiikka*. Osuuskunta Vastapaino: Tampere.

Harle Vilho (2004). Identiteettipolitiikka ja kansainvälisten suhteiden tutkimus. Teoksessa Mika Luoma-aho, Sami Moisio & Monica Tennberg (toim.) *Politiikan tutkimus Lapin yliopistossa*. ss.101–131. PSC Inter ry: Rovaniemi

Iloniemi Eero (2007). Eurooppalainen trendi suosii selkeää oikeisto-vasemmisto-jakoa hallituskuvioissa Puhe puolueliitosta sai demarit raivostumaan *Nykypäivä* (19.1.2007) <http://www.nykypaiva.fi/?sc=4876&sa=82140> (Haettu 30.3.2008)

Isotalus Pekka (2007). Presidentinvaalien 2006 juonenkäänteet ja kampanjan ominaispiirteet. Teoksessa Isotalus Pekka ja Sami Borg (toim.) *Presidentinvaalit 2006*. WSOY Oppimateriaalit: Porvoo ss. 10–31

Kansallinen Kokoomus 2006. *Kansallisen kokoomuksen periaateohjelma*. Hyväksytty Joensuun puoluekokouksessa 9.-11.6.2006. Pohtiva-tietoarkisto <http://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmat/KOK/kokperiaate2006> (Haettu 10.11.2014)

Kansallinen Kokoomus (2014). *Kokoomuksen historia*.

<http://www.kokoomus.fi/faktat/tata-on-kokoomus/historia/> (Haettu 20.11.2014)

Karlsson Fred ja Wiberg Matti (2010) Puolueilla on eroja! Periaateohjelma-analyysi. *Politiikka* 52:1, ss. 54–66.

Kattilakoski Simo (2007) Poliittista varjonyrkkeilyä. *Keskipohjanmaa* (15.1.2007)

<http://www.keskipohjanmaa.net/gen/423364.asp> (Haettu 30.3.2008)

Katz Richard ja Mair Peter (1995). Changing Models of Party Organization and Party Democracy. The Emergency of the Cartel Party. *Party Politics* 1/1995. ss.5–28.

Kinnunen Pekka 2013. Keskusta suosituin, SDP romahti. Yle Uutiset 29.4.2013.

http://yle.fi/uutiset/keskusta_suosituin_sdp_romahti/6611647

Kirchheimer Otto (1966). The Transformation of the Western European Party Systems. Teoksessa J. Lapalombara & M. Weiner (toim.) *Political Parties and Political Development* ss. 177–200. Princeton University Press: Princeton.

Kokoomuksen Nuorten Liitto (2010). Periaateohjelma

http://www.kokoomusnuoret.fi/wpcontent/uploads/2014/11/Kokoomusnuorten_periaateohjelma_hyv._liko_2010.pdf (Haettu 2.6.2015)

Kääriäinen Seppo (2002). *Sitä näyttää, mitä kylvää. Keskustan strategiset valinnat 1964–2001*. Gummerus Kustannus Oy: Jyväskylä.

Laitinen Hanne 1998. *Tapaustutkimuksen perusteet*. Kuopion yliopiston julkaisuja E.Yhteiskuntatieteet 55. Sosiaalitieteiden laitos Kuopion yliopisto: Kuopio.

Metsämuuronen Jari 2006. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Teoksessa Metsämuuronen Jari (toim.) *Laadullisen tutkimuksen käsikirja*. ss. 79–147. International Methelp Ky: Helsinki.

Mickelsson Rauli (1999). *Samanlaiset ja erilaiset puolueet retoriikka- ja diskursianalyttinen tutkimus kokoomuslaisten ja sosiaalidemokraattien jäsenlehdissä ilmaitsemista käsityksistä omista puolueistaan vuosina 1965–1995* Turun yliopisto: Valtioopin laitos.

Mickelsson Rauli (2007). *Suomen puolueet Historia, muutos ja nykypäivä*. Vastapaino: Tampere

Noponen Martti (1992) *Politiikka tutkimuksen kohteena*. 6. uudistettu laitos. WSOY: Juva

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2012). *Poliittisten nuoriso- ja opiskelijajärjestöjen jäsenluetteloiden tarkastus*. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:21. <http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/tr21.pdf> (Haettu 20.11.2014)

Paastela Jukka ja Paloheimo Heikki, toim. (2006). *Suomen puolueiden periaateohjelmat*. Tampereen yliopisto, Poliitiikan tutkimuksen laitos 2006

Paloheimo Heikki (2008). Ideologiat ja ristiriitaisuudet. Teoksessa Heikki Paloheimo & Tapio Raunio (toim.) *Suomen puolueet ja puoluejärjestelmä*, ss. 27–60. WSOY Oppimateriaalit Oy: Helsinki

Paloheimo Heikki ja Raunio Tapio (2008). Suomen puolueiden nykytila ja tulevaisuuden haasteet. Teoksessa Heikki Paloheimo & Tapio Raunio (toim.) *Suomen puolueet ja puoluejärjestelmä*, ss. 209–219. WSOY Oppimateriaalit Oy: Helsinki

Paloheimo Heikki ja Wiberg Matti (2005). *Politiikan perusteet*. WSOY: Helsinki

Panebianco Angelo (1988). *Political Parties: Organization and Power*. Cambridge University Press: Cambridge.

Puhle Hans-Jürgen (2002). Still the Age of Catch-allism? Volksparteien and Parteiensystem in Crisis and Re-equilibration. Teoksessa Gunther Richard –Montero, José Ramón –Linz Juan J. (eds.) *Political Parties, Old Concepts and New Challenges*. Oxford University Press: New York.

Puoluelaki 10.1.1969/10

Rantala Onni (1981). *Suomen puolueiden muuttuminen 1945–1980*. Ky-Offset: Turku.

Saarela-Kinnunen Maria ja Eskola Jari 2010. Tapaus ja tutkimus=tapaustutkimus? Teoksessa Aaltola Juhani ja Valli Raine (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. ss. 189–199. PS-Kustannus: Jyväskylä

Salokorpi Hannu (1989). Suomalaisen puolueen perintö Kansallisessa Kokoomuksessa. Teoksessa Suksi, Ismo (toim.) *Kansakunnasta yksilöön: kokoomusaatteen ja ohjelmien kehityksestä* ss. 21–32. Kansallinen Sivistysliitto: Helsinki.

Selkälä Arto (2008). Tutkijan valintojen seurauksista lomaketutkimuksessa. Teoksessa Lempiäinen Kirsti, Löytty Olli ja Kinnunen Merja (toim.) *Tutkijan kirja*, ss. 219–229. Vastapaino: Tampere.

Sundberg Jan (1994). Finland: Nationalized Parties, Professionalized Organizations. Teoksessa Richard S. Katz & Peter Mair (toim.) *How Parties Organize. Change and Adaptation in Party Organizations in Western Democracies*, ss. 158–184. Sage Publications: London.

Sundberg Jan (1996). *Partier och partisystem i Finland*. Schildts Förlags Ab: Espoo.

Suomen Keskusta 2006. *Kohti tasa-arvoista, luonnonmukaista sivistisyhteiskuntaa*. Keskustan periaateohjelma. Hyväksytty Oulun puoluekokouksessa 10.6.2006. Pohtivatietoarkisto <http://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmat/KESK/keskperiaate2006> (Haettu 20.5.2014)

Suomen Keskustanuoret 2015a. Arvot. <http://keskustanuoret.fi/etusivu/arvot> (Haettu 2.6.2015)

Suomen Keskustanuoret 2015b. Ohjelmat. <http://keskustanuoret.fi/etusivu/ohjelmat> (Haettu 2.6.2015)

Suomen Keskustanuoret 2015c. Periaateohjelma.

http://www.keskustanuoret.fi/sites/default/files/periaateohjelma_netti.pdf (Haettu 2.6.2015)

Tuomi Jouni ja Anneli Sarajärvi (2009) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 6., uudistettu painos. Kustannusosakeyhtiö Tammi: Helsinki.

Valli Raine (2010). Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Aaltola Juhani ja Valli Raine (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. ss. 103–127. PS-kustannus: Jyväskylä.

Valtioneuvosto (2015). *Hallitukset aikajärjestyksessä*.

<http://valtioneuvosto.fi/tietoa/historiaa/hallitukset-ja-ministerit/raportti/-/r/v2> (Haettu 20.8.2015.)

Wiberg Matti (2006). *Politiikka Suomessa*. WSOY Oppimateriaalit Oy: Helsinki

Yli-Huttula Tuomo (2006). *Puolivallaton puolue*. Kustannusosakeyhtiö Otava: Keuruu

Liitteet

Liite 1 Kysely Keskustanuorille

Kysely Keskustanuorille

Perustietoja.

1. Minä vuonna olet syntynyt?

- 2000
- 1999
- 1998
- 1997
- 1996
- 1995
- 1994
- 1993
- 1992
- 1991
- 1990
- 1989
- 1988
- 1987
- 1986
- 1985

- 1984
- 1983
- 1982
- 1981
- 1980

2. Mikä on sukupuolesi?

- Mies
- Nainen

3. Mikä on kotikuntasi?

Perustietoja.

4. Kuvaile lyhyesti elämäntilannettasi. (Opiskeletko tai oletko työelämässä?)

5. Kuinka kauan olet ollut puolueen jäsen?

Kysymyksiä puoluekannastasi.

6. Miksi liityit puolueeseen ja miten?

7. Mitä puoluetta kannattaisit, mikäli oma puolueesi ei olisi olemassa?

- Kansallinen Kokoomus
- Perussuomalaiset
- Ruotsalainen Kansanpuolue
- Suomen Kristillisdemokraatit
- Suomen Sosialidemokraattinen puolue
- Vasemmistoliitto
- Vihreä Liitto
- Jokin muu, mikä?

Kysymyksiä puoluekannastasi.

8. Miten kuvailisit Keskustaa ja Keskustanuoria?

9. Miten kuvailisit Kokoomusta ja Kokoomusnuoria?

10. Mikä mielestäsi on Keskustanuorten tarkoitus?

Kysymyksiä puolueiden yhteisistä ja erilaisista näkemyksistä.

11. Mainitse kaksi asiaa, jotka mielestäsi ovat tärkeitä sekä Keskustalle että Kokoomukselle politiikassa.

12. Mainitse kaksi asiaa, joissa keskustalainen ja kokoomuslainen politiikka eroavat toisistaan.

13. Miten Kokoomusnuoret järjestönä eroavat Keskustanuorista mielestäsi?

Kysymyksiä puolueiden yhteisistä ja erilaisista näkemyksistä.

14. Mitkä ovat puolueesi tärkeimmät arvot mielestäsi?

15. Mitä mieltä olet seuraavista asioista?

	samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	en samaa enkä eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	eri mieltä
Kuntauudistus on tarpeellinen	☐	☐	☐	☐	☐
Kuntien lukumäärä on sopiva	☐	☐	☐	☐	☐
Suomen tulisi liittyä Natoon	☐	☐	☐	☐	☐
Eläkkeen ikärajaa pitäisi nostaa	☐	☐	☐	☐	☐
Pakkoruotsista pitäisi luopua	☐	☐	☐	☐	☐
Ydinvoimaa pitäisi lisätä Suo- messä	☐	☐	☐	☐	☐
Avioliittolakia pitäisi muuttaa sukupuolineutraaliksi	☐	☐	☐	☐	☐
Yrittäjyyttä pitäisi tukea enem- män	☐	☐	☐	☐	☐
Verotusta pitäisi keventää	☐	☐	☐	☐	☐
Euroopan unioni on Suomen kannalta myönteinen asia	☐	☐	☐	☐	☐
Euroopan unionin jäsenmaita pitää tukea rahallisesti kriiseissä	☐	☐	☐	☐	☐
Valtion tehtävänä on alueellis- ten erojen pienentäminen	☐	☐	☐	☐	☐
Valtion on tuettava enemmän vähävaraisia	☐	☐	☐	☐	☐
Ympäristönsuojelua tulisi lisätä	☐	☐	☐	☐	☐

16. Miten puolueesi arvot mielestäsi eroavat Kokoomuksen arvoista?

Kysymyksiä puolueiden yhteisistä ja erilaisista näkemyksistä.

17. Mikäli saisit muodostaa mieleisesi hallituksen, mitkä puolueet valitsisit?

- Kansallinen Kokoomus
- Perussuomalaiset
- Ruotsalainen Kansanpuolue
- Suomen Keskusta
- Suomen Kristillisdemokraatit
- Suomen Sosialidemokraatit
- Vasemmistoliitto
- Vihreä liitto

Jokin muu, mikä?

18. Miksi Keskusta on parempi kuin Kokoomus?

Kysymyksiä puolueen tulevaisuudesta

19. Pitäisikö Keskustan ja Kokoomuksen harjoittaa lähempää yhteistyötä? Perustele vastauksesi.

20. Kannatatko Keskustan ja Kokoomuksen yhdistymistä yhdeksi puolueeksi? Miksi tai miksi et?

Kysymyksiä puolueen tulevaisuudesta

21. Mitä etuja näet Keskustan ja Kokoomuksen yhdistämiselle?

22. Mitä haittoja mahdollisesti syntyisi, mikäli Keskusta ja Kokoomus yhdistyisivät?

23. Millaisena näet puolueesi tulevaisuudessa, esimerkiksi 20 vuoden kuluttua?

24. Jättämällä yhteystietosi, voit ilmoittautua haastateltavaksi graduani varten. Haastattelu koostuu kyselyä täydentävistä ja tarkentavista kysymyksistä, ja haastattelu toteutetaan puhelimitse tai Skypen välityksellä.

Etunimi

Sukunimi

Matkapuhelin

Sähköposti

Liite 2 Kysely Kokoomusnuorille

Kysely Kokoomusnuorille

Perustietoja.

1. Minä vuonna olet syntynyt?

- 2000
- 1999
- 1998
- 1997
- 1996
- 1995
- 1994
- 1993
- 1992
- 1991
- 1990
- 1989
- 1988
- 1987
- 1986
- 1985
- 1984
- 1983
- 1982
- 1981

1980

2. Mikä on sukupuolesi?

Mies

Nainen

3. Mikä on kotikuntasi?

Perustietoja.

4. Kuvaile lyhyesti elämäntilannettasi. (Opiskeletko tai oletko työelämässä?)

5. Kuinka kauan olet ollut puolueen jäsen?

Kysymyksiä puoluekannastasi.

6. Miksi liityit puolueeseen ja miten?

7. Mitä puoluetta kannattaisit, mikäli oma puolueesi ei olisi olemassa?

- Perussuomalaiset
- Ruotsalainen Kansanpuolue
- Suomen Keskusta
- Suomen Kristillisdemokraatit
- Suomen Sosialidemokraattinen puolue
- Vasemmistoliitto
- Vihreä Liitto
- Jokin muu, mikä?

Kysymyksiä puoluekannastasi.

8. Miten kuvailisit Kokoomusta ja Kokoomusnuoria?

9. Miten kuvailisit Keskustaa ja Keskustanuoria?

10. Mikä mielestäsi on Kokoomusnuorten tarkoitus?

Kysymyksiä puolueiden yhteisistä ja erilaisista näkemyksistä.

11. Mainitse kaksi asiaa, jotka mielestäsi ovat tärkeitä sekä Keskustalle että Kokoomukselle politiikassa.

12. Mainitse kaksi asiaa, joissa keskustalainen ja kokoomuslainen politiikka eroavat toisistaan.

13. Miten Kokoomusnuoret järjestönä eroavat Keskustanuorista mielestäsi?

Kysymyksiä puolueiden yhteisistä ja erilaisista näkemyksistä.

14. Mitkä ovat puolueesi tärkeimmät arvot mielestäsi?

15. Mitä mieltä olet seuraavista asioista?

	samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	en samaa enkä eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	eri mieltä
Kuntauudistus on tarpeellinen	☐	☐	☐	☐	☐
Kuntien lukumäärä on sopiva	☐	☐	☐	☐	☐
Suomen tulisi liittyä Natoon	☐	☐	☐	☐	☐
Eläkkeen ikärajaa pitäisi nostaa	☐	☐	☐	☐	☐
Pakkoruotsista pitäisi luopua	☐	☐	☐	☐	☐
Ydinvoimaa pitäisi lisätä Suo- messä	☐	☐	☐	☐	☐
Avioliittolakia pitäisi muuttaa sukupuolineutraaliksi	☐	☐	☐	☐	☐
Yrittäjyyttä pitäisi tukea enem- män	☐	☐	☐	☐	☐
Verotusta pitäisi keventää	☐	☐	☐	☐	☐
Euroopan unioni on Suomen kannalta myönteinen asia	☐	☐	☐	☐	☐
Euroopan unionin jäsenmaita pitää tukea rahallisesti kriiseissä	☐	☐	☐	☐	☐
Valtion tehtävänä on alueellis- ten erojen pienentäminen	☐	☐	☐	☐	☐
Valtion on tuettava enemmän vähävaraisia	☐	☐	☐	☐	☐
Ympäristönsuojelua tulisi lisätä	☐	☐	☐	☐	☐

16. Miten puolueesi arvot mielestäsi eroavat Keskustan arvoista?

Kysymyksiä puolueiden yhteisistä ja erilaisista näkemyksistä.

17. Mikäli saisit muodostaa mieleisesi hallituksen, mitkä puolueet valitsisit?

- Kansallinen Kokoomus
- Perussuomalaiset
- Ruotsalainen Kansanpuolue
- Suomen Keskusta
- Suomen Kristillisdemokraatit
- Suomen Sosialidemokraatit
- Vasemmistoliitto
- Vihreä liitto

Jokin muu, mikä?

18. Miksi Kokoomus on parempi kuin Keskusta?

Kysymyksiä puolueen tulevaisuudesta

19. Pitäisikö Kokoomuksen ja Keskustan harjoittaa lähempää yhteistyötä? Perustele vastauksesi.

20. Kannatatko Kokoomuksen ja Keskustan yhdistymistä yhdeksi puolueeksi? Miksi tai miksi et?

Kysymyksiä puolueen tulevaisuudesta

21. Mitä etuja näet Kokoomuksen ja Keskustan yhdistämiselle?

22. Mitä haittoja mahdollisesti syntyisi, mikäli Kokoomus ja Keskusta yhdistyisivät?

23. Millaisena näet puolueesi tulevaisuudessa, esimerkiksi 20 vuoden kuluttua?

24. Jättämällä yhteystietosi, voit ilmoittautua haastateltavaksi graduani varten. Haastattelu koostuu kyselyä täydentävistä ja tarkentavista kysymyksistä, ja haastattelu toteutetaan puhelimitse tai Skypen välityksellä.

Etunimi

Sukunimi

Matkapuhelin

Sähköposti
